

KURJER POZNANSKI

wychodzi dwa razy dziennie

w wydaniu porannem i wieczornem. — w niedziele i święta tylko wydanie poranne. — W dni poświęczone tylko wydanie wieczorne

Odpowiedzialni kierownicy działów: kultury i sztuki Witold Noskowski, gospodarczego i giełdowego dr Marjan Chelminowski, Powszechnej Wystawy Krajowej dr Stanisław Bernatt, wiadomości potocznych Wiktor Ujma, za inne działy odpowiada Antoni Konieczny za ogłoszenia i reklamy Antoni Leśniewicz, wszyscy w Poznaniu.

Dyrektor wydawnictwa: Roman Leitgeber.

Wydawnictwo Sp. Akc. Drukarnia Polska
w Poznaniu, św. Marcin 70.

Redaktor naczelny: Dr. Marjan Seyda.

Nr. 420

Poznań, środa dnia 11 września 1929

Rok XXIV

Obóz rządowy a samorząd

Najbardziej może błyszczącym przykładem pustki programowej obozu rządowego jest jego stosunek do zagadnienia samorządu terytorjalnego.

W chwili przewrotu majowego w Sejmie była w toku praca nad kompromisowym projektem ustaw samorządowych. Nie było to dzieło ani doskonałe, ani nawet całkiem zadawalające pod względem narodowym. Projekt zniesiony przez rząd Wł. Grabskiego, został — przy zdumiewającym desinteressement tegoż rządu — pozostawiony swemu losowi. Po dwuletnim zmaganiu się różnych liczebnie sił prawicy i lewicy uznano beznadziejność dalszej walki i wkroczone na drogę porozumienia. Nie wdając się w tę chwilę w ocenę tego kompromisu, ograniczając się do stwierdzenia, że była to jedyna droga, prowadząca do częściowego bodaj uporządkowania chaosu, panującego w dziedzinie samorządu. Obóz narodowy uzyskał w kompromisie znaczne zabezpieczenie interesu narodowego na ziemiach wschodnich, wzmocnienie kompetencji organów wykonawczych samorządu oraz wyjęcie wielkich miast z pod działania ogólnej ustawy w drodze t. z. własnych statutów.

Rząd majowy wycofał ze Sejmu wszystkie przedłożenia rządów poprzednich, a między niemi także ustawy samorządowe. Równocześnie s. p. minister Młodzianowski polecił urzędnikom ministerstwa spraw wewnętrznych opracować nowe projekty samorządowe. I istotnie w ciągu kilkunastu dni przygotowano nowy projekt ustawy o gminie wiejskiej, nie różniący się prawie w niczem od projektu rządu Wł. Grabskiego. Nic dziwnego: Wszak układali obydwie te projekty ci sami urzędnicy, którym ministrowie nie powiedzieli, czego chcą, bo sami nie wiedzieli. Piszący te słowa, zaproszony przez min. Młodzianowskiego do wydania opinii o nowym projekcie, szczególnie swe uwagi zakończył stwierdzeniem, że nowy projekt jest tak ludzako podobny do sejmowego, iż nikt nie będzie mógł zrozumieć, jaki był cel wycofania tego ostatniego.

Rada Ministrów przyjęła projekt p. Młodzianowskiego. Jednak projektu tego nie wniesiono do Sejmu, albowiem kilka stronnictw podjęło wycofanie projektu i wniosło je ponownie do Sejmu jako wnioski poselskie. W ten sposób doszło do wyraźnego zatargu z rządem i ustawy samorządowe stały się przyczyną znanego odraczenia i zamykania sesji, a w konsekwencji — calorocznej beczynności ciał ustawodawczych.

W międzyczasie narodził się „program” polityczny obozu rządowego. Program to był krótki, a streszczał się w wygraniu nowych wyborów parlamentarnych. Dla zorjentowania się w nastrojach ludności postanowiono przed temi wyborami przeprowadzić wybory do ciał samorządowych na terenie miast b. zaboru rosyjskiego i w Małopolsce Wschodniej. Próba ta wypadła dla „sanacji” nieszczerze, a dla polskiego stanu posiadania w Małopolsce wschodniej wprost fatalnie. Z inspiracji b. wojewody lwowskiego p. Borkowskiego utworzył się tam t. z. „blok trzech narodowości”, czyli Polaków — „sanatorów”, Żydów i Ukraińców. Blok ten odniósł wprawdzie walne „zwycięstwo” nad polskim obozem narodowym, ale za cenę oddania miast polskich w ręce większości żydowsko — ukraińskich.

W b. zaborze rosyjskim, gdzie proporcjonalna ordynacja wyborcza do samorządu utrudnia tworzenie nie-naturalnych bloków w rodzaju owych

Z Ligi Narodów

Projekt nowej międzynarodowej konferencji gospodarczej — Austria pragnie się uwolnić od zobowiązań reparacyjnych

Genewa 11. 9. (PAT) W rozmowie z dziennikarzami delegat francuski Loucher zapowiedział zgłoszenie propozycji co do zwołania w roku przyszłym międzynarodowej konferencji ekonomicznej, przyczem w przeciwieństwie do konferencji w r. 1927, w której brali udział eksperci niezależni od rządów, przyszła konferencja miałaby być obeszana przez delegatów państw, należących do Ligi.

Genewa 11. 9. (PAT) Delegat łotewski Balodis, delegat republiki San Domingo Velasquez i delegat norweski Mowinkel w przemówieniach swych wygłoszonych dziś na Zgromadzeniu wypowiedzieli się jako gorący zwolennicy zasady arbitrażu oraz projektu utworzenia banku międzynarodowego.

Delegacja francuska złożyła wniosek w sprawie zwołania międzynaro-

dowej konferencji gospodarczej. Delegacja angielska zgłosiła wniosek dotyczący zwołania międzynarodowej konferencji węglowej.

Wiedeń 11. 9. (PAT) W rozmowie z genewskim korespondentem „Neue Freie Presse” oświadczył kanclerz Austrii, że likwidacja ciężarów wojennych zainaugurowana przez konferencję haską powinna objąć także i Austrię. Mój pobyt w Genewie, oświadczył kanclerz, ma na celu przygotowanie kroków dla uwolnienia Austrii od zobowiązań reparacyjnych. W dalszym ciągu wywiadu kanclerz wystąpił w stanowczych słowach przeciwko przesadnym wieściom prasy zagranicznej o wewnętrznej sytuacji Austrii.

Warszawa 11. 9. (AW) Powrót delegacji polskiej z sesji Ligi Narodów w Genewie nastąpi dnia 27 bm.

Obrady komisyjne konferencji haskiej

w sprawie zrealizowania planu Younga i banku międzynarodowego

Berlin 11. 9. (PAT) „Vossische Zeitung” w depeszy z Paryża donosi, że komisje, których utworzenie uchwalono w Hadze, rozpoczną niemal jednocześnie swe prace w trzech stolicach, a mianowicie w Brukseli obradować ma komitet organizacyjny banku międzynarodowego, który ma się zebrać 23 września na pierwsze swe posiedzenie. W Berlinie obradować mają trzy podkomitety, które będą miały za zadanie dostosowanie ustawodawstwa niemieckiego do postanowień planu Younga. Chodzi tu o ustawy niemieckie dotyczące Banku Rzeszy, kolei Rzeszy i zastawów na dochodach Rzeszy. Wreszcie w Paryżu rozpocząć mają swe prace trzy komitety rzeczoznawców, a mianowicie komitet dla uregulowania spraw reparacyjnych dostaw rzeczowych, komitet dla wyrównania rachunków koalicyjnych, oraz ko-

mitet dla likwidacji zobowiązań finansowych i t. zw. sum sukcesyjnych.

Paryż 11. 9. (AW) Jako domniemanych członków komitetu organizacyjnego banku międzynarodowego przewidzianego w planie Younga, wymienia tu gubernatora Banku Francuskiego i jego zastępcę p. Morret i kierownika sekcji studiów finansowych przy Banku Francuskim Quesnay. W tutejszych kołach politycznych oczekują, że Komitet organizacyjny Banku odbędzie swe posiedzenie inauguracyjne już w przyszłym tygodniu w dniu 23 września w Brukseli. Pierwszymi zadaniami komitetu organizacyjnego będzie ustalenie podstaw organizacyjnych Banku, podstaw finansowych oraz powołanie Rady Banku, która będzie sprawowała władzę aż do powołania w drodze normalnej dyktacji Banku Międzynarodowego.

O rozwój rybołówstwa polskiego

Gdynia 11. 9. (AW) Jak się dowiadujemy, rząd polski przystąpił już do budowy kolonii rybackiej w pobliżu portu na Helu. Kolonia obliczona jest na osiedlenie się około 70 rodzin rybackich. Kilkanaście domów rybackich zostało już oddanych do użytku. Budowę kolonii znajdujących

się na terenie skarbowym, zajmuje się Państwowy Bank Rolny.

Akcje kolonizacyjną Państwowego Banku Rolnego należy powitać z uznaniem, ponieważ mieszkańcy półwyspu helskiego mogą w dużym stopniu przyczynić się do szybkiego rozwoju rybo-

Wizyta ministrów Łotwy i Finlandji

Warszawa 11. 9. (PAT) W dniu 11 bm. w godzinach rannych przybył do Warszawy łotewski minister finansów Petrewics oraz b. minister Finlandji prof. Arvinent jako przedstawiciele rządu fińskiego. Ministrowi łotewskiemu towarzyszą dyr. Państw. Biura Statystycznego poseł Stujenieks z dyr.

Banku Łotewskiego Celuis oraz radca Ministerstwa Finansów Zalts. Przybyłych gości powitał w otoczeniu wyższych urzędników ministerstwa przem. i handlu, spraw zagr. i komisariatu rządu miasta Warszawy, p. minister przemysłu i handlu Kwiatkowski.

„trzech narodowości”, wyniki obozu rządowego były bardzo skromne. W Warszawie lista „sanacyjna” mimo udziału wojskowych w głosowaniu uzyskała zaledwie 16 mandatów, gdy Koło Narodowe — Gospodarcze zdobyło ich 47, a P. P. S. 28. W szeregu mniejszych miast powiodło się miejscowym starostom utworzyć jednolite polskie listy umiarkowane, które skwapliwie, ale nie zawsze słusznie zapisano jako B. B.

Dzięki sojuszmotowi z Żydami, to z P.P.S. udało się obozowi rządowemu zdobyć prezydenturę w kilku większych miastach, jako w Wilnie, Sos-

nowcu i Kielcach. Jednak zdobycze te nie przysporzyły partii rządowej ani laurów, ani korzyści politycznych. Prezydent Kielc otrzymał od ogromnej większości Rady Miejskiej votum nieufności; w Wilnie dzieje się bardzo niedobrze, jak o tem świadczy choćby skandaliczna budowa szkoły powszechnej (rzecz znana z relacji prasowych); wreszcie w Kołomyży przeciw tamtejszemu laur i kandydatowi na burmistrza, a temu posłowi Sanojcy powstał zwarty blok „trzech narodów” z dodatkiem jeszcze reszty mieszkańców, czyli poprostu całe miasto. I o tem też pisano w swoim czasie.

Krótko mówiąc na terenie samorządu obóz rządowy wykazał to samo, co na terenie Sejmu: brak programu i brak odpowiednich ludzi. Dopiero w ostatnich miesiącach zaczęto się ruszać celem zorganizowania „sanacyjnego” obozu samorządowego. Na konferencji, zwołanej w tym celu w maju oświadczone bez żadnych ogródek, że partja rządowa uważa samorząd za wybitnie polityczny teren działania, a mianowicie, że przez oprowadzanie samorządów zmierza ona z jednej strony do rozbitcia innych stronnictw, a z drugiej do utrwalenia własnych rządów.

O tem, jak urządzić samorząd polski, na czem oprzeć jego finanse, jak przez samorząd miejski bronić i wzmacniać polskie mieszczaństwo, rzemiosło i handel, o tem na tej i innych konferencjach nie mówiono. Cały samorządowy program obozu rządowego zamknął prezes B. B. p. pułkownik Sławek w jednym zdaniu, mówiąc, że „samorząd jest to komórka, w której z jednej strony załatwia się normalne potrzeby, a z drugiej wychowuje obywateli”.

Pomijając niefortunny dwuznacznik, zawarty w tem określeniu, trzeba stwierdzić, że — jak na program czynnego stronnictwa — jest ono zbyt ogólne, poprostu — szkolarskie. Z takim programem samorząd polski niedaleko zajedzie.

M. Kozłowski

Znowu atak na granice Polski

W ubiegłą niedzielę odbyło się w Poczdamie pod Berlinem wielkie zebranie niemieckich związków nacjonalistycznych z polakożerczym „Ostbundes” na czele. Wiec odbył się z okazji tysiąclecia podboju ziem wschodnich. Jak donosi „Deutsche Tageszeitung” — na wiec przybyło kilka tysięcy osób. Po odegraniu odpowiednich melodii „patriotycznych”, pośród których największe wrażenie wywołała „fanfara krzyżacka”, przemówił burmistrz Poczdamu Rauscher, przedstawiając w historycznym zarysie przebieg walk germańsko-słowiańskich na wschodzie i wskazując na niebezpieczeństwo, jakie tam rzekomo grozi niemieczyźnie.

Następnym mówcą był b. kanclerz, dr. Luther, który ubolewał, że sprawa niemieckiego wschodu zbyt mało interesuje ogół społeczeństwa, chociaż tam położył tyle zasług oręż i duch niemiecki. „To, co powstało na wschodzie — mówił m. i. dr. Luther, — a zwłaszcza niemożliwy korytarz polski, nie da się uzasadnić ani historycznie, ani względami rozumowymi, ani prawnymi. Kto naprawdę pragnie Europy, zdolnej do uczciwej konkurencji z innymi częściami świata, ten musi mieć odwagę podjąć się rozwiązania sprawy wschodu”.

Wiec zakończył się gremjalnym pochodem. Na sześciu umajonych wozach przedstawiono w grupach historycznych: hold słowiańskiego Brenaboru, złożony Henrykowi I. fragment kolonizacji Fryderyka W. nad Notecią, hold prowincji wschodnich, złożony symbolicznej Germanji i alegorję jednoczenia z Rzeszą odpadłych od Niemiec krajów.

Cała uroczystość poczdamska miała wybitnie odwetowy, przeciwpolski charakter. Jeżeli prasa niemiecka posłuszna wskazówkom rządu, powstrzymuje się od wysuwania sprawy rewizji granicy wschodniej, to swobodniejsze pod tym względem organizacje i związki nacjonalistyczne uprawiają wzmożoną propagandę z głośnym aparatem odpowiednich podburzających przemówień i symbolicznych akcesoryj.

Polska propaganda musi na to odpowiadać zdecydowanie oświadczeniem zagranicy, że najmniejsze tknięcie granicy polskiej kosztowałoby Europę nową wojnę powszechną.

Z IX. Targów Wschodnich

(Od własnego korespondenta „Kurjera Poznańskiego“)

Lwów, we wrześniu.

Na temat tegorocznych Targów Wschodnich można powiedzieć: „mogło być gorzej!” Mimo piętrowych się trudności zostały nietylko otwarte, ale i obsiane nie najgorzej. Zarząd Targów utrzymuje, że ilość wystawców jest prawie ta sama, co w ub. roku — około 1.400. Nie chce się z nim o to sprzeczać. Pewna ilość stoisk nie jest zajęta mimo tych twierdzeń. Może pobyt na metraż się zmniejszył, albo też sposób obliczania wystawców, za których można uważać nietylko firmy występujące we własnym imieniu, ale reprezentowane zbiorowo przez ten lub ów dom handlowy, doprowadził do tej rozbieżności między ilością wystawców a zajęciem przez nich przestrzeni — trudno w każdym razie wytłumaczyć to zjawisko.

Jakościowo nastąpiło niewątpliwie obniżenie i pogorszenie poziomu Targów. Bardziej niż w poprzednich latach wybija się ten trochę jarmarczny charakter, jaki cechował i dawniej imprezę lwowską w odróżnieniu od Targów Poznańskich. A jednak ci biedni „wynałazy” i handlarze nowostek zawiodą się w tym roku bardziej niż kiedykolwiek, bo pustki przerażają panują na terenach i w pawilonach. Zabawni są odzwierni, czy stróże porządku, którzy przy tym minimalnym ruchu baczą pilnie, by nikt nie wszedł drzwiami przeznaczonymi na wyjście lub odwrotnie. Jak gdyby wogóle była potrzeba regulowania ruchu! Frekwencja zwiedzających w pierwszych dwóch dniach kompletnie nie dopisała, w czem niema nic dziwnego, bo i pogoda była fatalna, no a pozatem przecież odbywa się równocześnie Wystawa w Poznaniu i targi we Wiedniu, z których pierwsza odciąga gości z kraju, a drugie kupców zagranicznych.

A jeśli chodzi o skład wewnętrzny, o udział poszczególnych branż przemysłowych w Targach, to stwierdzić trzeba, że niektóre wielkie gałęzie przemysłowe nie są wcale albo zupełnie niekomo reprezentowane, jak n. p. włókiennictwo, przemysł budowlany, chemiczny, elektrotechniczny, garbarski i t. d. Z przemysłu łódzkiego wełnianego i bawełnianego, tegoż przemysłu okręgu Biełsko - Biała i białostockiego literalnie niema ani jednej firmy! W pawilonie włókiennictwa są dywany, kilimy, zbiorowa wystawa japońska, trochę futer, wyroby alabastrowe(!), fortepiany(!) i t. d. Wogóle nadmiarem systematyki Targi Wschodnie nie grzeszą. Wszystko jest wesoło pomieszane, wskutek czego kupiec musi biegać po wszystkich pawilonach, by odwiedzić stoiska, które go interesują. Przynajmniej pozna dokładnie całe Targi. Dbałość administracji Targów o stronę dydaktyczną jest więc godną uznania. Zresztą pewnem usprawiedliwieniem istniejącej beładności jest i to, że pawilony są małe i ciasne, trudno więc zgrupować należyte pewne branże.

Na tegorocznych Targach próżno szukamy wielkich, poważnych firm. Jest ich wprawdzie pewien niewielki odsetek, ale ton nadają drobne, nieznanne przedsiębiorstwa, liczące raczej na zbyt detaliczny lub pragnące uzyskać nową klientelę. Zjawisko to jest zrozumiałe i po tej linii pójdzie w przyszłości rozwój Targów. Wszak wielkie firmy mają w większych miastach swe stałe przedstawicielstwa lub zaprowadziły się dostatecznie na rynek, że mogą się obyć bez torowania sobie drogi za pomocą Targów. Ponadto właśnie wielkie firmy przez udział w Wystawie poznańskiej najbardziej są finansowo obciążeni kosztami propagandowymi.

Udział zagranicy wzrósł w porównaniu z ub. rokiem z 30 na blisko 40 proc. W dużej mierze przyczynił się do tego sympatyczny najazd synów wschodzącego słońca. Związek izb przemysłowo - handlowych w Japonii zorganizował bowiem, jak już wiadomo z notatek dziennikarskich, zbiorową wystawę wyrobów różnych gałęzi przemysłu japońskiego. Wystawców jest 108, najwięcej z Osaki, Tokyo i Yokohamy. Wystawa zawiera poza bardziej cennymi wyrobami z kości słoniowej, porcelany, kasetami metalowymi itp., przeważnie tanie artykuły, obliczone na zbyt wśród szerokiego mas, jak wyroby bawełniane, papieru japońskiego, imitacje pereł i biżuterii, lalki, wyroby bambusowe itd. Przedstawiciel izb japońskich dr. Takayanagi zapatrzuje się, jak mi mówił, raczej optymistycznie na możliwości nawiązania bezpośrednich stosunków handlowych między Japonią a Polską. Skarżył się jednak na niezmiernie wysokie cła polskie, które tamują przywóz japoński. Ożywienie stosunków handlowych uzależnione jest, jego zdaniem, od rozbudowy portu gdyńskiego i doprowadzenia linii okrętowych do tego portu (obecnie kursują statki japońskie tylko do Hamburga) oraz od zawarcia nowego traktatu handlowego, wzorowanego na traktacie polsko-francuskim (stawki konwencyjne). Poglądy swe na ten temat ma rozwinąć w odczyty, który wygłosi w tych dniach we Lwowie.

Z państw egzotycznych, reprezentowany jest jeszcze Egipt przez „Maison Egypte - Polonaise” w Kairze. Silnie reprezentowana jest, jak zwykle, Austria, dalej Czechosłowacja, Francja, Niemcy, Anglia (maszyny rolnicze i inne), Szwecja, Węgry, Danja, Szwajcaria itd.

O obrotach trudno cośkolwiek powiedzieć na podstawie pierwszych dwóch dni. Nie zapowiadają się one zbyt poważnie, biorąc pod uwagę ciężką sytuację gospodarczą naszego kraju. Zdaje się, że przemysł maszyn rolniczych liczy na większe transakcje; reprezentowany jest dość obficie.

We Lwowie panuje opinia, że tegoroczne Targi Wschodnie nie udały się. Trudno się dziwić rozczarowaniu. Dr. M. Chelmski.

Lya de Putti

oczaruje Poznań w filmie p. t.

„Dama w szkarłacie”

wkrótce w kinie

„METROPOLIS”.

nr 841

kto jeno inicjatorów, którzyby wzięli odpowiedzialność na siebie.

Życie spowodowało, że właśnie Poznaniowi, w którym z powodu Powstania Wielkopolskiego ognisku je się całe życie gospodarcze Polski, przypadła rola gospodarza. Nie ubiegła się najpoważniejsza i najsilniejsza organizacja, jaką jest na terenie Wielkopolski Związek Towarzystw Przemysłowych i Rzemieślniczych, o ten zaszczyt, lecz skoro reprezentowane przez tę organizację rzemiosło zażądało zwolnienia zjazdu z całej Polski, musieliśmy to uczynić; bo nie wolno rzemiosłu dłużej czekać na pomoc z zewnątrz. Dziś hasłem naszym jest: „Rzemieślnicy, brońmy się sami!”

Uważaliśmy jednak za stosowne, sfery miarodajne na nasz zjazd polskiego rzemiosła zaprosić; ale p. minister handlu i przemysłu ofiarowanego protektoratu nie przyjął z uzasadnieniem, że dzisiejszy zjazd nie jest zjazdem rzemiosła, lecz zjazdem partyjnym. Nie bardzo to dokładna znajomość rzeczy.

Jeżeliby piękne słowa i obietnice mogły być wartością, to rzemiosło nie potrzebowałoby dzisiaj stawiać żadnych postulatów; na porządku obrad dzisiejszych wystarczałoby i punkt: „uchwalenie i zredagowanie podziękowania za opiekę rządu nad rzemiosłem i drobnym przemysłem”.

W piękne słowa p. minister Kwiatkowski ujął swoją myśl na zjeździe izb rzemieślniczych w Krakowie w r. 1927 gdzie powiedział, że wóz gospodarki państwowej toczy się dotychczas na trzech kołach: przemysłu, handlu i rolnictwie; brak było natomiast czwartego koła: rzemiosła. Mało kto z działaczy rzemieślniczych potrafiłby tak dosadnie w krótkich słowach scharakteryzować znaczenie rzemiosła, jak p. minister; niestety, co innego słowa, a co innego czyn. Wszechpolski zjazd rzemiosła polskiego i drobnego przemysłu zebrał się dzisiaj po to, aby to czwarte koło do wozu państwowego sporządzić i przystawić; bo, że wóz państwowy o trzech kołach niedobrze jedzie, o tem drobnym przemysłowcy i rzemieślnicy, jako dobrzy fachowcy, doskonale wiedzą.

Bardzo wiele zapowiadające oświadczenie byłego ministra skarbu p. Czechowicza w listopadzie w r. 1928 zostało z wielką ulgą przyjęte przez rzemiosło polskie. Dowiedziało się ono z niego, że rząd pragnie iść po torach prywatnej inicjatywy gospodarczej. Lecz, niestety! znowu to były tylko słowa, może nawet w rzetelnym poczuciu i przekonaniu przez p. Czechowicza wypowiedziane; do realizacji jednak przez rząd nie doszło, zbyt silne było parcie zwolenników etatyzmu. Liczne delegacje rzemiosła polskiego i drobnego przemysłu (tu muszę oddać uznanie Centralnemu Towarzystwu Rzem. w Kongresówce, które na tem polu bardzo wybitnie pracowało) starały się o audjencje u poszczególnych władz i ministerstw. Zostawały one przychylnie przyjęte; ale na tem koniec. Była też delegacja w dniu 28. 10. 1926 u p. Prezydenta Rzplitej. Przedłożono wtenczas memoriał dotyczący zasadniczych spraw rzemiosła polskiego, jak: ustawy przemysłowej, sprawy kredytów i pomocy państwowej dla rzemiosła, sprawy szkolnictwa zawodowego, sprawy kwalifikacji zawodowych (specjalnie w budownictwie) itp. Wszystkie te sprawy były bardzo przychylnie i z zainteresowaniem przez Prezydenta wysłuchane. Dalsze delegacje były u poszczególnych ministrów, jak w ministerstwie pracy i opieki społ. w sprawie kwestii ośmiogodzinnego dnia pracy, w sprawie przyjmowania uczniów już od 14-go roku życia (nie, jak to do dzisiaj ustawa określa, od 15-go roku życia) i w sprawie urlopów. Liczne delegacje i liczne memoriały i tysiączne protesty zostały skiero-

wywane do ministerstwa skarbu i to nietylko za obecnego rządu, lecz i za rządów dawniejszych. Wszystko nic nie skutkowało. Żadnej pomocy, żadnej zmiany na lepsze!

(Dokończenie nastąpi).

Przeciw ogólnopolskiemu zjazdowi rzemiosła

„Głos Narodu” stwierdza, że w pierwszych dniach września rozrzucono w Krakowie odezwę zarządów trzech tamtejszych „sanacyjnych” grup rzemieślniczych, wzywającą do niebrania udziału w zjeździe. Mimo to rzemieślnicy krakowscy w Poznaniu się znaleźli, a jeden z nich przemawiał na zjeździe.

Prasa Chrześcijańska i „Dziennik Bydgoski”, dała o wielkim zjeździe krótką a „treściwą” notatkę p. t. „Zamiast wszechpolskiego zjazdu rzemiosła — szopka endecka”. W notatce tej czytamy:

„W Komitecie zjazdowym podpadła (polszczyzna! — red.) niespodziewanie wielka liczba znanych endecków, ale mi to ludzono się w kołach rzemieślniczych, że zjazd unikać będzie zbyt silnych akcentów partyjnych. Stało się jednak inaczej. Do biura zjazdu powołano samych wybitnych endecków i to tak dalece, że pominięto przedstawicieli izb rzemieślniczych z Poznania, Bydgoszczy i Grudziądza, ponieważ podejrzano są o nieprawomówność w stosunku do endecji”.

„Kiedy te roboty partyjną spostrzegł delegaci, zaczęli masowo salę opuszczać, a gdy się rozpoczęły referaty o zabarwieniu czysto partyjnym, sala Ogrodu Zoologicznego opustoszała tak, że pozostali w niej tylko endecy”.

„Przeszło połowa obecnych wyszła z sali na znak protestu przeciw robocie partyjnej. Endecja zjazdem wczorajszym zaskodziła sobie poważnie w oczach zorganizowanych rzemieślników”.

W całym tem doniesieniu niema oczywiście ani słowa prawdy. Najlepszą jest „wiadomość” w obu tych pismach, poznańskim i bydgoskim, że — „sala Ogrodu Zoologicznego opustoszała”. Tymczasem zjazd obradował na sali — Domu Rzemieślniczego, i to nie „opustoszała”, a pełna.

Ograniczamy się do zanotowania tego wyburku prasy Chrześcijańskiej. Demokracji p. Teski przeciwko ogólnopolskiemu zjazdowi rzemiosła, bo rzemieślnicy sami dadzą tym panom przy wyborach do Rad Miejskich, zarówno w Poznaniu (lista nr. 7), jak w tych miastach na prowincji, w których Ch. D. przedstawia się narodowej liście obywatelskiej, należyta odprawa.

Nadmieniamy, że „Nowy Kurjer” i poza kwestią zjazdu rzemieślniczego ponownie zaczyna nasz obóz. Organizacja nasza wyborcza wysnuje z tego niewątpliwie wnioski.

Jak „sanacyjne” „demokracje” werbowały kandydatów

Jak wiadomo, „sanacja” rozwalila się na trzy grupy, wzajemnie się zwalczające, na trzy „demokracje”, a mianowicie na Demokratyczny Blok Pracy Gospodarczej („Młoda Polska”), Polski Blok Demokratyczny (ciszkowców) i na Blok Demokratyczny (P.P.S. dawn. Frakcję Rewolucyjną B. B. S.) W tym chaosie „demokracje”, aby się ratować, nie przebiegają w środkach.

Przyczynkiem do tych środków i środków jest fakt, o którym mówi poniższe pismo p. M. Jagodzińskiego do tutejszej urzędowej komisji wyborczej:

„Do Komisji Wyborczej w Poznaniu Ratusz.

„Wbrew mojemu ustnemu oraz piśmiennemu oświadczeniu z d. 3. 9. 29, które doręczyłem oświadczeniu sekretarzowi partii P. P. S. dawn. Frakcji Rewol. (B. B. S.) panu St. Nogajowi, że nie życzę sobie figurować jako kandydat do Rady Miejskiej na liście B. B. S., oraz mojemu kategorycznemu żądaniu skreślenia mego nazwiska z tejże listy, żądanie moje nie zostało spełnione.

„Proszę zatem uprzejmie Komisję Wyborczą o wykreślenie mego nazwiska z listy kandydatów do Rady Miejskiej.

„Zaznaczam równocześnie, że nie jestem socjalistą, nie należę do żadnej partii politycznej, a co najważniejsze, że moje zapatrywania polityczne są zupełnie odrębne od partii P. P. S. (B. B. S.).

„Z poważaniem
Mieczysław Jagodziński
Poznań, Górna Wilda 51”

Rząd, ciała ustawodawcze a rzemiosło

Referat prezesa Związku Towarzystw Przemysłowych, pana Górczaka z Buku na ogólnopolskim zjeździe rzemieślniczym

Rzemiosło polskie, które zawsze było, jest i będzie dodatnim czynnikiem państwowotwórczym, z tytułu swojej wartości moralnej i gospodarczej jest uprawnione do zajęcia wyraźnego stanowiska wobec rządu i ciał ustawodawczych. Jest do tego uprawnione tembardziej dzisiaj, gdy się odbywa zjazd rzemiosła z całej Polski, z wszystkich dzielnic, miast i osiedli, nawet tych, które leżą na najdalszych krańcach Rzeczypospolitej.

Nie wystarczy podkreślić, że rzemiosło polskie jest uprawnione do zajęcia stanowiska wobec rządu i ciał ustawodawczych; rzemiosło ma obowiązek to uczynić, i to z dwóch zasadniczych przyczyn: 1) dla rozwoju samego rzemiosła, 2) dla dobra ogólnego społeczeństwa i państwa.

Kwestja rozwoju lub upadku rzemiosła zależy od dwóch czynników: 1) od siły i energii, jaką wydobędzie ze siebie rzemiosło, 2) od stanowiska, jakie rząd i ciała ustawodawcze zajmują wobec rzemiosła. U nas pod obu względami nie wygląda dobrze.

Liczne zjazdy zawodowe, które w ostatnich tygodniach odbyły się w Poznaniu, jak piekarski, krawiecki, stolarski, kowalski, szewski, fryzjerski, złotniczy,

rzeźnicki, budowlany i wiele innych, najlepiej dowodzą, że w rzemiosle i drobnym przemysle coś się dzieje. Dotąd tak cierpliwe rzemiosło rusza się ze swego warsztatu, który przez różne ustawy, przepisy, rozporządzenia, nakazy został tak okrojony i ścieśniony. Rzemiosło, widząc niebezpieczeństwo całkowitego upadku swoich warsztatów pracy, zaczyna bronić publicznie swojego prawa do uczciwego bytu, jako ważną gałąź gospodarstwa narodowego.

Kto obserwował obrady tych zjazdów i uchwalane na nich rezolucje, ten stwierdzi, że poszczególne zawodowe organizacje, nie mając ze sobą żadnego ścisłego kontaktu, były jednomyślnie i zgodne w swych postulatach i żądaniach. Czy im kto te jednomyślne postulaty podsuwał i redagował. Nikt ich nie dyktował, nikt nie redagował. Twarde życie nauczyło rzemiosło polskie redagować na zjazdach swoje słuszne żądania pod adresem czynników miarodajnych. I obecnie obradujący wszechpolski zjazd rzemiosła i drobnego przemysłu nie został zwolany z żadnych sztucznych powodów. Tego zjazdu domagało się od dawna całe rzemiosło polskie.

Myśl takiego ogólnopolskiego zjazdu nurtowała w każdym rzemieślniku, bra-

Po zamachu lwowskim

Lwów, 11. 2. (AW) Policja przeprowadziła w lokalu ukraińskiego Sojuza Rewizyjnego przy ul. Słowackiego 14 oraz w towarzystwie Silskij Gospodar rewizje w poszukiwaniu materiałów antypaństwowych. Jak się dowiadujemy, rewizje te wydały rezultat pozytywny. W niektórych instytucjach znaleziono ulotki treści antypaństwowej, pochodzące zarówno z kół irredentystycznych ukraińskich jak i komunistycznych, co wywołuje zdziwienie ze względu na to, że rewizje przeprowa-

dzono w skrajnie nacjonalistycznych organizacjach ruskich. W stanie zdrowia ofiary zamachów bombowych na budynek administracyjny na Targach Wschodnich Marij Streitówny zaszła widoma poprawa. Jest nadzieja utrzymania jej przy życiu. Streitówna jest Polką, liczy lat 22, uczęszczała na uniwersytet Jana Kazimierza, jest na 3-im roku wydziału humanistycznego, mieszka stale w Domu Studentek, utrzymuje się lekcjami i przyjęła na czas Targów Wschodnich zajęcie kasjerki.

Zjazd drużyn śpiewaczych Śląska opolskiego

Zabrze, 11. 9. (AW). Odbił się tu doroczny zjazd popisowy drużyn śpiewackich na Śląsku Opolskim. W zjeździe wzięł udział konsul generalny w Bytomiu p. Malhomme z żoną w otoczeniu urzędników konsulatów jak również przedstawiciele społeczeństwa polskiego ze Śląska Opolskiego, organiza-

cyj śpiewaczych województwa śląskiego itd. Po nabożeństwie w kościele św. Anny uformował się pochód, który udał się do sali, gdzie odbyły się zawody śpiewacze. Pierwsze miejsce zdobyło Towarzystwo Śpiewacze „Harmonia” z Raciborza.

Aresztowanie sprawców zamachów bombowych w Niemczech

Berlin, 11. 9. (Radio wł.) Naskutek dochodzeń policji politycznej aresztowano dzisiaj rano kilka osób, które są bardzo podejrzane o współudział ostatnich zamachów bombowych. Aresztowani zostali Ernst von Salomon, Dr. Salinger i Techow, a oprócz nich jeszcze kilka innych osób.

Berlin, 11. 9. (PAT). Prasa berlińska donosi o wykryciu i aresztowaniu dwu uczestników zamachów bombowych dokonanych w ostatnim czasie, na różne gmachy urzędowe w Szlezewiku, Holsztynie itd. Policja hamburska miała wczoraj aresztować b. kapitana policji sztutgardzkiej Nickela. W mieszkaniu jego znaleziono bombę takiej samej konstrukcji jak używane przy zamachach. Jednocześnie aresztowano w Hamburgu urzędnika bankowego, w którego mieszkaniu znaleziono bombę również podobnej konstrukcji do bomb używanych w zamachach. Obaj aresztowani mają być sympatykami radykalnego ruchu

chłopskiego, który w północnych powiatach niemieckich znajdował swój wyraz m. in. w demolowaniu urzędów podatkowych.

Berlin, 11. 9. (Radio wł.) Zamieszany w sprawę zamachów bombowych „b. kapitan policji” Nickel jest kierownikiem banku w Heide a tytuł kapitana policji nadał sobie samowolnie na tej podstawie, że podczas powstania śląskiego utworzył był oddział niemiecki, któremu przewodził.

Berlin, 11. 9. (Radio wł.) Dotychczasowe badanie aresztowanych wykazało, że tworzą oni narodowo-anarchistyczną grupę terrorystów, składającą się z resztek dawniejszej organizacji „Consul”, grupy C., która ujawniła się po raz pierwszy podczas zamordowania Erzbergera. Pomiędzy aresztowanymi w Holsztynie znajduje się także zegarmistrz Plen, podejrzany o sporządzenie mechanizmu zegarowego do bomb.

Ni pokój — ni wojna

Utarczki sowiecko-chińskie bez większego znaczenia

Londyn, 11. 9. (AW). Z Mukden donoszą, iż na granicy sowiecko-chińskiej panuje sytuacja w dalszym ciągu naprężona. Wojska sowieckie prowadzą akcję w myśl hasła „ni wojna, ni pokój”. Inspekcji odcinków granicznych dokonywa dowódca sowiecki Blucher. W najbliższym czasie dla armji czerwonej mają nadejść posiłki z okręgów Rosji centralnej.

Londyn, 11. 9. (AW). „Times” donosi z Tokio, iż tamtejsze sfery dyplomatyczne i wojskowe uważają, że atak sowiecki na odcinku Pogranicznaja nie miał charakteru zorganizowanego. Wypadek sowiecki, jak się zdaje, nie był zakrojony na miarę szerszej ofensywy. Z kół ministerstwa spraw wojskowych komunikują, iż niezdecydowana postawa Czang-Kaj-Szeka utrudniła poważnie sytuację na Północy, co może wpłynąć na konieczność poddania się żądaniom Sowietów.

Tokio, 11. 9. (PAT). Wznowienie walk w Pogranicznaja tutejsze koła urzędowe uważają jedynie za nowy in-

cydent graniczny, którego nie należy brać zbyt poważnie. Według wiadomości, dotychczas nie potwierdzonej, jeden Japończyk został śmiertelnie ranny bombą, rzuconą przez samolot sowiecki na jeden z hoteli w Pogranicznaja.

Berlin, 11. 9. (PAT). „Nachtausgabe” donosi, że w Pogranicznaja w dalszym ciągu trwają walki artyleryjskie. W mieście, okrażonym przez Rosjan pozostają dotychczas wojska chińskie. Dworzec kolejowy oraz składy towarowe są zniszczone. Miasto trzy razy było bombardowane przez aeroplany rosyjskie. Jednocześnie korespondent dziennika donosi, że poza wystąpieniami ofensywnymi na wschodzie Mandżurji siły sowieckie podjęły również ofensywę w Mandżurji zachodniej. Wojska sowieckie zajęły stację kolejową na 86-tym kilometrze na wschód od st. Mandżurja, przez co ruch kolejowy na odcinku północnym kolei wschodnio-chińskiej został przerwany.

Rząd a Sejm

Warszawa, 11. 9. (AW) Jutro dnia 12 b. m. Marszałek Sejmu Daszyński odbędzie konferencję z p. premjrem Świątalskim. Na konferencji tej mają być omawiane szczegóły zamierzonej przez rząd wspólnej narady z przywódcami klubów sejmowych.

Zapowiedziana wizyta lotników francuskich

Warszawa, 11. 9. (AW) Dnia 15 b. m. przybywa do Warszawy eskadra samolotów francuskich. Przybędą do Warszawy d-ca korpusu IV armji francuskiej gen. Barres, pułkownik S. G.

Stronnictwo Narodowe

W czwartek, dnia 12 b. m. o godz. 8-ej wiecz. odbędzie się w sali Stronnictwa Narodowego, przy ul. Św. Marcin 65, I p., na prawo

Zebrań Stronnictwa Narodowego

Na porządku dziennym: Sprawa wyborów do rady miejskiej m. Poznania. Członkowie Stronnictwa Narodowego mają obowiązek okazać legitymację członkowską.

Guillemain. Eskadrze towarzyszyć będzie b. polski attache wojskowy major Illiński. Wizyta ma charakter oficjalny.

Kredyty na emigrację

Warszawa, 11. 9. (AW) Państwowy Bank Rolny pragnąc nadać akcji kolonizacyjnej w Brazylii żywsze tempo udzielił Polskiemu Tow. Kolonizacyjnemu kredytu w wysokości 150.000 zł. Kredyt ten zabezpieczony gwarancjami hipotecznymi opiewa na jeden rok.

Bezpośredni import kawy

Gdynia, 11. 9. (AW) Nowozarejestrowane w Gdyni towarzystwo polsko-brazylijskie dla importu kawy, sprowadziło w tych dniach statkiem „Pologne” po raz pierwszy 320 tonn kawy wprost z Brazylii. Powyższe towarzystwo ma sprowadzić jeszcze w bieżącym sezonie 5 tys. tonn kawy. W ten sposób polski handel zamorski u niezależnia się od pośrednictwa obcego.

Wójt współnikiem podpalaczy

Częstochowa, 11. 9. (AW.) Policja częstochowska aresztowała wójta gminy Kamyk, Jana Szaflika i jego 5 współników, mieszkańców okolicznych wsi, należących do gminy Kamyk. Spółka ta pracowała w ten sposób, iż gospodarze ubezpieczali za pośrednictwem wójta swe majątki na dość wysokie sumy, poczem podpalali je, a otrzymywaną premją ubezpieczeniową dzielili się z wójtem. Całe zorganizowane przedsiębiorstwo osadzone w więzieniu.

Zjazd emigracji litewskiej

Wilno, 11. 9. (PAT) Zakończyły się w Wilnie dwudniowe obrady zjazdu delegatów emigracji litewskiej. W konferencji wzięło udział około 20 tu uczestników. Omówiono sytuację, panującą na Litwie i uchwalono rezolucję, domagającą się przywrócenia na Litwie konstytucji i praworządnych rządów oraz ukroczenia szalejącego obecnie teroru. Zjazd postanowił również podjąć na terenie międzynarodowym energiczne kroki w sprawie zwolnienia aresztowanych socjal-demokratów oraz wysłać do Ligi Narodów memoriał, obrazujący sytuację na Litwie.

Harcerze polscy w Hiszpanji

Barcelona, 11. 9. (PAT) W tych dniach w Barcelonie na terenie międzynarodowej wystawy, gdzie odbywał się hiszpański zlot harcerski, dokonano aktu zawieszenia polskiej wstęgi narodowej na hiszpańskim sztandarze harcerskim. Dokonała tego grupa naszych harcerzy, część wielkiej reprezentacji polskiej, która wyjechała była do Anglii na wielki zlot międzynarodowy skautingu. Grupa ta objeżdża szerszą marszrutę przedstawicielką po Europie. Skauci nasi byli mile wyróżniani w Hiszpanji i w szeregu innych krajach, przez które wracali do Polski. Na czele tej grupy stał komendant warszawskiego Z. H. P. M. in. brał w tem udział syn naszego pisarza Grzymały-Siedleckiego.

Katastrofa okrętu

Gdańsk 11. 9. Statek „Dan” zatonał w pobliżu zatoki gdańskiej. Załoga statku, składająca się z 22 osób w tem 16 Duńczyków, 3 Gdańszczan, 2 Niemców i Norwega padła ofiarą katastrofy, prócz Martina Malma, który w ostatniej chwili zdołał uratować się i którego w 18 godzin po zatonięciu statku wyłowiono. Powodem katastrofy było wtargnięcie wody do luk ładunkowych. Według opowiadań ocalałego marynarza kilku ludzi z załogi, którzy skoczyli do łodzi ratunkowych, również padło ofiarą wzburzonej fali. Z Pilawy i Gdańska wysłano również samolot Junkersa z Gdańska. Po bezskutecznym poszukiwaniu samolot powrócił do Gdańska.

Były premier japoński w Poznaniu

Dzisiaj, o godz. 13 min. 36 przybył do Poznania ekspresem z Paryża były premier japoński, baron Togo, w towarzystwie małżonki. Na dworcu powitali go w imieniu dyrekcji P. W. K. wicedyrektor Belza-Ostrowski, w imieniu komisji wystawy rządowej minister Bertoni, oraz przedstawiciele Min.

Spraw Zagr. radca Wyszyński. Obecnie na dworcu panie hr. Czarnecka i hr. Skórzewska wręczyły małżonce barona Togo bukiet białych i czerwonych róż.

Kurs złotego. Dziś rano notowano kurs dolara w obrotach nieoficjalnych w Warszawie 8,89 zł, w Gdańsku na Warszawę 8,88 zł.

Kurs marki niem. i guld. gd. Bank Polski, oddział w Poznaniu płacił dzisiaj za 100 mkn. w dewizach — 211,87 zł, gotówką — 211,45 zł; za 100 guld. gd. w dewizach — 172,48 zł, gotówką — 172,14 zł.

Poznańska giełda pieniężna

Poznań, dnia 11 września 1929 r. Nastroj giełdy dzisiejszej był również naogół utrzymany z małymi wyjątkami.

Z papierów procentowych wzgl. lekacyjnych obniżyła się nieco 5% pożyczka konwersyjna, za którą płacono 48%, zaś premjówki dolarowe i pożyczka inwestycyjna były poszukiwane, jednakże nie było oddawców. Za 8% obligacje m. Poznania z 1927 r. płacono 92%, zaś 8% listy dolarowe ziemskie były dzisiaj w oddaniu po 95½% (przy dew. 8,90).

Z akcji bankowych wzgl. przemysłowych płacono za Bank Polski 165 i silnie poszukiwano Cegielskiego po 40, natomiast R. May wskutek więcej materiału obniżył się dziś do 95 i pozostał po tym kursie jeszcze w placeniu.

Cedula urzędowa z dnia 11 września 1929 r.

Papiery procentowe:

(Kurs w procentach nominalu)

5% pożyczka konwersyjna 48% P.
8% obligacje m. Poznania z 1927 r. 92% P.
8% dolarowe listy Pozn. Ziemstwa Kredyt. 95½% O.

Akcje bankowe:

(Kurs w złotych za 1 akcję)

Bank Polski I em. 135 P.

Akcje przemysłowe:

(Kurs w złotych za 1 akcję)

Cegielski H., I em. zł 40 P.

Dr. Roman May I em. zł 95 P.

Tendencja: Utrzymana.

Giełda warszawska

dnia 11 września 1929 r.

Waluty Gotówka

I Stan Zjedn tr 8,88 sp. 8,90 kup. 8,86

Dewizy:

	tr	sp	kup.
Belgia	128,96	124,27	123,65
Londyn	048,23	041,84	043,2
Nowy Jork	008,90	008,92	008,88
Paryż	034,89	034,98	034,80
Praga	026,89	026,45	026,33
Szwajcaria	171,77	172,20	171,34
Sztokholm	238,95	239,55	238,85
Wiedeń	125,55	125,86	125,24
Włochy	046,64	046,76	046,53

Papiery państwowe i obligacje:

4% poz. inwest.	000,00	120,00	119,75
5% poz. premj. dol.	000,00	59,50	060,00
5% poz. konv.	049,25	049,25	049,75

Akcje w złotych:

Bank Dyskontowy	000,00—117,00
Bank Polski	166,50—167,00
Bank Zw. Sp. Zarobk.	000,00—078,50
Spies	0 0 0—136,00
Sila i Światło	120,00—129,00
Chodorów	000,00—215,00
Norblin	142,00—140,00
Ostrowieckie zakłady	000,00—165,00

PŁODY ROLNICZE

Zboża i nasiona olejiste za 1000 kg
reszta za 100 kg

Berlin, dnia 11 września 1929

Pszenvica march. od st. zał.	224,00—228,00
Tendencja słabsza.	
Zyto march. od st. zał.	186,00—190,00
Tendencja słaba.	
Zyto march. późnej.	000,0—199,50
Tendencja słaba.	
Zyto pomorskie i march.	0 0 0—196,00
Tendencja słaba.	
Owies march. od st. zał.	168,00—175,00
Tendencja spokojna.	
Jęczmień trawny	210,00—227,00
Tendencja spokojna.	
Jęczmień past. i przemysł.	170,00—186,00
Tendencja spokojna.	
Kukurydza loco Berlin	207,00—208,00
Tendencja spokojna.	
Maka pszenna	28,25—34,50
Tendencja spokojna.	
Maka żytnia	24,75—27,75
Tendencja spokojna.	
Ospa pszena	11,60—12,25
Tendencja spokojna.	
Ospa żytnia	10,80—11,25
Tendencja spokojna.	
Groch Victoria	38,00—46,00
Groch dr. jad.	28,00—34,00
Groch past.	21,00—23,00
Makuchy rzepakowe	18,50—19,00
Makuchy niane	24,00—24,30
Włókno suche	12,30—12,50
Srut Soja	20,20—20,80
Płatki ziemniaczane	18,20—18,90
Ogólna tendencja słaba.	

Notowania złotego w Berlinie

z dnia 11 września 1929.

Wypłaty na Warszawę: 46,975—47,175

Noty wielkie: 46,95—47,35

Polecam ZIARNIK i USPULUN

po zaprawy zhoża

oraz wszelkie inne artykuły dla Rolnictwa.

CENTRALNA DROGERJA

J. CZEPCZYNSKI

Poznań, Stary Rynek 8.

Z za kulis sprawy rozbrojenia morskiego

Akcja opozycyjna stoczni amerykańskich

Londyn, 11. 9. (PAT) Cała opinia publiczna angielska poruszona jest skandalicznymi rewelacjami o działalności ajenta wielkich stoczni amerykańskich Shearera, który w roku 1927 prowadził w Genewie w czasie konferencji rozbrojeniowej ożywioną propagandę przeciwko rozbrojeniu, inspirował dziennikarzy amerykańskich, wygłaszając odczyty i wpływając wszelkimi środkami na opinię publiczną. Shearer występował w charakterze delegata amerykańskiej Ligi Bezpieczeństwa Stanów Zjednoczonych, faktycznie zaś był agentem, grubo opłacanym przez właścicieli stoczni amerykańskich.

Prezydent Hoover zarządził dokładne śledztwo w sprawie działalności Shearera, który wskutek tego szantażu władze amerykańskie rewelacjami w rodzaju ogłoszonych już przez niego publikacji kompromitujących marynarkę amerykańską, jakoby materiały dla akcji swojej w Genewie otrzymywał od admirałów amerykańskich.

Obecnie wychodzi na jaw, że Shearer, który odgrywał w r. 1927 w Genewie tak czynną rolę, iż rząd brytyjski w nocy protestującej do rządu Stanów Zjednoczonych żądał usunięcia

go z terenu genewskiego, jest najgorszego rodzaju „niebieskim ptakiem”. Shearer urodził się w Londynie, gdzie przed wojną prowadził lokale nocne, w których oprócz gier hazardowych uprawiano orgje. Równocześnie Shearer był managerem sztuk amerykańskich w jednym z teatrów londyńskich. Parę miesięcy przed wojną wskutek złego stanu interesów opuścił Londyn i udał się po złote runo do Kalifornii, gdzie po pewnym czasie został redaktorem gazety, poświęconej sprawom żeglugi morskiej. Odtąd zaczyna się karjera Shearera jako eksperta morskiego, który doszedł aż do tego, że w roku 1927 zwałował konferencję rozbrojeniową w Genewie, a obecnie prowadzi propagandę przeciwko porozumieniu morskiemu.

W angielskich kołach politycznych panuje oburzenie, że tego rodzaju indywiduum mogło odgrywać rolę i wpłynąć na opinię publiczną, — ale równocześnie rewelacje o działalności Shearera traktowane są z uczuciem pewnej ulgi, gdyż nie ulega wątpliwości, że rewelacje te osłabiają pozycję admiralacji amerykańskiej i wzmacniają tych, którzy w Ameryce dążą do porozumienia morskiego z Wielką Brytanią.

Dokoła paneuropejskich planów Brianda

Opinia francuska wobec idei „rozbrojenia gospodarczego”
Znamienisty artykuł p. Gignoux

(Od własnego korespondenta „Kurjera Poznańskiego”)

Paryż, we wrześniu. P. Briand jest niezawodnie główną osobistością międzynarodowego parlamentu genewskiego. Każdy jego oratorski występ jest z niecierpliwością wyczekiwany przez polityków, dyplomatów i wreszcie rzeszę ciekawych płci obojga. Kto w Genewie nie był i nie słyszał premjera francuskiego, ten z zainteresowaniem może przeczytać stronicę poświęconą mu przez p. René Benjamin w „Les Augures de Genève”.

Tegoroczne zaś wystąpienie p. Brianda na Zgromadzeniu Ligi Narodów było z tem większą ciekawością śledzone, iż miał on poruszyć wielki problem, na którym niektórzy budują przyszłość starego kontynentu, a mianowicie problemat Stanów Zjednoczonych Europy.

Powiedzmy odrazu, że sukces, odniesiony przez Brianda, w Genewie był niezawodnie duży. Opiewają go na różne tony obecni nad jeziorem Lemańskim korespondenci paryscy. Paryżanie jednak mogli się o nim sami, jeżeli nie naocznie, — to w każdym razie słuchowo przekonać. Dzięki bowiem radju „słyszeliśmy” nietylko p. Brianda, ale huczne oklaski, jakimi go darzono, a także i śmiechy genewskiego audytorjum.

Jeżeli bowiem p. Briand z humorem przypomniał homeryczną walkę w Hadze o kilka milionów, to jednak mowa jego odnosiła się do dwóch zasadniczych kwestyj, a mianowicie uczynienia z Ligi Narodów istotnej potęgi, posiadającej właśnie owo „bras - séculier”, a następnie utworzenia „więzi federalnej” pomiędzy narodami europejskimi. Przy tej sposobności, premjer nie użył jednak ani razu nawet nazwy „Federacji Europejskiej”, omijając oczywiście świadomie również niebezpieczne miano „Pan-Europy”, a kładąc przedewszystkiem nacisk na „rozbrojenie ekonomiczne”.

Reprezentanci informacyjnej prasy francuskiej w Genewie komentują mowę premjera z ogromnym entuzjazmem, podkreślając, iż mistyka nie zabila w Briandzie realisty, gdyż dąży on do pokoju, ale opartego na bezpieczeństwie. Projekt zaś zbudowania solidarności europejskiej, uważany dziś za chimere, może stać się jutro rzeczywistością. To też podkreślają oni odwagę p. Brianda w poruszaniu zawilich problematów, stwierdzając, że jest on zresztą świadomy trudności co do ich realizacji. Zaznaczają równocześnie, że p. Briand wskrzesił w Genewie atmosferę zaufania w przyszłość

i siłę Ligi. Dlatego też dzień 5-go września 1929 r. ma stać się datą w historii Ligi, a także w historii „nowej Europy”.

Przyklaskują zwłaszcza, bez zastrzeżeń tutejsze koła lewicowe, twierdząc, że w myśl tezy p. Brianda przyszła federacja bynajmniej nie zastąpi Ligi Narodów, ale przeciwnie, zostanie wcielona do jej organizacji, stając się jednym z jej oddziałów. Można jednak naogół powiedzieć, że nawet w kołach umiarkowanych mowa premjera nie spotyka się z krytyką specjalną, albowiem obawiano się początkowo, żeby zbyt nie zaangażował się on w sprawę t. zw. Stanów Zjednoczonych Europy.

Z punktu jednak widzenia ogólnego, projektowi temu czynione są zasadnicze zarzuty, które w sposób bardzo konkretny formułuje w poważnym organie przemysłowo - handlowym, jakim jest „Journée Industrielle” p. Gignoux, a z nim większość francuskiej opinii umiarkowanej.

Porozumienie gospodarcze europejskie, pisze on, nawet o ileby jego zrealizowanie materialne było możliwe, mieści jednak w swej podstawie trzy, co najmniej, przedwstępne kwestje polityczne, a są niemi: 1) amerykańska, 2) angielska, 3) niemiecka. Przejdźmy je kolejno.

P. Briand kilkakrotnie podkreślił, iż porozumienie europejskie nie ma w żadnym razie być zwrócone przeciwko komukolwiek, to jest przede wszystkim przeciw Stanom Zjednoczonym. Jednak pod tym względem istnieje trudność prawie nie do rozwiązania. Jeżeli bowiem nawet do porozumienia ekonomicznego między państwami europejskimi dojdzie, to Ameryka w dalszym ciągu będzie mogła, na podstawie traktatów, zalewać ich rynki swoimi produktami. Chyba, że wzdłuż granic europejskich zostanie wzniesiona bariera celna. W takim jednak razie równałoby się to ofensywie przeciwko Stanom Zjednoczonym.

Co do punktu drugiego, to jasnym jest, że w obecnej chwili Anglia dąży do zbliżenia się do Ameryki. Wobec tego trudno przewidzieć, w jaki sposób i czy wogóle zechce zaangażować się w tej sprawie. Poza tem zaś — konstatuje p. Gignoux — Wielka Brytania powraca teraz pod rządami Labour Party do polityki indywidualnej, której fasadą będzie liberalizm, a podstawą nacjonalizm.

Pozostaje wreszcie do wyświetlenia kwestja niemiecka — podkreśla autor tego ciekawego artykułu, przypomina-

jąc, że na posiedzeniu inauguracyjnym w Hadze, p. Stresemann oświadczył gotowość swego kraju do wzięcia udziału w porozumieniu europejskim, pod warunkiem jednakowoż, żeby Niemcy mogli do niego przystąpić ze swymi „siłami naturalnymi”. Pod temi zaś należy, prawdopodobnie, rozumieć powrót do Rzeszy różnych prowincyj, utraconych przez nią w 1919 r.

Jeżeli się nie pragnie angażować w projekcie organizacji nowej Europy na ślepo, to należy w pierwszym rzędzie wyświetlić dwie pierwsze kwestje i zabezpieczyć sobie należne gwarancje względem Niemców.

Budowana solidnie, czy też na piaskach idea Europy Federacyjnej będzie odtąd stale na porządku dziennym. Według ostatnich wiadomości, nadeszłych z Genewy, niektórzy delegaci mieliby przyklasnąć inicjatywie, powziętej przez p. Brianda. Podobno ma być utworzony komitet studjów, który wzięłby na siebie przygotowanie konkretnych propozycji na przyszłe Zgromadzenie Ligi Narodów, to znaczy na wrzesień 1930 r.

Irena Briares.

Od redakcji: Zamieszczona powyżej korespondencja p. Briares oświeśla obiektywnie stanowisko poszczególnych odłamów opinii francuskiej wobec paneuropejskich koncepcyj p. Brianda. Nie potrzebujemy to chyba podkreślać, że opinia polska do koncepcyj tych odnosić się musi z większymi jeszcze zastrzeżeniami, niż to uczynił p. Gignoux na łamach „Journée Industrielle”. Jest rzeczą jasną, że realizacja planów gospodarczej „federacji” europejskiej wyszłaby jedynie na korzyść państw gospodarczo silniejszych, od których kraje gospodarczo słabsze (a do tych należy, narazie przynajmniej, Polska) zostałyby zupełnie uzależnione. W praktyce oznaczałoby to hegemonję gospodarczą Niemiec nad wszystkimi ich sąsiadami wschodnimi, łącznie z Polską.

Z prasy

„Sanacyjna” „Gazeta Zachodnia”, która w swoim czasie przeniosła się z Drukarni Państwowej do Drukarni Robotników Chrześcijańskich przy św. Marcynie, obecnie drukuje się w Drukarni Wielkopolskiej przy ul. Półwiejskiej. będącej własnością Zjednoczenia Zawodowego Polskiego.

Szczyt naiwności

Pod tym tytułem pisze krakowski „Głos Narodu”:

„W związku z pierwszemi głosami prasy o konferencji parlamentarzystów z rządem wystąpił „Głos Prawdy” z artykułem przeciw pogłoskom, jakoby — „sanacja” miała zamiar „podzielić się” rządami z opozycją.

„Ani spadku — woła — po nas nie oczekujcie, ani podziału odpowiedzialności”.

„Leć nie jest „sanacja” tak ustepliwą, jakby z tego butnego zdania wnosić można byłol Owszem — pisze „Głos Prawdy” —

„jest w Polsce dość dużo pracy, aby się wszyscy przy jej warsztacie pomieścić mogli... Otwarte są nasze szeregi z prawego i lewego skrzydła dla tych, którzyby się do pracy naszej przyłączyć chcieli”.

„Cóż za szerokie serce!... Chodźcie, wy z prawicy! Znajdziecie drzwi do B. B. otwarte. Będziecie przyjęci z radością! Chodźcie i wy, z lewicy, socjaliści, pół-komuniści! Także i was powitamy uprzejmie! Chodźcie wszyscy, wszyscy bowiem się zmieścimy i dla wszystkich znajdzie się „praca”! Ale — dodaje „Głos Prawdy” — nie myślcie o żadnym udziale z nami w rządach.

„Ani — pisze — nie odczuwamy potrzeby, ani nie mamy zamiaru dzielić się z kimkolwiek odpowiedzialnością. Należy ona w całości do nas”.

„Zawsze „Głos Prawdy” reprezentował prymitywizm myślenia politycznego. Za p. Stępczyńskiego i teraz za p. Kocala. Ale nawet ten prymitywizm w myśleniu politycznym nie musi być naiwnością, którą kłnie cały zacytowany

Zakochany.

Gdy ustami przylgnę do
Twoich miłych rąk,
Jakbym kwiatu dotknął
z nadwarteńskich łąk,
Skąd ta miękkość skóry,
Jej subtelna woń?
Mydło „PRZEMYSŁAWKA”
ma jedyna broń...

Pw 5004-Z. 474

artykuł tego pisma i która kompromituje autora jako polityka! Trzeba rzeczywiście patrzeć na społeczeństwo jako na „narod idiotów”, żeby wierzyć, iż może się znaleźć ugrupowanie polityczne, któreby poświęciło swój program dla „lamanców BB.” swoją organizację dla tego „bezpartyjnego” zlepku a w nagrodę za to wszystko otrzymało bilet na przegładanie się harcom „sanacji” Szczyt naiwności!”

Ze zjazdu Ligi Gospodarczej

Tak pisze krakowski organ Chrześcijańskiej Demokracji. Nie wszystkie pisma tego kierunku zajmują takie stanowisko.

Dnia 10-go września rozpoczął obrady w Poznaniu drugi zjazd polskiej Ligi Gospodarczej. Na intencję zjazdu odbyło się o godz. 8,30 rano uroczyste nabożeństwo w kościele św. Marcina, poczem uczestnicy zjazdu udali się na obrady do Izby przemysłowo - handlowej. Zjazd otworzył długim przemówieniem prezes komitetu zjazdowego prezydent m. stoł. Warszawy Z. Słomiński. W dalszym ciągu obrad wygłosił przemówienie powitalne prezes rady okręgowej wielkopolskiej P. L. G. dyr. Waschko, równocześnie składając życzenia pomyślnych wyników obrad w imieniu Izby przemysłowo - handlowej. Następnie składali życzenia prezydent m. Poznania Ratajski, nacelnik wydziału administracyjnego w imieniu województwa poznańskiego.

Na porządek obrad pierwszego dnia zjazdu złożyły się dwa referaty, a mianowicie L. Reinchmidta na temat „Zadania Polskiej Ligi Gospodarczej” i mec. Antoniego Boguckiego o usprawnieniu administracji państwowej wobec życia gospodarczego. Nad referatami wywiązała się bardzo rzeczowa i poważna dyskusja.

Po zamknięciu popołudniowych obrad uczestnicy zjazdu udali się wspólnie na Wystawę. Popołudniu obrady rozpoczęły się o godz. 5-tej i trwały do późna wieczór. Na porządku dziennym znajdowały się dalsze trzy referaty a mianowicie prez. inż. Słomińskiego na temat „Rozbudowa miast w Polsce”, mec. Ignacego Chabielskiego — „Sprawa mieszkaniowa” i inż. Edmunda Telakowskiego o ustawodawczych przyczynach głodu mieszkaniowego. Wieczorem uczestnicy obrad udali się do teatru.

W drugim dniu zjazdu obrady rozpoczęły się o godzinie 9-tej rano w sali przemysłowo - handlowej. (tr.)

Spódbuj raz

a stale będziesz pijak
HERBATE LIPTONA

Czy słyszysz nog błądzący głos?
Kup „CO WIECZOR” Medikał

nr 2 450

Aspirin
TABLETKI
przy objawach przebiegania
reumatycznych bólach.
Do nabycia w aptekach

Lon Chaney

Prawa samorządów

W prasie polskiej wszystkich prawie obozów politycznych od lat kilku dużo się pisało o właściwej organizacji instytucji samorządowych, o ich uprawnieniach, gdyż samorząd ma być najlepszą szkołą w celu wyrobienia politycznego szerokich mas ludności, co tylko w przyszłości zabezpieczy normalny rozwój polityczny Rzeczypospolitej.

Niestety dotychczas to wszystko zostało tylko na papierze. Przygotowanej przez poprzedni Sejm ogólnej dla całej Polski ustawy samorządów rząd nie dopuścił do uchwalenia; i obecnie mamy w każdej dzielnicy inne prawa samorządowe. Po nastaniu rządów majowych ingerencja tychże w zakresie spraw samorządowych zwiększyła się — nie zawsze jednak w zgodzie z duchem praworządności.

Cheśmy dzisiaj pomówić o następujących dwóch kwestiach. Podług obowiązujących ustaw podatkowych, dotyczących nieruchomości miejskich, właściciele ich mają obowiązek płacić rządowi podatek budynkowy; a samorządy miejskie pobierają dla siebie dodatkowo 20 proc. tegoż podatku. W miastach, prowadzących duże roboty inwestycyjne, podatek ten miejski może być podniesiony do 50 proc. Lecz dziś dzieje się inaczej. W miastach, których zarządy opiewane są przez socjalistów, uchwalane są przez Rady Miejskie podatki te w wysokości 100 proc. i więcej. Ministerstwo spraw wewnętrznych przeważnie nie podatkami na drodze nadzoru zastrzegając, wbrew najwyraźniejszemu brzmieniu ustawy. Ostatnio w m. Łodzi uchwalono ten podatek w sumie 200 proc., na skutek skargi zarządu Stow. właścicieli domów w temże mieście województwo łódzkie obniżyło ten podatek nie do 50 proc., jak wymaga ustawa, a do 125 proc.

Obecnie znowu ministerstwo spraw wewnętrznych w dn. 25 czerwca r. b. rozesało okólnik nr. 131 z instrukcją w sprawie podatku od widowisk, nakazującą wszystkim zarządom miast obniżyć istniejące normy opłat od widowisk w kinoteatrach o 50 proc. Geneza tej sprawy podług informacji gazet stołecznych ma podkład polityczny.

Podczas wyborów do Sejmu zarząd Ogólny - polskiego Związku Kinoteatrów zgodził się popierać listę rządową B. B. wzamian za co miał przyrzeczona obniżka podatku miejskiego przez czynników miarodajnych, co obecnie tym okólnikiem ma być załatwione.

Okólnik ministerstwa spraw wewn. powołuje się na 3 paragrafy ustawy o tymcz. uregulowaniu finansów komunalnych z 11 sierpnia 1923 r., na: 18, 36, 37. Paragraf 18 mówi:

„1. Gminy miejskie winny, gminy zaś wiejskie mogą pobierać podatek od publicznych zabaw, rozrywek i widowisk.

3. Do przedstawień teatralnych i występów o wyższej wartości artystycznej lub naukowej, oraz do przedstawień utworów i filmów krajowych winny być stosowane ulgowe stawki podatkowe.

Artykuły 36 i 37 ustawy podają, jakie są władze nadzorcze nad samorządem.

Ponieważ odnośna ustawa nie wykazuje granic, w jakich ma się obracać wysokość podatku od widowisk, przeto nasuwa się wątpliwość, czy władze nadzorcze na zasadzie §§ 36 i 37 mogą w ten sposób uszczuplić prawa instytucji samorządowych, narzucając im granice pobieranego podatku.

W różnych miastach wysokość tego podatku jest rozmaita, więc ogólne obniżenie tegoż o 50 proc. we wszystkich gminach miejskich nie jest oparte na żadnej zasadzie. Zresztą obniżenie tych podatków w ciągu roku bieżącego z budżetów, już zatwierdzonych przez te władze nadzorcze, bez wskazania innych środków pokrycia wynikających z tego powodu niedoborów jest załatwieniem sprawy zbyt pochopnym. Rady miejskie będą musiały zająć wobec tego okólnika odpowiednie stanowisko i sądzimy, że wypadnie go zaskarżyć do Trybunału Administracyjnego.

W krakowskiej Radzie Miejskiej w dniu 29 sierpnia na zebraniu połączonych sekcji Rady, sprawa ta była wniesiona przez wiceprezidenta Landaua i referenta magistratu Kiedrzyńskiego, aby ją załatwić w myśl okólnika ministerjalnego. Wywołała ona burzliwą dyskusję i z początku poparli opozycyjny wniosek radnego Rymara (Klub Narodowy) nawet przedstawiciele klubów rządowych. Wobec tego wiceprezydent Landau przerwał posiedzenie i wezwał „sanacyjny” klub mieszczański na nara-

dę. Po przerwie wniosek magistratu uchwalono 19 głosami przeciw 15.

Po głosowaniu opozycja złożyła następującą deklarację:

„Wobec tego, że okólnik rządu nie ma podstaw prawnych i podważa podstawy samorządu oraz wobec tego, że prezydent miasta nie wskazało źródła pokrycia budżetowego, mniejszość domaga się przekazania całej sprawy pełnej Radzie Miejskiej, a na znak protestu przeciw uchwale większości opuszcza salę”.

Wbrew temu, co pisze prasa rządowa, że samorządy nie powinny się zajmować polityką, w ostatnich latach zauważa się zwiększony nacisk „miarodajnych” czynników politycznych na bieg spraw samorządowych i na osoby, biorące czynny udział w życiu samorządowym. X.

Na Zjazd Cechów Stolarskich

W dniach 22 i 23 września br. zjeżdżają się do Poznania jako reprezentanci zawodu stolarskiego, wszystkie Cechy i wszyscy samodzielni stolarze całej Polski na **Wszepolski Zjazd Samodzielnych Stolarzy**, aby radzić nad sprawami i bolączkami swego zawodu.

Zawód stolarski, liczący około 60 tysięcy warsztatów samodzielnych, należy bezspornie do najliczniejszych w rzemiośle, to też spodziewać się należy, że Cechy Stolarskie całej Polski oraz wszyscy samodzielni mistrzowie wystąpią w okazałej liczbie i spowodują, że pochod w niedzielę w dniu 22 września z kościoła Dominikańskiego, przed którym odbędzie się zbiórka do sali obrad w nowym Domu Rzemieślniczym, wypadnie imponująco.

Obrady zapowiadają się niezwykle poważnie, jeżeli się zważy, że zapowiedziane są ciekawe i aktualne referaty, dotyczące specjalnie zawodu stolarskiego. Wygłoszą je pierwszorzędni i znani fachowcy.

Niepionną jest zatem nadzieja, że Zjazd ten przyczyni się nie tylko do wspólnego i lepszego poznania się braci stolarskiej z wszystkich zakątków obszernej naszej Rzeczypospolitej, lecz niemniej przyniesie należyte skutki i owoce całemu zawodowi stolarskiemu.

Zarząd Związku Chrześcijańskich Cechów Stolarskich i pokrewnych zawodów na Ziemię Zachodnią z siedzibą w Poznaniu, jako najpoważniejsza organizacja Polska zawodu stolarskiego, zwołuje Wszepolski Zjazd Stolarzy i wysłał już zaproszenia z odpowiednią odezwą do wszystkich Cechów Stolarskich.

Gdyby gdziekolwiek zaproszenie do ich starszych dotychczas nie doszło, prosi poniżej podany Zarząd o zgłoszenie się do sekretariatu w Poznaniu przy Górnej Wildzie 115, który służy wszelkimi dalszymi informacjami i zaproszeniami.

Pewne pominięcia są bowiem nieuniknione, jeżeli się zważy, że Izby Rzemieślnicze na wschodnich polach Państwa nie są dotychczas dostatecznie zorganizowane a Izby istniejących już od dłuższego czasu łatwo mogły podać adresy niedokładne lub przedawnione.

Gości przybywających z bliskich i dalekich stron Ojczyzny przyjmujemy z wielkopolską serdecznością i jesteśmy pewni, że nie pożałują przybycia do Starego Grodu Przemysława.

Zjazd urządzony w tym duchu, winien wyjść na korzyść nie tylko naszego zawodu i przemysłu, ale także na dobro Państwa i całego Narodu.

A więc do zobaczenia się w Poznaniu w dniu 22 września 1929 r.

Prezes:

(—) Libera, Chwaliszewo 38/39.

Syndyk:

(—) Wegner, Górna Wilda 115.

Skarbnik:

(—) Wolsztyniak, Kwiatowa 10.

Zgon pierwszego fundatora Uniwersytetu Katolickiego w Lublinie

Sp. Karola Jaroszyńskiego

(KAP). W niedzielę, dn. 8. bm. zmarł w szpitalu św. Ducha w Warszawie ś. p. Karol Jaroszyński, pierwszy fundator Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego. Na dzień przedtem św. Sakramentem zaopatrzył go O. J. Pawełski T. J., który również z polecenia Ks. Kardynała Kakowskiego wyraził umierającemu w swoim i całej Polski katolickiej imieniu wdzięczność za wielkoduszny udział przy zakładaniu tej katolickiej uczelni. Nadto Ks. Kardynał Kakowski przesłał swe błogosławieństwo arcybiskupskie.

Różyckiego „Pan Twardowski”

(Przed dzisiejszą premierą w Teatrze Wielkim)

Ludomira Różyckiego „Pan Twardowski” ukazał się na niejednej już scenie zagranicznej i z równym zapętem był oklaskiwany w Paryżu, jak w Pradze czy Kopenhadze. W Warszawie grywany jest stale i zwłaszcza wtedy, gdy goszczą u nas obcy; mają bowiem co podziwiać, patrząc na warszawską inscenizację „Pana Twardowskiego”, przyczem też łatwo się przekonują, że nie równie typowego dla polskiej sztuki muzyczno - scenicznej nigdzie nie widzieli. Barwność i oryginalność fabuły „Polskiego Fausta”, wysoki artyzm jej zrealizowania pantomimiczno - baletowego i niemniejże wartości muzyczne dzieła, obok całej jego narodowej odrębności rytmiczno-melodyjnej, z polskiego folkloru zaczerpnięte — oto suma zalet baletu, która powodzenie jego tłumaczy w zupełności. Jeżeli dla zagranicy polski ten balet ma ulubiony posmak egzotyizmu, to niemniej cenny staje się on i dla nas, jako piękna gra rodzimych barw i nastrojów. Dla tamtych jest tak miły, bo tak dziwnie inny, daleki, dla nas zaś tak drogi, bo tak bliski, swój, rodzimy.

Polskie sceny, poza Warszawą, nie brały się dotychczas do „Pana Twardowskiego” ze względu na to, że potrzebuje on dużego personelu tanecznego oraz kosztownej wystawy. W Poznaniu postanowił go wprowadzić na scenę dyr. Sternich i przygotowywał premierę na lipiec, aby przypadła na sam środek Wystawy. Względy techniczne przesunęły datę na początek września, w każdym jednak razie publiczność wystawowa będzie miała sposobność zapoznać się z wysoce interesującym dziełem. Będzie to wyjątkowo ponętna uczta tak dla ucha, jak dla oka. Przepiękne obrazy z fantastycznej kariery Pana Twardowskiego i korowód barwnych tańców narodowych, które w lśniących barwach instrumentował Różycki, muszą uciechy każdego widza i słuchacza.

Wypadki sceniczne Pana Twardowskiego są ujęte w 10 obrazów, rozdzielonych na cztery odsłony, tak że cały szereg zmian odbywa się niepostrzeżenie. Ułatwia to ciągłość akcji, wyrażonej wylącznie pantomimicznie i tanecznie. Obrazy są tak plastyczne i znane, że w milieu akcji orientujemy się odrazu, zaś typy osób działających tak charakterystyczne, że i tu żadne *qui pro quo* powstać nie może. Obcywa się więc Różycki bez wszelkich mówionych, czy pisanych komentarzy i zaczyna swój utwór od podania miejsca i czasu dramatu.

Z wieży marjackiej bije godzina 4-ta; słychać dźwięki hejnału. I oto widzimy Twardowskiego, pogrążonego w myślach przed kominkiem w swej pracowni na poddaszu. W tajemniczych tyglach warzy różne chemikalia, aby uzyskać upragnione złoto. Lecz nie ma szczęścia, drogocenny płyn rozlewa się. Zgnębionego Twardowskiego nagabują wierzyteli, z którymi umie sobie radzić jedynie Pani Twardowska. To jest jej niezaprzeczona, lecz jedyna zaleta. Twardowski chciałby, jak ów Faust, wrócić do rozkoszy życia i przypomina sobie, (również jak sławny urodzielić Maigzraty), że za cenę duszy można wiele uzyskać od diabła. Tenże „stawia się na jego zawołanie” i oczywiście przyrzeka wszystko. Dla udowodnienia swojej siły czarodziejkiej a publiczności na uciechę wylatuje z Twardowskim przez komin na świat Boży. Droga wiedzie przez dachy krakowskie do podziemi a jako wehikuł do tak karkołomnej eskapady służy kogut. (Jak też tę podróż zilustrował p. Jarocki).

W podziemiach Olkusa zaczyna się bajka na dobre. Twardowski z łaski Kusego staje się niezmiernie bogaty. Znosi mu srebro z całej Polski. Dla większego efektu zjawia się też smok olbrzymi, który zawsze tam się legnie, gdzie są skarby. Znając zapewne gust Twardowskiego, diabeł wyczarowuje mu całą rewię pięknych nimf, wiślanek i bogiń. Nasz bohater polyka zręcznie założony haczyk i uchodzi z jedną z bogiń, aby oczywiście już nie wypłacać się z siel Kusego. Na dzikich Krzemionkach, gdzie diabły odprawiają swoje harce Twardowski podpisuje feralny cyrograf z sławną klauzulą o Rzymie. Za tyle rozkoszy, jakie daje młodość i bogactwo, tak małe zastrzeżenie w kontraktach, nie odstraszyłoby nie tylko jednego Twardowskiego. Przecież nie tylko w Rzymie jest pięknie. Ale wódka gubi narody; więc zgubiła też Twardowskiego. Tymczasem jednak używał sobie tań-

Lon Chaney

PW 52/9-87,54

cy na Rynku Krakowskim, potem miał nawet zaszczyt być w komnacie króla Zygmunta i za sprawą djabełską wywołał nieszczęsnemu monarsze wizję Barbary. Dla odmiany przenosi się szczęśliwy szlachcic do cudownej krainy Wschodu, której władczyni jest jego kochanka. Inna scena tego cudownego snu o miłości odgrywa się przed karczmą, której nazwę „Rzym” Twardowski przeoczył, bo patrzył się ciągle w oczy pięknej Ukrainki, wysłaniczki diabła. Wchodzi za nią do karczmy i ginie według umowy djabełskiej w czeluściach piekieł, aby w końcowej apoteozie znaleźć się na księżycu, na którym kończy się każda bajka a więc i ta o Imię Panu Twardowskim. (am)

Nie zabijaj!

Sporny problem. — Zadanie lekarza. — Jedyne prawo wyroku.

Według doniesień gazet, czeski związek lekarzy wystąpił z żądaniem, aby zostało prawnie dozwolone uśmiercanie nieuleczalnie chorego człowieka. Na temat ten wypowiedział się jeden ze znanych lekarzy w ten sposób:

Problem, czy człowiek cierpiący na nieuleczalną chorobę może być uśmiercony, to jest, czy lekarzowi może być dane prawo przedwczesnego skrócenia cierpień istoty ludzkiej, był już często przedmiotem dyskusji zarówno w kołach fachowców jak laików. Nigdy jednak nie osiągnięto w tej kwestii jednomyślności, a ponieważ rozbieżność zdań i w przyszłości jest rzeczą zupełnie pewną, więc problem ten śmiało uważać można za nierozwiązalny.

Z punktu widzenia lekarza, o ile chce on uważać się za sumiennego, odpowiedź na pytanie to może być tylko jedna, mianowicie kategoryczna: Nie! Na czym bowiem polega zadanie lekarza? Zadaniem jego jest, wszelkimi wiadomościami mu społecznymi i środkami medycyny ratować pacjenta. Ratować zaś znaczy: przedłużać życie. Maksyma ta powinna być niewzruszenie zakotwiczona w umysłowości każdego lekarza i może być przekroczone jedynie w rzadkich wypadkach, a mianowicie wówczas, kiedy chodzi o uśmierzenie strasznych boleści przedśmiertnych za pomocą odpowiednich środków łagodnych, nawet na ryzyko, że skutkiem ich zastosowania, oddychanie — „życiem” tego już nazwać nie można — znajdującego się w agonii człowieka, zostanie o kilka godzin skrócone. Jest to jednak zupełnie coś innego, aniżeli świadome spowodowanie końca życia chorego. Bowiem w pierwszym wypadku jest zawsze jeszcze nadzieja ratunku, gdy zaś w drugim, wynik śmiertelny musi być z natury rzeczy przewidywany.

Teraz wylania się pytanie — decydujące dla w mowie będącego problemu — kiedy pacjent uchodzić może za bezradnie straconego i komu przysługuje prawo wyrokowania, że niema już dlań ratunku? Oczywiście, wiedza medyczna jest już o tyle zaawansowana, że rozwój procesu rozkładowego potrafi z wielką dokładnością śledzić i koniec procesu tego dosyć ściśle przewidzieć. Pomimo to jednak zdarzyły się już niejednokrotnie wypadki, kiedy prognostyczne orzeczenie lekarzy okazało się mylnym. Tego rodzaju niespodzianki zachodziły i zachodzą w praktyce każdego doświadczanego lekarza. Czy wobec tego może być postawione nieomyślnie twierdzenie, że śmierć chorego musi wkrótce nastąpić? Przyjawszy nawet, że stwierdzenie takie mogłoby być z absolutną pewnością dokonane, to znów nasuwa się pytanie, jaki lekarz, względnie jakie forum, mogłoby usurpować sobie prawo decyzji względem życia lub śmierci człowieka? Gdyby się nawet udało, i tę trudność przezwyciężyć, to pozostałoby otwarte pytanie, czy choremu może być odebrane prawo stanowienia o sobie.

Moim zdaniem — powiada cytowany uczony — każdy człowiek ma wyłączne prawo decydowania o swoim życiu. Zwolennicy poglądu, że nieuleczalnie chory może być uśmiercony, odpowiadają na to, że chorego należy przekonać o tem, że życie jego nie może być już uratowane i skłonić go do dobrowolnego wyrzeczenia się dalszego życia. W ten sposób prawo stanowienia o sobie nie byłoby naruszone. Tak to wygląda w teorii. Atoli w praktyce trudno byłoby znaleźć kogokolwiek, ktoby zechciał podjąć się tej „delikatnej” misji. Z pewnością żaden lekarz nie zdecyduje się objaśnić chorego o bezradzieńkości jego stanu. Przeciwnie, sumienny lekarz starać się będzie poważny stan choroby zataić przed swym pacjentem i do ostatniej chwili utrzymywać w nim nadzieję powrotu do zdrowia. A czyniło to będzie, nie tylko powodowany uczuciem ludzkości, ale i z powodów obiektywnych, gdyż żaden człowiek nie może sobie rościć prawa do nieomyślności.

Dodajmy, że ze stanowiska religijno-katolickiego, sprawa przedstawia się bardzo jasno i nie dopuszcza żadnych kompromisów: Życie człowieka jest w rękę Boga i Jemu tylko przysługuje prawo wyroku życia lub śmierci. kr.

WIADOMOŚCI POTOCZNE

Proces o trucicielstwo

Na ławie oskarżonych żona zmarłego i jego kuzyn

Przed wydziałem karnym tut. sądu okręgowego stawają od wczoraj w charakterze oskarżonych 35-letni handlowiec Andrzej Leśniewicz i młodsza o 3 lata Irena Leśniewiczowa, żona jego zmarłego kuzyna, oboje z Tarnowa, pow. obornickiego. Akt oskarżenia zarzuca im zbrodnię morderstwa na osobie Władysława Leśniewicza, męża oskarżonej Ireny.

Władysław Leśniewicz był właścicielem mleczarni w Tarnowie, gdzie gospodarzył z powodzeniem. Po paru latach utworzył drugą mleczarnię w Nininie koło Ryczywołu. Był to człowiek o wątej budowie ciała i słabym zdrowiu; zarząd obydwu mleczarni był ponad jego siły, więc zaangażował do Ninina jako kierownika swego kuzyna Andrzeja Leśniewicza. Zrazu szło wszystko dobrze, kuzyn pracował, prowadził książki, czuwał nad ładem, wieczorami zaś dojeżdżał do Tarnowa, gdzie nocował. Ale po pewnym czasie w zgodnym dotąd stosunku kuzynów zaczęło się psuć a stosunki między małżonkami pozostawały także wiele do życzenia. Przyczyną tej podwójnej dysharmonii było to, że kierownik mleczarni niniejskiej i Leśniewiczowa zapalali do siebie grzeszną skłonność. Tak twierdzi przynajmniej akt oskarżenia. Węć — o ile oskarżenie jest prawdziwe — powzięto zamiary usunięcia z drogi męża Ireny. Obrano drogę powolnego, systematycznego zatrucia ofiary. Andrzej Leśniewicz różnymi drogami poszukiwał niezawodnego arszeniku. Truciznę tę miano w odpowiednich dawkach mieszać z potrawami. Raz po spożyciu kapusty Władysław L. poważnie zachorował, a przywołany lekarz dr. Rączkowski stwierdził zatrucie.

Jednak dzięki usilnym zabiegom lekarzy Władysław L. wyleczył się. Według aktu oskarżenia nie dano jednak za wygraną. Andrzej nadal polował za arszenikiem. Zapytany raz przez kupca, naco natarczywie domaga się arszeniku, miał odpowiedzieć (jak

to na rozprawie potwierdził świadek Rz.): „To jest moja tajemnica”.

W styczniu br. Andrzej Leśniewicz, Irena i dzieci wyjechali do Smukali, gdzie rodzice Andrzeja obchodzili złote gody. W Tarnowie pozostał tylko Władysław Leśniewicz. Dnia 14 stycznia br. Andrzej wrócił do Tarnowa, Irena i dzieci pozostali w Bydgoszczy. Przypadkowo Władysławowi gotowała obiad znajoma ze wsi nauczycielka K., którą Andrzej zresztą odprawił, zabierając się sam do dalszego gotowania obiadu, złożonego z kapusty i grochówki. Fakt ten wynika z zeznań świadka, nauczycielki. Po obiedzie Władysława opanowały bóle i wymioty, tak, że musiał się położyć do łóżka. Przywołany lekarz dr. Woźny z Rogoźna stwierdził objawy biegunki i zapisał odpowiednie lekarstwo, zarządzając ścisłą dietę. Stan choroby jednak znacznie się pogorszył i Andrzej zawezwał telegraficznie Irenę, by najpierw udała się do Poznania i zainkasowała 1.500 zł, które się należały za mleko Władysławowi, a potem przyjechała do Tarnowa. Gdy wróciła, stan męża jej był już beznadziejny i wkrótce potem zmarł.

W kilka dni po pogrzebie zaczęły krążyć pogłoski, że Leśniewicz został otruty. Wskutek tego władze zarządziły ekshumację zwłok, a przeprowadzona sekcja wykazała, że istotnie Leśniewicz zmarł wskutek otrucia. Jako podejrzanych aresztowano Andrzeja i Irenę Leśniewiczów. Pierwsza rozprawa nie doszła do skutku, albowiem nie zjawili się na nią jeden z głównych świadków.

Na wczorajszej rozprawie oboje oskarżeni wypierali się wszelkiej winy. Przesłuchano licznych świadków; uderza, że wszyscy świadkowie, należący do rodziny oskarżonych, przeważnie odmawiają zeznań, korzystając z odpowiednich przepisów procedury karnej.

Rozprawa zakończy się i wyrok prawdopodobnie zapadnie dziś w godzinach popołudniowych. (z)

Zderzenie pociągów

6 kolejarzy pokaleczonych

Na stacji Solec Kujawski w pow. bydgoskim zderzyły się dwa pociągi towarowe. Przy katastrofie ranionych zostało 6-ciu kolejarzy. Jeden z nich ma złamaną nogę i jest ciężiej pokaleczony, reszta to lekko ranni i kontuzjowani.

Ciężko poranionego przewieziono do lecznicy w Bydgoszczy a w związku z wypadkiem wdrożono dochodzenia w celu stwierdzenia przyczyny katastrofy. (k)

Czyn obłąkanego

Dreżony manją prześladowczą, strzelił do przyjaciela

Z Tczewa donoszą nam 10 bm. Dzisiaj w nocy wydarzył się w mieszkaniu prof. Szkoły Morskiej p. kpt. Kokińskiego tragiczny wypadek. Prof. Szkoły Morskiej Topolnicki, liczący 66 lat, od pewnego czasu zdradzał zaburzenia stanu umysłowego, wyrażał ciągle bardzo poważnie obawy, że się zatrutę potrawami, że go spotka nieśczęśliwy wypadek itp. Gdy się wczoraj również uskarżał, że obawia się nocować, zaprosił go p. prof. Kokiński na noc do swego mieszkania. W nocy kpt. Kokiński przebudził się z powodu podejrzanego szmeru. Obawiając się, że może czuje się niedobrze, poszedł do jego pokoju. Zaledwie drzwi otworzył, Topolnicki wymierzył do niego z rewolweru i strzelił. Kula przebiła prawe płuco. Sprawca porzucił rewolwer i uciekł z mieszkania. Stan rannego jest bardzo groźny. Przywołany lekarz, po wysłuchaniu relacji p. Kokińskiego, spowodował ujęcie chorego widocznie prof. T. Wypadek ten wzbudza ogólne współczucie dla obydwo jego ofiar. (ds)

Spóźnione burze

Pożary od piorunów

W dniu 9 b. m. w różnych stronach naszego województwa przechodziły burze, od których powstawały większe szkody, a zwłaszcza pożary od uderzenia gromów.

W powiecie śremskim w Mechlinie od uderzenia piorunu spalił się nie-

ubezpieczony stóg zboża wartości około 2 tys. zł, własność rolnika Józefa Maciejewskiego. W Lucinach uderzył piorun w dom mieszkalny, paląc dach. Straty ocenia się na około 7 tys. zł.

W tym samym dniu od uderzenia piorunu zapalił się w Rakoniewicach stodoła napełniona zbożem, własność hr. Czarneckiego. Powstałe straty pokrywa częściowo ubezpieczenie.

W powiecie kępińskim również w ostatnich dniach przechodziła ciężka burza z piorunami. W Mechnicach spalił się dom mieszkalny Katarzyny Stochurowej, wartości około 2.500 zł. W Kliniu uderzył piorun w zabudowania chałupnika Mikołaja Biczynskiego. Od stodoły zapalił się chlew, który spłonął doszczętnie. Strata jest tem dotkliwsza, że Biczynski nie był ubezpieczony.

W Dzidnie w powiecie bydgoskim uderzył piorun w szopę rolnika Urbanowskiego. Szopa spaliła się doszczętnie. (k)

KALENDARZYK

Środa, 11 września 1929.

Słońce: wschód 5,20; — zachód 18,19; — długość dnia 12 godz. 59 min.

Księżyc: wschód 14,55; — zachód 27,36; — po pierwszej kwadrze.

Stan pogody według spostrzeżeń Stacji Meteorologicznej przy Uniw. Pozn.: Środa, godz. 7 rano: Temperatura powietrza umiarkowana + 10 st. C., wiatr zachodni, ciśnienie atmosferyczne niskie 750 mm., pogodnie. — W ubiegłej dobie temperatura najwyższa + 20 st. C., najniższa + 8 st. Cels.

Kal. rz.-k.: Prot i Jacek; jutro Gwidon W. Kal. słow.: Łcisław; jutro Radzimir.

Nocna służba aptek

Śródmieście: Apteka pod Eskulapem, pl. Wolności 13.

Apteka Sapieżyńska, pl. Sapieżyński 1.

Apteka pod Białym Orłem, St. Rynek 41.

Jeżyce: Apteka pod Gwiazdą, Kraszewskiego 12.

Lazarz: Apteka przy Parku Wilsona, ul. M. Focha 47.

Wilda: Apteka pod Koroną, G. Wilda 61.

Pogotowie Ratunkowe Związku Lekarzy, ul. Pocztowa 30, dyżuruje w dniach w nocy, — Telefon 55-55.

Informacji o przystankach i odjeżdżale autobusów udziela sekretariat Związku Przedsiębiorstw Autobusowych przy ulicy Kantaka nr. 1 w godzinach od 9 do 1 i od 15 do 18 (Telefon 33-39).

OSOBISTE

— * Srebrne gody. P. Benedykt Maciejewski, kierownik biura adwokata i notariusza dr. Jagielskiego, zam. przy ulicy Śniadeckich 19, obchodzi w dniu 14 bm z małżonką swą Janiną z Łożyńskich srebrne gody małżeńskie. Na intencję Jubilatów odprawi w dniu tym msza św. w kościele jeżyckim. Jubilatom na dalszą drogę wspólnego potyścia „Szczęść Boże!”.

— * Dyrektor tutejszego Oddziału Banku Polskiego, p. Euzebjusz Wardejn. powrócił z urlopu i z dniem 12 bm. obejmuje urzędowanie.

WYCHOWANIE, KURSY

— * Kurs dla badaczy mięsa. Z dniem 3 października br. rozpocznie się w reżeni miejskiej pod kierownictwem lekarza weterynaryjnego p. Porzyckiego, kurs dla kandydatów na badaczy mięsa i oglądaczy trychin.

PODZIĘKOWANIA

— * Zarząd i Rada Związku Młodych Polek w Poznaniu składają wyrazy podziękowania wszystkim władzom, instytucjom i osobom, które doceniając wpływ wychowawczy organizacji, swojem pośrednictwem, ofiarą i pracą dopomogli do zorganizowania Jubileuszowego Zlotu Młodych Polek w dniach 17, 18 i 19 sierpnia br. Niewatpliwie wielką życzliwość, serdeczną opieką i czynną pomoc społeczeństwa wielkopolskiego pobudzą „Młode Polki” do sumiennego pełnienia swych szarych a wielkich zadań, jakie im w służbie Boga i Ojczyzny nakładają władze organizacyjne. „Sprawie służ!”

(—) Ks. J. Schulz.

— * Tow. Gimn. „Sokół” Poznań VIII Śródka składa na tej drodze najserdeczniejsze podziękowanie za okazaną życzliwość i ofiarność przy urządzaniu zabawy i obchodu 15-letniego jubileuszu, szczególnie zaś Najprzew. ks. biskupowi Łukomskiemu, prezesowi dzielnicy drh. Wolskiemu, p. dr. Kulesze, dh. Jęczkowiakowi.

Kurjer Poznański

Adresy gości PWW

Publikowanie adresów

elem odnalezienia się przybywających

— patrz wydanie poranne —

KOMUNIKATY RÓŻNE

— * Zamek dla zwiedzającej publiczności zamknięty od dnia 12 do 15 bm.

— * Dyrekcja Pryw. Pozn. Instytutu Sztuk Pięknych w Poznaniu, ul. Grochowe Łaki 1, IV. ptr. podaje do wiadomości, że nauka w bieżącym roku szkolnym rozpocznie się dnia 16 bm. Wpisy przyjmuje dyrekcja od dnia 12 bm. w godzinach od 11—13. Ze względu na ograniczoną liczbę miejsc, uprasza się o wcześnie zgłaszanie się. Program nauki przewiduje kursy 2 i 3 letnie. Instytut ma prawo zwrotu czesnego za dzieci urzędników państwowych.

— * Gimnazjum im. Św. Jana Kantego w Poznaniu rozpoczyna rok szkolny w poniedziałek, 16 bm. uroczystym nabożeństwem; uczniowie zbiorą się na podwórzu szkoły o godz. 9 rano.

— * Wycieczka autobusami do Gdyni. W czwartek, 12 bm. wysła Wielkopolski Związek dla Popierania Turystyki dwa luksusowe autobusy na wycieczkę krajoznawczą do Gdyni. Trzydniowy okres trwania wycieczki pozwoli na zwiedzenie wszystkiego bez zmęczenia. Program obejmuje: wyjazd z Poznania o godz. 8 z przed biura Związku, ul. Bukowska 1 drogą przez Wągrówiec, Nakło, Chojnice, Brusy, Kościerzynę, Kartusy, Żukowo, Chylonej do Gdyni. Przyjazd do Gdyni około godz. 19. W piątek, 13 bm. pobyt w Gdyni, gdzie uczestnicy wycieczki mają możliwość zwiedzania portu, jazdy statkiem na Hel, lub temi autobusami do Jastrzębiej Góry. W sobotę, 14 bm. powrót do Poznania przez Gdańsk (każdy z uczestników winien posiadać dowód osobisty). Teżew, Grudziądz, Toruń, Inowrocław, Gniezno, Kostrzyn. Przybycie na miejsce około godz. 19. Związek zapewni uczestnikom wycieczki tanie wyżywienie i noclegi (w Gdyni od 16 do 18 osoby za nocleg z utrzymaniem na dobę). Cena przejazdu autobusami od osoby wynosi 1265. Związek przyjmuje chętnie również osoby, jadące tylko w jedną stronę, do Gdyni, w cenie 1230.

— * Wyplaty dla b. jeńców angielskich. Urząd emigracyjny zawiadamia, że zgodnie z decyzją p. min. pracy i opieki społ. powierzył zarządowi głównemu Zrzeszenia b. jeńców wojennych zachodnich ziem Polski w Poznaniu akcję wypłaty pozostałych w ewidencji urzędu należności obywateli polskich b. jeńców w niewoli angielskiej, dla których rząd angielski przestał w swoim czasie pewne sumy. Kwoty te stanowią należność tych byłych jeńców, którzy w niewoli podawali się za Polaków i byli umieszczeni w t. zw. kompanii polskiej nr. 285 w Abbeville lub też

Przy otyłości, artretyzmie i chorobie cukrowej, naturalna woda gorzka Franciszka Józefa wzmacnia czynność żołądka i kiszek oraz ułatwia trawienie. Badacze chorób przemiany materii stwierdzają świetne wyniki otrzymane przy stosowaniu wody Franciszka Józefa. Żąd. w apl. nw 3774

w mieszanych kompaniach na terenie Francji. Wypłat dokonywać będzie zarząd główny wspomnianego zrzeszenia. — Sekretariat zarządu głównego mieści się w Poznaniu, ul. Słowackiego 35, dokąd mogą się zgłaszać zainteresowane osoby.

— * Polski Czerwony Krzyż, Poznań podaje na liczne zapytania do wiadomości, że Letnisko P. Cz. K. w Puszczykowie, urocz. położone w lesie, pozostaje nadal otwarte i poleca wszystkim potrzebującym wypoczynku i spokoju pokoje suche, higienicznie urządzone. Zgłoszenia do Letniska Cz. K. w Puszczykowie, tel. 9.

— * Rejestracja rzemieślników. Stychać, że liczba rzemieślników, ustalona na zasadzie rejestracji, która odbywała się w okresie od 18 października 1928 r. do końca lutego 1929 r., nie odpowiada rzeczywistej liczbie rzemieślników, która ma być znacznie wyższą. Na podstawie zasięgniętych w urzędzie wojewódzkim informacji — wyjaśnia się, że z powodu nadzwyczaj wolnego zgłaszania się zainteresowanych rzemieślników do rejestracji, terminy ukończenia jej trzykrotnie były przedłużane i pomimo to pewna liczba rzemieślników do rejestracji się nie stawiła, pomimo napomnień, ogłaszanych w prasie przez izby i zrzeszenia rzemieślnicze. Nie jest zatem winą sfer urzędowych, jeżeli wyniki statystyczne nie zupełnie ściśle odzwierciedlają liczebność rzemiosła. Rejestracja w określonych terminach prowadzona była ze względu na wybory do izb rzemieślniczych, jednak niezależnie od tego jest ona prowadzona stale przez władze przemysłowe i handlowe. Instancji w drodze wydawania kart rzemieślniczych i prowadzenia odpowiednich rejestrów w myśl art. 136 ustawy przemysłowej. Celem możliwie ścisłego ustalenia liczebności rzemieślników jest przeto koniecznym, aby wszyscy rzemieślnicy, którzy dotychczas się nie zarejestrowali, winność tę spełnili.

KRONIKA MIEJSKOWA

— * Konfiskata „Polonii”. W Poznaniu skonfiskowano numer 1769 „Polonii” katowickiej z datą na 8 bm. za artykuły: „General Korfanty” i „Czy nowe hocki kłocki”. Jest to już 88 konfiskata „Polonii”. (k)

— * Złotowiacy w Poznaniu. We wtorek o godz. 14 przybyła pociągiem z Pity do Poznania pielgrzymka Złotowian w przejeździe do Częstochowy. Pielgrzymce, składającej się z 150 osób, przewodniczył prezes okręgu Związku Polaków w Niemczech, ks. dr. Domański z Zakrzewa oraz ks. Grochowski. Miłych gości powitali przedstawiciele Z. O. K. Z. z dyr. Kudlickim na czele, znajomi i przedstawiciele naszego pisma. Pielgrzymka zatrzymała się na parę minut, oczekując przyjazdu drugiego pociągu z rodakami od strony Zbąszynia, poczem wspólnie wyruszone do Częstochowy. Dnia 12 bm. pielgrzymka wróci do Poznania. Gości powita zarząd P. W. K., poczem nastąpi zwiedzenie wystawy i zabytków naszego miasta. Dnia 14 bm. goście udadzą się w drogę powrotną do domu. (z)

— * Szczęśliwa kolektura. W kolekturze p. Centowskiego przy Al. Marcinkowskiego 5 padła na nr. 127290 w trzecim dniu ciągnięcia wygrana w kwocie 10.000 zł. Los sprzedano w ćwiartkach, tak, że czterech szczęśliwców skorzysta z laskawej w tym wypadku fortuny.

— * Z targu. Dnia 11 b. m. na pl. Sapieżyńskim płacono za nabiał: 1 kg masła wiejskiego 5,60—6,40 zł; masła mleczarskiego 6,40—6,80 zł; twarogu 1,00—1,40 zł; mendeł jaj 2,60—2,70 zł; litr śmietany 2,60—3,00 zł; litr mleka pełnego 38—40 gr; za mięso: 1 kg słoniny świeżej 3,20 do 3,40 zł; słoniny wędzonej 4,00—4,20 zł; wieprzowiny 3,20—4,40 zł; wołowiny 2,70—4,40 zł; cielęciny 3,20—4,80 zł; skopowiny 3,20—3,60 zł; koziny 2,00—2,20 zł; smalcu 4,00—4,20 zł; za drób: para kurcząt 4,00—5,00 zł; kura 4,00—5,00 zł; perlica 6,00—8,00 zł; kaczka 5,00—6,00 zł; para gołębi 2,00—3,00 zł; para kuropat 6,00—7,00 zł; za ryby: 1 kg szczupaka 5,00—6,00 zł; karpia 6,00—7,00 zł; lina 5,00—5,60 zł; węgorza 6,00 zł; karasia 3,40—4,00 zł; leszcza 4 (10)—4,40; okonia 3,60 zł; suma 4,00—5,00 zł; białych ryb 1,60 do 2,00 zł; za jarzyny: 1 kg ziemniaków 10—12 gr; pekęc marchwi 10 gr; buraków 10—15 gr; cebuli 15 gr; 1 kg szpinaku 60—80 gr; jarmużu 40 gr; 1 kg fasoli 30 do 50 gr; fasoli szparagowej 80 gr; 1 kg rabarbaru 30 gr; 1 gl. salatkii zielonej 10 do

Dzisiaj w Kinie

Apollo: „Miłość bez grosza”.
Aurora: „Talizmus życia”.
Bajka: „Zemsta murzyna”.
Casino: „Wynajęta żona”.
Colosseum: „Kawalerowie nocy”.
Edison: „Czy mam zostać chłopczycą”.
Kapitol: „Nad pięknym modrym Dunajem”.
Metropolis: „Pewien młody człowiek”.
Odeon: „Pieniądz”.
Renaissance: „Z dymem pożarów”.
Słońce: „Robert i Bertrand”.
Stylowe: „Najbardziej paradą”.
Wilsona: „Dziwaczka z huśtawki”.

20 gr; białej kapusty 25—40 gr; modrej i włoskiej 40—60 gr i p. rzodkiewek 20 gr; 1 p. kalarepy 15 gr; 1 kalafior 0,30—1,00 zł; 1 mdl. ogórków 1—1,50 zł; 1 kg. bobu 1,20 zł; 1 kg. pomidorów 0,40—0,60 zł; za owoc: 1 kg. jabłek 0,50—1,20 zł; gruszek 0,60—1,00 zł; śliwek 0,60—1,20 zł; borówek (brusznik) 1,40 zł; 1 kg. winogron 4,00 do 5,40 zł; 1 kg. jeżyn 1,20 zł; za grzyby: 1 kg. pieczarek 3—4 zł; 1 kg. borowików 3,00—5,00 zł; maślaków 2,00 zł; kurków 2,00—3,00 zł; kozaków 2,40 zł; sówek 2 zł; za 1 mendeł raków płacono 1,00—2,50 zł i kg. chleba 40 gr. — Duży dowóz owoców, szczególnie śliwek. Mięso, zwłaszcza cielęcne, podrożało nieco, poza tem ceny bez znaczących zmian. (hu.)

KRONIKA WYPADKÓW

— * **Napaść uliczna.** Dziś rano o godz. 5,20 na powracającego do domu kelnera Bronikowskiego Józefa, zam. przy ul. Romana Szymańskiego 6, napadło pod bramą dwóch osobników. Pobili go łepem nartwem i zadali mu poważne rany na twarzy. Bronikowskiego odstawiono do szpitala miejskiego. (z.)

— * **Zderzenie samochodów.** Dnia 11 bm. na Moście Teatralnym zderzył się samochód P. Z. 43 071 z samochodem P. Z. 44 514, przyczem u obu samochodów zostały błotniki uszkodzone a pasażer Borski, zam. przy ul. Polnej 19, został lekko skaleczony na czole. (z.)

KRONIKA POLICYJNA

— * **Kradzieże i włamania.** P. Szczurkowi Franciszkowi, zam. przy ul. Dworcowej 16, skradziono na arenie P. W. K. portfel, zawierający 135 zł i 2 weksle na 100 zł. — P. Czubickiemu Józefowi z Janowa skradziono w tramwaju linji 1 z kieszeni portfel, zawierający legitymację kolejową i inne dowody oraz 460 zł. — Ministerstwu Wyznań Religijnych i Ośw. Publ. skradziono z sali pałacu rządowego P. W. K. abażur batikowy, wart. 150 zł. — P. Lewandowskiej Adelajdzie, pl. św. Krzyski 4, skradziono z mieszkanka płaszcz damski, parę trzewików, torebkę i beret damski. Podejrzana jest Grieglewska Elfrieda, która była u niej zatrudniona jako służąca i po kradzieży zbiegła. — Nieznani złodzieje usiłowali włamać się do pralni budowniczego Namysła Marjana, przy ul. Skarbowej 3; już rozbili kłódkę, zostali jednak spłoszeni. (z.)

— * **Ujęto i dostawiono sądowi** 21-letniego rzeźnika Stanisława Przybyła, ul. Górki 10, 21-letniego Bolesława Leitgebra, ul. Kościelna 17, 20-letniego Marjana Filipiaka, ul. Kościelna 17, oraz 20-letniego Bronisława Seiferta, ul. Wawrzyńca 16, którzy, jak się już przyznali sami, w okolicy Naramowic w dniu 8 bm. dokonali gwałtu. (z.)

Z OSTATNIEJ CHWILI

— * **Skarbonki z datkami** skradziono w tych dniach ze składów kupca Franciszka Walczaka i Agnieszki Taborskiej. W skarbonkach tych było około 30 zł. W wyniku śledztwa wykryto sprawców w osobach trzech uczniów szkolnych w wieku od 15—16 lat. Młodocianych złodziei aresztowano i odstawiono do więzienia sądowego. (k.)

— * **Samobójstwo** popełnił w Rzecinie w powiecie szamotulskim zamieszkały tamże murarz 68-letni Ernst Schultz, wieszając się w swej stodole. Powód rozpaczliwego kroku nie jest znany. (k.)

— * **Zwłoki topielca** wydłonięto z Brdy pod Bydgoszczą. Jak stwierdzono, że jest umysłowo chory, 76-letni Franciszek Ciszewski, który przed kilku dniami oddał się z zakładu izolacyjnego przy ul. Szubińskiej. (k.)

— * **Spłoszono koniokrądown.** Patrolujący w nocy posterunek policyjny napotkał w pobliżu Koronowa w pow. bydgoskim dwu podejrzanych osobników, jadących powózka. Gdy policjant usiłował ich legitymować, nieznajomi porzucili konie i powózka, skradzione (jak się później okazało) u rolnika Anastazego Sychońskiego w Cękynie w powiecie tucholskim i zbiegli w głąb lasu. Pościg za koniokrądownami pozostał narazie bez wyniku. (k.)

— * **Pożar od iskieł parowozu** powstał w lasach nadleśnictwa Durowo na szlaku kolejowym Wągrówiec-Grylewo niedaleko Mieściska. Spaliły się około 2 hektary 9 i 25-letniego drzewostanu. Tylko natychmiastowej akcji ratunkowej należy zawdzięczać, że pożar nie przybrał większych rozmiarów. W związku z szeregami pożarów wzywano również pomocy poznańskiej straży ogniowej, która jednak nie mogła wyjechać ze względu na bardzo dużą odległość. (k.)

— * **Groźny pożar** wybuchł dnia 9 bm. o godz. 14 w Kiecku w zabudowaniach p. Benewicza i p. Kracka przy Rynku. — Akcja ratownicza była bardzo utrudniona z powodu silnego wiatru. Po trzech godzinach udało żywić opanować. Zniszczeniu uległy dachy i sufity domów mieszkalnych i gospodarczych. Straty p. Benewicza wynoszą około 2 tys. zł, p. Kracka zaś około 1500 zł. Jak się okazało, pożar powstał od iskieł, ulatniających się z pieca polowego, używanego przez p. Benewicza do wykonywania prac blacharskich. (wa.)

— * **Skutki ostatniej burzy.** Burza, która przeszła nad powiatem kościernyjskim, wyrządziła ciężkie szkody. W Barokocynie spłonął od uderzenia gromu dom mieszkalny p. Barcza; w Lubaniu spłonął chlew gospodarza Bonina, piorun zabił

znajdujące się tam dwa konie. W Kobylach wznicił grom pożar w chlewie p. Lietschwager. Budynek spłonął doszczętnie wraz z żywym i martwym inwentarzem. W Kornem poszedł z dymem dom gospodarza Antoniego Lassa, a w Bukowcu całe zabudowanie rolnika Nikla. Szkoda wynosi około 25 000 zł. W Liniewku spaliła się wskutek gromu stodoła rolnika Rekowskiego. Od płomieni zajął się chlew, który spalił się doszczętnie; szkody wynoszą 15 tys. zł. (x.)

— * **Wypadek samochodowy.** Przed kilku dniami urządziło sobie gromy młodych ludzi wycieczkę samochodem w okolicy Tucholi. W drodze powrotnej samochód, pedzający z wielką szybkością, wpadł na kamienie, leżące przy szosie, a odbiwszy się o nie, do przydrożnego rowu, przewracając się kołami do góry. W jednej chwili pasażerowie i szofer znaleźli się pod wozem. Szczęśliwym trafem nikomu się nic nie stało i wszyscy wyszli z tej przygody bez szwanku. Ucierpiał natomiast i to bardzo silnie — samochód, który musiano odstawić do gruntownej naprawy. (ws.)

— * **Szczęście w nieszczęściu.** Podczas ostatniej burzy na Pomorzu wybrał się nauczyciel p. Przybysz motocyklem do jednej z miejscowości, w której srożył się pożar. Jako pasażera zabrał burmistrza p. Jagielskiego z Sepolna. W drodze powrotnej mijali się z samochodem starostwa. Reflektory nadjeżdżającej maszyny oślepiły tak dalece kierowcę motocyklu, że stracił panowie nad nim i runął wraz z pasażerem na ziemię. Na szczęście szofer samochodu zauważył wypadek i zdołał w ostatniej chwili wyminąć motocyklistów (ws.)

— * **Samochód zderzył się z furmanką** na szosie niedaleko Gorzędzkiej w powiecie tczewskim. Skutkiem zderzenia uległy zniszczeniu koła wozu, należące do p. A. Stangenberg, a dyszel złamał się na kilka części. Samochód p. Oskara Majera z Grudziądza doznał tak znacznych uszkodzeń, że nie nadawał się już do dalszej jazdy. Wypadku w ludziach na szczęście nie było. (dt.)

JARMARKI

— * **Zaniemyśl.** Jarmark ogólny odbędzie się dnia 17 bm.

Z WIELKOPOLSKI

— * **Rogoźno.** (Z Rady miejskiej.) Na ostatnim zebraniu Rady miejskiej uchwalono przeznaczyć na rzecz kolonii dzieci z Górnego Śląska dalszą subwencję w wysokości 100 zł. Wniosek Cechu obywatelskiego, aby zmienić nazwę ulicy Kotlarskiej na ul. Kilińskiego odrzucono, celem zasięgnięcia opinii Tow. Upiększenia Miasta. Urzędnikom kontraktowym przyznano dodatek mieszkaniowy na warunkach przyznanych urzędnikom państwowym. Na zjazd Związku Miał Polskich delegowano p. burmistrza Smukalskiego. Poza tem poruszono kilka kwestyj mniejszego znaczenia.

— (Z Sokoła.) Na stadjonie miejskim odbyły się doroczne zawody okręgu rogozińskiego „Sokoła”, na które przybyli gniazda miejscowe, z Obornik, z Chodzieży i Polajewa. Przed rozpoczęciem zawodów przemówił do zawodników p. prof. Rozkosz, prezes okręgu. Przewodnictwo komisji sędziowskiej spoczywało w rękach prof. Małego. Nagrodę wędrowną zdobyło koło rogozińskie, zaś mistrzem okręgowym został p. Franciszek Kulczyński z Rogoźna. (kk.)

— * **Żeln.** (Most rozebrany.) Most przy ulicy Kościelnej został całkowicie rozebrany. W jego miejsce ma być zbudowany nowy na betonowej. Ruch pieszy odbywa się na prowizorycznym mostku drewnianym, a ruch kołowy przez most do ulic Sądowej i Szkolnej.

— (Z kroniki żałobnej.) Długoletni soltys gminy Czewujewo, p. Andrzej Świątła, zmarł nagle na udar serca. Zmarły był członkiem miejscowej rady szkolnej i współzałożycielem Kółka Rolniczego w Czewujewie. (zk.)

— * **Leszno.** (Odznaczenia.) Dnia 28. odbyło się w Powiatowej Kasie Chorych w obecności zarządu dekorowanie medalem 10-lecia Odzyskania Niepodległości lekarzy i urzędników. Medale wręczył prezes zarządu Kasy Chorych p. Doński. Odznaczenia otrzymali lekarze pp. dr. Francke, dr. Polewski, dr. Müller, dr. Bystrzyński i dr. Paśko oraz urzędnicy pp. dyrektor Kahl, Muczyński, Antczak, Matecki, Staśkiewicz, Głowacz i panie Wencłówna i Antkowiakówna.

— (Zacny czyn.) P. inż. Kraupe, właściciel tutejszej fabryki pomp, wysłał wszystkich swych pracowników w liczbie około 70 osób do Poznania na P. W. K., płacąc za nich wszystko. Oby więcej takich fabrykantów się znalazło.

— (Sensacyjne aresztowanie.) Duże wrażenie zrobiło w Lesznie aresztowanie b. radnego miasta Wysockiego, który właściwie podobno nazywa się Bania. Aresztowany został odstawiony do swego dawnego miejsca zamieszkania, do Krakowa, gdzie podobno i inne sprawy na niego czekają. P. W. był jako radny skrajnym lewicowcem. (s.)

— * **Września.** (Tydzień matki i dziecka.) W dniu 6 bm. odbyło się w starostwie pod przewodnictwem p. starosty Charkiewicza zebranie obywatelstwa miasta i powiatu w sprawie urzędzenia tygodnia matki i dziecka. W myśl okólnika

p. wojewody odbędzie się ta impreza przy końcu bież. miesiąca. Miasta w powiecie tworzą komitety własne, a wojtostwa urządzają obchody w poszczególn. wsiach. Na programy tygodnia składają się: na bożeństwo, kwesta publiczna, uroczysta akademja i różne zabawy z podwieczorkami dla dzieci. Wśród zebrania wyłoniło się życzenie, aby uroczystości te odbyły się w niedzielę, dnia 22 bm. Do komitetu powiatowego wybrano przedstawicieli duchowieństwa, ziemianstwa, rolników, klasy robotniczej i różne instyt. społeczne. Zarząd komitetu tworzą pp. starosta Charkiewicz — prezes, insp. szkolny Stasiewicz — wiceprezes, aptekarz Konieczny — skarbnik i rektor Gawęcki — sekretarz.

— (Z kroniki kościelnej.) Ks. Berger, długoletni wikariusz i kapelan wojskowy, otrzymał z dniem 1 października prezentę na probostwo w Jarząbkowie pow. wrzesińskiego. Parafia wrzesińska cenila w opuszczającym Wrześnię księdzu gorliwego kapłana i społecznika, który szczególnie dla rozwoju Tow. Młodzieży Męskiej posiada wielkie zasługi. (y.)

— * **Mogilno.** (Pożar.) W Sądowie wybuchł pożar w zabudowaniach rolnika Jana Pawli. Spalił się chlew wartości około 2 tys. złotych. (k.)

Z Ligi Morskiej i Rzecznej w Poznaniu

Sprawozdanie z Walnego Zgromadzenia

Walne Zgromadzenie Pozn. Oddziału L. M. i Rz. odbyło się w dniu 6. bm. w gmachu Izby Przemysłowo - Handlowej przy udziale 23 członków. Obrady zajął o godz. 20 i pół prezes Oddziału p. Dr. St. Sławski, proponując na przewodniczącego p. inż. Krausego. Po odczytaniu rocznego sprawozdania Zarządu Oddziału oraz Sekcji Kolonjalnej stwierdzono, że z ważnych przyczyn technicznych nie przedłożono Zgromadzeniu Sprawozdania Komisji Rewizyjnej; uchwalono zwołać nadzwyczajne Walne Zgromadzenie najdalej za 3 miesiące i wówczas wysłuchać sprawozdania Komisji Rewizyjnej. W dalszym ciągu wybrano nowy Zarząd. Do Zarządu weszli pp.: Dr. St. Sławski, Dr. St. Solański, inż. M. Serwacki, inż. C. Bielenia, red. T. Powidzki, dyr. B. Weber, kurator B. Chrzanowski, inż. J. Krause, H. Sygniewski, M. Mroziński, P. Jakubiak.

Dalej uchwalono zlecić Zarządowi wybór delegatów Oddziału na Walny Zjazd Delegatów L. M. i R., który odbędzie się w Poznaniu w dniach 21 i 22 bm. Uchwalono program prac na następny rok: 1) pozyskiwanie nowych członków, jako że cała akcja Ligi opiera się wyłącznie na składkach członkowskich, 2) stwarzanie nowych oddziałów Ligi na prowincji, 3) propaganda dróg wodnych śródlądowych, 4) wzmocnienie akcji kolonjalnej, która jest wyrazem naszych pretensyj o kolonie zamorskie, 5) wycieczki morskie i imprezy.

Na wniosek p. inż. Krausego uchwalono urządzić w bież. roku uroczystą akademję na cześć Józefa Conrada-Korzeniowskiego, którego powieści morskie znane są na całym świecie.

Uchwalono zwrócić się z apelem do wszystkich obywateli posiadających własne łodzie lub inny tabor pływający, ażeby zapisywali się do Ligi Morskiej i Rzecznej celem wspólnego odbywania wycieczek.

W czasie obrad wygłosili dłuższe przemówienia p. Dr. Sławski i p. inż. Krause — o kolonjach zamorskich i naszej akcji kolonjalnej, zaś p. inż. Bielenia — o znaczeniu dróg wodnych śródlądowych i o potrzebie propagandy tych ważnych arterij komunikacyjnych, które nie czynią konkurencji kolejom, ale z nimi współpracują.

Ponadto p. inż. Bielenia zwrócił się z apelem do wszystkich członków Ligi, ażeby każdy pozyskał w ciągu roku najmniej dwóch nowych członków. Oddział Poznański liczy około 450 członków (z miasta Poznania i z województwa), oczywiście jest to rażąco mała liczba. Same miasto Poznań powinno dać kilka tysięcy członków Ligi Morskiej i Rzecznej, która prowadzi tak ważną dla państwa akcję. Nie wszyscy może wiedzą o tem, że decyzja wybudowania portu w Gdyni jest w znacznym stopniu skutkiem akcji Ligi Morskiej i Rzecznej, oraz, że obecny dyrektor P. P. „Żegluga Polska”, p. inż. Julian Rummel, był poprzednio prezesem Zarządu Pozn. Oddziału Ligi. Jest to dowodem, że Liga Morska i Rieczna w Poznaniu ma za sobą już pewne zasługi i że dalsza jej akcja wyda niewątpliwie owocne rezultaty — o ile nie zabraknie poparcia szerokich mas społeczeństwa.

SPORT

Lekka atletyka

S. M. P. Fara urządziła w niedzielę 22 b. m. o godz. 12 bieg na przełaj. Trasa wynosi około 4.000 mtr. ze startem na boisku „Sokoła”. Zapisy wraz z wpisowem 50 gr. przyjmuje Cz. Kamiński, Poznań — Wielkie Garbary 55.

Tennis

W turnieju „Legji”, w finale gry połów panów Marszewski pokonał „Piotrowskiego” 6:3, 6:4, 6:4; w finale gry podw. pań: Jędrzejowska i Raciborska — Pozowska i Neumannówna 8:6, 4:6, 6:2.

Składki i pokwitowania

W administracji pisma naszego złożono w dalszym ciągu:

Na pomnik Serca Jezusowego: M. Z. z prośbą o błogosławieństwo 5 zł. — S. B. z prośbą o błogosławieństwo, zdrowie i pomoc w naukach i o łagodniejszy charakter dla pewnej osoby 4 zł. — S. K. 3 zł. Bogdana Konieczna, Duszniki 10 zł. — K. A. 10 zł. — N. N. 5 zł. — K. Golska, Ostrów, 3,10 zł. — Józefa Tepperówna 1 zł. — Korzeniowski, Kartuzy, Pomorze 5 zł. — Aleksander Czajka-Szostak 5 zł. — Walerja K. z prośbą o błogosławieństwo dla syna 10 zł. — Janina Neumannowa 5 zł. — Razem z poprzednio pokwitowanymi 1262,60 złotych.

Na głodujących rodaków na Wileńszczyźnie: Janina Neumannowa 2 zł. — Razem z poprzednio pokwitowanymi 11 złotych.

Na budowę kościoła w Solaczu: 117 zł. wypłacono dnia 7. 9. p. Szulcównie.

Na chleb św. Antoniego: Walerja K. za otrzymane łaski 5 zł. — Razem z poprzednio pokwitowanymi 124 zł.

TEATRY

— * **Z Teatru Wielkiego.** Dziś premiera baletu Różyckiego „Pan Twardowski”. Autor będzie obecnym na premierze. W W. czwartek, 12 bm. pod kierunkiem dyr. Wojciechowskiego „Hrabina” z pp. Bojar-Przemieniecką (tytułowa), Fedyczkowską, Kisielewską, Drabikiem, Sendekim, Urbanowiczem i Wawrzynickim. Wszystkie dotychczasowe przedstawienia tej opery były wyprzedane. W piątek, 13 bm. „Halka”. W sobotę, 14 bm. po raz drugi „Pan Twardowski” z pp. Jedyńską, Grabińską, Maślankiewicz, Sienkiewicz, Grodarczyk, Statkiewiczem, Chrzanowskim, Henrykiem i Sawickim, przy pulpicie dyr. Wojciechowski, nowa wspaniała wystawa art.-mal. Jarockiego. W niedzielę, 15 bm. „Polska krew”.

— * **Z Teatru Polskiego.** Dziś po raz 11 arcykomiczna krotchwila Wincentego Rapackiego „W czepku urodzony”, na której publiczność śmieje się do lez. Jutro po raz 91 pyszna krotchwila Adama Grzymały-Siedleckiego „Maman do wzięcia”, która zdobyła rekordowe powodzenie. Z końcem przyszłego tygodnia „Maman do wzięcia” obchodzić będzie rzadki jubileusz 100 przedstawień. W próbach „Para nie para” Kaweckiego i „Spazmy modne” Bogusławskiego.

— * **Z Teatru Nowego.** Dziś w środę i dni następnych gościnne występy Antoniego Fertnera w świetnej komedji St. Krzywoszewskiego p. t. „Panienka z dancingu”. Występy znakomitego gościa należą do wydarzeń w tutejszym życiu teatralnym, to też sala Teatru Nowego codziennie jest przepelniona. Obsadę poza Frenklem stanowią pp. Cieszkowska (rola tytułowa), Czarnecka, Gruszecka, Peszyńska, Żeromska, Mazanek, Bystrzyński, Chmurkowski i in.

Teatr „Rewja” na P. W. K.

Dziś i codziennie o godz. 19-ej min. 15. wielka rewja p. t. „Kulig” o godz. 22 min. 15. pełna humoru „Jazda na Wystawę”. 120 osób na scenie — 800 kostiumów. Bilety wcześniej rabywać można w składzie cygar p. Zygarińskiego, ul. Gwarna, narożnik ul. 27. Grudnia i w kasie teatralnej przy ul. Śniadeckich 12. dp 1586

Teatr Wielki

DZIŚ — „Pan Twardowski”, Ludomira Różyckiego. (Premjera). Czwartek, 12. 9. „Hrabina”, Stanisława Moniuszki. Piątek, 13. 9. „Halka” St. Moniuszki.

Teatr Polski

DZIŚ — „W czepku urodzony”. Czwartek, 12. 9. „Maman do wzięcia”. Piątek, 13. 9. „Maman do wzięcia”.

Teatr Nowy

DZIŚ — „Panienka z dancingu” gościnny występ Antoniego Fertnera. Czwartek, 12. 9. „Panienka z dancingu”, gościnny występ Antoniego Fertnera. Piątek, 13. 9. „Panienka z dancingu”. gościnny występ Antoniego Fertnera.

Teatr „Rewja” na P. W. K.

Dziś i codziennie o godz. 19.15 wielka rewja polska w 19 obrazach „Kulig” — O godz. 22 arcywesola rewja „Jazda na wystawę”. Bilety poprzednio do nabycia w składzie cygar p. Zygarińskiego, narożnik ul. Gwarnej i 27 Grudnia i w kasie teatralnej, ul. Śniadeckich 12. Na P. W. K., Dwór Huggera, Centr. Rest. P. W. K.

DZIAŁ KULTURY I SZTUKI

Z WIDOWNI I Z ZA KULIS ŻYCIE KULTURALNE

JAKIE MILJONY DOPLACI LWÓW DO „ODMIASTOWIENIA” TEATRÓW?

Ze Lwowa donoszą nam:

Nakoniec dowiedzieliśmy się autentycznie cyfr katastrofy, w jaką wpędziło nasze sceny „odmiastowienie” ich i wydzierżawienie spółce złożonej z pp. Barwińskiego i Zaręby. Zabrał mianowicie głos komisarz rządowy miasta, dr. Nadolski. Rzeczowe jego przedstawienie sprawy pozwala ustalić co następuje:

Na miniony sezon mieli otrzymać dzierżawcy 650,000 złotych subwencji oraz 204 tysiące na utrzymanie i konserwację gmachu oraz administrację. Razem: 854,000 złotych.

Tymczasem otrzymali oprócz tej sumy: 51,373 zł subwencji dodatkowych, oraz 95,000 zł zaliczki na subwencję sezonu przyszłego, tj. roku 1929—30, a nadto miasto wypłaciło 110,000 zł na wykup Teatru Małego z rąk prywatnego przedsiębiorcy, aby go dzierżawcom do eksploatacji oddać.

Razem przeto otrzymali dzierżawcy 1,000,373 zł, dosłownie: milion 373 złote gotówką.

Czego żądają jeszcze?

Na posiedzeniu komisji teatralnej z d. 4 września zażądali dzierżawcy aby wypłacono im gotówką, jako subwencję dodatkową, 108 tysięcy złotych, albo aby darowano im 130 tysięcy, jakie mieli zapłacić a nie zapłacili na fundusz emerytalny artystów teatrów miejskich, zgodnie ze swoim zobowiązaniem i ze składkami, przez artystów płaconymi. Byłoby to razem milion sto ośm tysięcy 373 złote, względnie milion stotrydziestych tysięcy 373 złote.

Na tem jednak nie koniec. Dzierżawcy podpisali umowę dzierżawną na lat trzy za wspomniane wyżej 854,000 złotych każdorocznej subwencji.

Obecnie żądają, aby subwencję tę miasto im podwyższyło o 140 000 rocznie, tak że wyniosłaby 790.000 zaś z subwencją na konserwację gmachu i administrację doszłaby do sumy 994,000 złotych, czyli prawie do miliona.

Dzierżawcy narobili nadto długów na 270,000 złotych — jak oni twierdzą — względnie na 316,000, jak obliczył delegat miasta, do teatrów wyznaczony.

Razem przeto deficyt, jaki spowodowali dzierżawcy za sezon 1928—9 wyniosłby, w razie przyznania im jeszcze jednej subwencji dodatkowej, milion czterysta tysięcy 373 złote według ich obliczeń, względnie milion czterysta czterdzieści sześć tysięcy 373 złote według obliczeń delegata miejskiego.

Przypuściwszy nawet, że w następnym roku subwencja zwiększona by im wystarczała — a wszystko przemawia przeciw temu — miasto wydałoby na teatry w dwóch latach dwa miliony czterysta czterdzieści tysięcy 373 złote. Miałoby wydać dwa razy po 854 tys., więc milion 708 tysięcy — czyli że niespodziewany, budżetem nie przewidziany wydatek za ten czas wyniosłby 732 tysiące 373 złote!

A „odmiastowienie” teatrów miało na celu to, aby zmniejszyć wydatki gminy i aby je ustalić!

O poziomie artystycznym, na jaki spadły teatry miejskie przez ten sezon, lepiej wogóle nie mówić, równie jak o skandalu, jaki spadł na Lwów, gdy właśnie na Targi Wschodnie niema przedstawień opery, gdyż niezapłacono za sierpień orkiestra odmawia udziału, a dramat nie mógł zrazu opery zastąpić, gdyż bagaże, idące z Krynicy, leżały na dworcu niewykupione...

Rada przyboczna komisarza rządu była przestrzegana przez świadomą opinię publiczną. Nie posłuchano. Rezultatem jest katastrofa teatralna, niepamiętna od wielu dziesiątków lat w dziejach sceny polskiej. T. L.

Sztuki O'Neill. Nasz korespondent londyński (z. gr.) donosi: Eugeniusz O'Neill, głośny autor dramatyczny Ameryki, którego sztuki wzbudziły sensację w Stanach Zjedn., w Niemczech i innych krajach Europy (Rosja sowiecka) stał się przedmiotem studium literackiego Alana Micecece. Równocześnie ukazały się dramaty O'Neill'a ze wstępem krytyka dramatycznego Johna Ervine'a. O'Neill jest autorem „Mary Rose”, „Kosmatej małpy” i in. oryginalnie pomysłyanych sztuk.

NAUKA

Francuski historyk sztuki w Krakowie. Piszaliśmy z Krakowa: Bawił u nas p. F. de Jessem, historyk sztuki, zajmujący się specjalnie sztuką 17 i 18 wieku. P. de Jessem jest zastępcą naczelnego redaktora w paryskim „Le Temps”, a przygotowuje dzieło o historii sztuki dwóch stuleci, któremu się interesuje. Gość francuski został powitany na dworcu przez reprezentanta województwa oraz starostwa grodzkiego i przez dwa dni zwiedzał Kraków, poczem udał się do Sandomierza. Towarzyszył w tej wycieczce p. de Jessemowi profesor Un. Jag., dr. Władysław Folkierski. (nk)

MUZYKA

Pół miliona, które ich nie doszło... Z Warszawy piszą nam: Opera nasza miała obiecać pół miliona nadzwyczajnej subwencji od Ministerstwa Oświecenia i kulture, które wstawiła już w budżet (można się domyśleć, z jakim zadowoleniem). Obecnie Ministerstwo zawiadomiło magistrat, że „na razie” subwencji tej wypłacić nie może. Tymczasem magistrat poczynił już na konto tej sumy różne wydatki, a jego prezydent zaczął się starać, aby przecież została wypłaconą. Powodu całej afery należy szukać, zdaje się, w tem, że Departament Sztuki miał pewne wątpliwości co do sposobu w jaki opera tę olbrzymią na nasze stosunki sumę zużytkowała, bo na podniesienie jej poziomu niewiele te krocie wpłynęły. Możliwe też, że minister skarbu postanowił tę sumę oszczędzić. Tytułem do subwencji był jak wiadomo pogląd, że opera warszawska ma jako stoletnia obowiązki reprezentacyjne i powinna gościom zagranicznym oraz korpusowi dyplomatycznemu prezentować się należycie przy odpowiednich sposobnościach. (mw)

Ostatni występ dyr. Młynarskiego. Z Warszawy piszą nam: Pożegnaliśmy występem kapelmistrzowskim dyrektora Emilia Młynarskiego w Operze było przedstawienie Moniuszkowskiej „Hrabiny”. Rola tytułowa śpiewała p. Bandrowska-Turska. W najbliższych dniach p. dyr. Młynarski opuszcza Warszawę i wyjeżdża do Stanów Zjednoczonych, gdzie obejmie wysokie stanowisko artystyczne. (mw)

KRAJOZNAWSTWO

O. O. Marjanie w Starym Radziwiłowie. Oddział Skierniewicki Pol. Tow. Krajoznawczego urządził w czerwcu dwie wycieczki krajoznawcze. Pierwsza miała na celu analizę i obserwację krajoznawstwa dyktującej wyżyny okolic Łowicza, druga zaś zwiedziła kościół i były klasztor O. O. Marjanów w St. Radziwiłowie. Okazało się, że kościół ten przechowywał cały szereg pamiątek po O. O. Marjanach z XVII i XVIII wieku jak: cenne obrazy, rzeźby, starożytną kapę (która według tradycji była przedtem czapką Jana III). Oglądano też legendarną starą lipę Sobieskiego, kapliczkę z XVII w. z obrazami, przedstawiającymi cel zakonu: modły za poległych w boju za Ojczyznę rycerzy polskich. Ciekawy jest w tym kościele dawny zwyczaj bębnienia w starożytny kościel miedziany podczas nabożeństwa. (J. M.)

RUCH REGIONALISTYCZNY

Dar na bibliotekę w Zakopanem. Z Zakopanego piszą nam: Miejsca bibliotekę publiczną, posiadającą bogatą, 20 tysięcy tomów liczącą księgozbiór, wzbogacił ostatnio hojny zapis. Zasłużony badacz, śp. Ernest Sulimczyk Świeżawski zapisał cenny zbiór swych książek bibliotecze publicznej w Zakopanem. Biblioteka śp. E. Świeżawskiego posiada bogate działy: historyczny, ekonomiczny, demograficzny, judaizm, życiorysów, literacki itd. Śp. Świeżawski ostatnie sześć lat życia spędził w Zakopanem, którego, jak i jego szwagier St. Witkiewicz był entuzjastą. Studiował tutaj gwarę podhalską, dociekając się w niej pierwiastków, pochodzących z etymologii hinduskiej. Księgozbiór swój postanowił ofiarować uczonym, którzy na studia naukowe etnograficzne i językoznawcze przyjeżdżają do Zakopanego. (rg)

PLASTYKA I ZDOBNICTWO

Pomnik Kopernika w Warszawie. Z Warszawy piszą nam: Sprawa nowej podstawy dla pomnika Kopernika była przedmiotem dyskusji na zebraniach rady artystycznej przy wydziale technicznym magistratu m. st. Warszawy. Jak się dowiadujemy został ostatecznie przyjęty projekt, przewidujący podstawę granitową, zamiast obecnego trawnika, okalającego pomnik. Roboty przy pomniku rozpoczyna się po zatwierdzeniu projektu przez departament sztuki w ministerjum oświaty. (pw)

KSIAŻKI NADESŁANE

Dr. Ludw. Dobrzyńska - Rybicka i A. niela Kochlerówna: „Druki Polskie z XVI w. w Biblj. Tow. Przyj. Nauk. w Poznaniu”. Poznań 1929. — Nakład Tow. Przyj. Nauk.

BOTANIK W OGRODZIE

Są książki, o których nie można mówić „prosto z mostu”. Do nich należy „Walka o treść” Irzykowskiego. Aby książkę ocenić, aby ją podać uczciwie o niej poinformować, trzeba wiedzieć co z czego jest, „o co chodzi”. — A tu to, „o co chodzi” nie leży na dłoni, trzeba po niej dłoń wyciągnąć.

Słyszeliśmy więcej wszyscy, że są wśród dzisiejszych teoretyków literatury zwolennicy „czystej formy”. Z terminem tym wiąże się u nas przedewszystkiem nazwisko Stanisława Ignacego Witkiewicza. Teorię czystej formy cechuje wrogość wobec „sensu”. Zwolennicy tej teorii piszą np. wiersze, które „nie” (w potocznym rozumieniu) nie wyrażają, choć zdaniem ich twórców wprowadzają nas w pewien nowy typ rzeczywistości „formalnej” obywatelstwa, „sensu”. — O-tóż Irzykowski zwalcza tę teorię, twierdząc, że to, co zwolennicy czystej formy poczytują za pozbawione sensu, ma raczej sens, ale rozluźniony, niekompletny, ułomny. Autor cytuje następujący wiersz Witkiewicza:

Zywy trup, zmieniając bykołaków nicotę
W żywe koło przetopił kalamara-paksę

i po dłuższym wywodzie dochodzi do wniosku, że „to są właśnie próby uchwycenia sensu, zakończone tem, że sens nie dochodzi do skutku, mimo o-wych skurczów i rozprzeżeń pojęciowych”.

Irzykowski staje więc po stronie „zdrowego rozsądku”, czyniąc to w sposób niezwykle wyszukany, z ogromnym nakładem pracy myślowej, rozkładając na atomy to, co się bez zachodu chwytą ręką.

Autor dąży do należytego rozgraniczenia królestwa treści od królestwa formy. Najbardziej pouczający i najprościej napisany jest rozdział p. t. „Uporządkowanie zagadnienia”, w którym idąc za Kleinerem, charakteryzuje treść jako to co „w pewnym momencie procesu twórczego przedstawia się świadomości artysty jako dane, gotowe... to zaś, co staje wobec świadomości jako zadanie (formuła Kleinera), jest wymaga czynności kształtującej, jest formą”. W ten sposób są „przewycięzione” (ulubione, a załatujące mocno niemczyzną, wyrażenie autora) różne niewystarczające określenia formy, jak np., że forma jest naczyniem dla treści, obróbką i t. d.

Oto bodaj wszystko, co jest egzoterycznie dostępne z książki Irzykowskiego, co się da tak „poprościć” streścić, co wreszcie może szersze warstwy czytelników zainteresować.

Ale skoro już weszliśmy w orbitę problemu: treść-forma, powiedzmy też coś o formie książki Irzykowskiego.

Jest ona dla mnie ciekawsza od jej treści, odsłania bowiem mszerokie widoki na dziedzinę związków literatury z życiem. Istnieje pewna zasadnicza różnica postaw wobec rośliny: botanika i ogrodnika. Dla botanika równie ciekawy i godzien wagi jest anemiczny i koślawy pęd kielkującego w piwnicy kartofla, co storczyk. Ogródnik zaś wyrzuca porastający kartofel na śmietnik, a storczyk pielęgnuje. Postawa Irzykowskiego wobec literatury jest typową postawą botanika: autor nie zna „dobrych” i „złych” książek, zna tylko dobre i złe preparaty literackie. Stanowisko takie jest najzupełniej „do przyjęcia”, dla wielu zaś może być nawet „jedynie ciekawe”, trzeba się tylko zorjentować, czego można się po nim spodziewać.

Książkę tego typu, co „Walka o treść” można by nazwać ogólną krytyką. Cały potężny aparat dydaktyczny, który autor puszcza w ruch, to tylko czyni, że uogólnia pewne konkretne obserwacje, przerabiając je na prawę, wyciągając z nich długi łańcuch konsekwencji, zestawiając z innymi obserwacjami, dochodząc tą drogą do praw ogólniejszych i t. d. Przy takim postępowaniu punkt ciężkości pracy i ambicji autora przenosi się na stworzenie systemu. Chodzi nie o praktyczną ocenę literatury, historycznej, o oddzielenie ziarna od plewy, lecz o to, aby zbadać właściwości strukturalne i genetyczne różnych typów ek-

spresji pisarskiej; jeśli i tu odróżnia się poezję „prawdziwą” od „fałszywej”, „złą” od „dobrej”, to jest to raczej zapożyczenie ze słownika potocznej aksjologii dla oznaczenia pewnych rodzajów poezji, czy wogóle literatury, traktowanych porówni jako materiał prosektoryjny.

Ta par excellence niemiecka „beztęskność” badania, owa tak zjadliwie przez Nietzschego wonizowana „Bedürfniss an System” — sprawia, że książkę Irzykowskiego lepiej jest czytać „do góry nogami”, to jest przećwiłkować systematyzacyjnemu autorowi i wyławić z niej poszczególne, kapitalne nieraz, zauważenia. Bo jakże tu iść za autorem, kiedy krytyka bergsonizmu (rozrzucona po całej książce, a bardzo ciekawa). lub teorii estetycznych Croce'go występuje jako przyczynek do poznania czyichś tam poglądów, których nieraz wcale nie jesteśmy ciekawi. — Ale już tak się dzieje, że religia „systemu” zabija zmysł selekcyjny.

Czyś nie ważniejszą jest rzeczą mieć wyostrzony zmysł obserwacyjny i wydiscyplinowaną, nie chorą na głód nieskończoności dialektykę, i w każdej chwili uporać się z nastrożającym się konkretnem a wartem analizy zagadnieniem — niż biedzić nad wypracowaniem idealnej „anatomii metafizyki”, aby dojść do przekonania, że praca jest niewykonalna, bo „wnet się okazuje, że wszystkie podziały tak figur po jednej jak form po drugiej stronie są schematem bardzo dowolnym i niekompletnym”.

Ale, zapyta czytelnik, i słusznie, jakie ostatecznie mamy z książki pożytek? Na to pytanie odpowiada pośrednio sam autor w przedmowie: „Jak moja X Muza” wcale nie wpłynęła na polską twórczość filmową i takie same lichoty robi się dalej, tak samo nie spodziewam się, żeby książka niniejsza zmieniła bezpośrednio wyobrażenia dzisiejszego pokolenia o literaturze i poezji”. Słowem autor uważa, że właściwą rolę jego książki byłoby zmienić wyobrażenia dzisiejszego pokolenia o literaturze i poezji. Nie myślę, aby ten pogląd był usprawiedliwiony. Bo, zważywszy, dla kogo jest pisana, na kogo może oddziaływać książka Irzykowskiego?

Nie na twórców. Poznanie bowiem fizjologii trawienia (w przypuszczeniu nawet, że jest kompletne i doskonałe) — nie pomaga trawieniu. Nie na tak zwaną kulturalną publiczność, bo ta chce i ma do tego prawo, aby przez krytykę zbliżyć się do wnętrza świata literatury, rozszerzyć skalę swej wrażliwości estetycznej. Trudno jednak rozbudzić w kimś umiłowanie piękna ciała ludzkiego, prowadząc go do prosektorjum.

Pozostaje grupa teoretyków literatury i estetyki. Jeśli nuta wyrzutu, rozbrzmiewająca w przedmowie byłaby reakcją na obojętność tej właśnie grupy wobec twórczości Irzykowskiego — trudno nie stanąć po stronie autora, którego klasa pracy winna mu zapewnić, bez względu na wszystkie choćby najsluszniejsze zastrzeżenia, poczesne miejsce wśród naszych filozofów i teoretyków sztuki.

Jeśli bezpośrednie oddziaływanie pracy Irzykowskiego wąskim płynie strumieniem, to zato pośrednio może być znaczne. Irzykowski jest wzorem uczciwości pisarskiej, lojalności wobec przeciwników. Jest to dla krytyki naszej pierwszorzędnym moralizator „sans le vouloir”. Oby też wpływ jego najgłębiej sięgnął!

Notatkę moją, aby była kompletna w tych szczupłych ramach, które jej są wyznaczone — chcę uzupełnić słowami sympatii dla rubasznych, a czasem nawet nieprzystojnych dowcipów Irzykowskiego. Te krwiste palnięcia sarkastycznego szlachciury, wplecione w senną powagę nieskończonych deklucyj i bezlikich skrupułów, dają efekt nieporównany, choć nie wiem do prawdy czy tu działa „prawo psychicznego zatoru” czy jakie inne. To już sprawa Irzykowskiego.

J. E. Skiński.

Poznań.

Nowe powieści angielskie. Nasz korespondent (z. gr.) donosi z Londynu: Stefan Mc Kenna, dobrze zapowiadający się powieściopisarz wydał nową powieść: „Happy ending” (Szczęśliwe zakończenie). Rzeczą w kilku miejscach ciekawa nie wznosi się jednak zbyt nad przeciętność.

*) Karol Irzykowski: „Walka o treść”. Warszawa 1929. F. Hoeckig str. X. 272.

DZIAŁ GOSPODARCZY

Z chwili

Rozmowa z Francuzem

Wizyty na P. W. K. wybitnych osobistości życia gospodarczego zagranicy są bodajże najlepszą propagandą naszych możliwości ekonomicznych. Wystawa daje cudzoziemcom dużo do myślenia. Ileż to mylnych o Polsce wyobrażeń rozwinęło się między głównym wejściem a stajnią dobrojewską!

Wizyty te dają nam zresztą sposobność do omówienia szeregu zagadnień, związanych z wymianą towarową Polski z zagranicą. Dla przykładu niechaj nam wolno będzie zreferować to, o czym mówiliśmy z pewnym wybitnym ekonomistą francuskim, a co ma niewątpliwie poważne znaczenie ogólne, wobec czego zasługuje na omówienie na tych łamach.

— Zapewnienia o wiecznej przyjaźni polsko-francuskiej, — zaczęliśmy, przyczyniają się niewątpliwie do podniesienia uroczystego i serdecznego nastroju w czasie przyjęć oficjalnych, zaciemniają jednak obraz faktycznych stosunków między obydwojema krajami, szczególnie w dziedzinie gospodarczej.

Jakże bowiem mówić można o ścisłych stosunkach, łączących dwa kraje sojusznice, skoro w tak ważnej dziedzinie współzyscia pokojowego, jaką jest wymiana towarowa, eksport Polski do Francji, wynosi zaledwie 1,7% ogólnej sumy wywozu polskiego, zaś import francuski do Polski zaledwie 7,4% ogólnej sumy przywozu do Rzeczypospolitej.

Co pomyśleć o takim np. fakcie: jednym z głównych artykułów przywozu do Francji jest drzewo. Nasza socjalistyczna importowała w ubiegłym roku przeszło dwa miliony tonów drzewa, które zużyła przedwzrostkiem na odbudowę prowincji zniszczonych przez wojnę. Wobec tego, że drzewo jest jednym z głównych artykułów wywozu polskiego, przypuszczając by należało, że dwa tak blisko zaprzyjaźnione ze sobą kraje dopomogą sobie wzajemnie i że Polska dostarczy gros drzewa potrzebnemu Francji. Wszak Polska w r. 1928 wywoziła ogółem przeszło 4 miliony tonów drzewa, wartości blisko 600 milionów złotych. Otóż według danych urzędowych do Francji eksportowaliśmy drzewa za 17 milionów złotych, czyli coś około 6-ciu procent ogólnego naszego wywozu!

Oczywiście faktycznie Francja odebrała od nas więcej drzewa, niż to wykazują urzędowe statystyki. Tylko drzewo polskie nosiło znaki niemieckie i czeskie, bo Francja bezpośrednio z nami nie pracuje, a posługuje się pośrednikami. Tak w rzeczywistości przedstawiają się stosunki handlowe polsko-francuskie. Nielepiej jest w innych branżach. Zamiast słów, trzeba nam czynów — zakończyliśmy nasze wywody.

Francuz się zadumał i przyznał nam rację.

Krótkie informacje gospodarcze

— W ostatnich miesiącach otrzymały cztery wielkie przedsiębiorstwa przemysłowe w Austrii zamówienia z Rosji na dostawę maszyn rolniczych, motorów elektrycznych etc., na sumę zgórą 500.000 dolarów.

— Konsorcjum bankowe z bankami holenderskimi na czele udzieliło Rumunii pożyczki w wysokości 1 miljarda lei na sfinansowanie eksportu zboża. Pertraktacje pożyczkowe prowadził minister finansów Rumunii — Popovici.

— Czechosłowackie ministerstwo rolnictwa zarządziło z dnia 3 sierpnia br. L. 73023-(11)29 wzbronę przywozu do Czechosłowacji z powodu przyszczy zwierząt rzeźnych z powiatu Kosów wojw. Stanisławowskiego.

— Liczba bezrobotnych w Czechosłowacji wynosiła w lipcu rb. 32.701 wobec 34.434 w czerwcu rb.

— Czechosłowacka fabryka samolotów „Avia” ma rzekomo zamiar wypuszczać z nowym rokiem na rynek również i samochody. Samochody te będą produkowane seriami, przez co cena ich wynosić ma nie więcej jak 20 tysięcy koron.

— Między 7 a 13 października rb. odbędzie się w berlińskim instytucie fermentacyjnym wystawa chmielu i jęczmienia browarnego, urządzona staraniem towarzystwa „Deutsche Landwirtschafts-Gesellschaft”, związków chmielarskich i przemysłu browarniczego.

Jeszcze rejestrowy zastaw rolniczy

Jak w roku ubiegłym, tak i w bieżącym pragnie Rząd przyjąć z pomocą kredytową specjalnie sferom rolniczym, które wskutek zeszłorocznej niepomyślnej koniunktury zbożowej jako też wskutek szkodliwych zarządzeń wywozowych ogromne poniosły straty.

Celem poparcia tych zabiegów wysłała wśród znanej powodzi zeszłorocznych nowych rozporządzeń również ustawa o rejestrowym zastawie rolniczym z 22/3 1928 r. (Dz. U. Nr. 38). Ustawa ta mimo licznych i kosztownych formalności zawiera wobec obowiązujących praw cywilnych w Polsce Zachodniej mnóstwo komplikacji prawnych. Dlatego też sfery bankowe poznańskie uzyskały, w zeszłym roku zezwolenie Banku Polskiego, aby stosować tutaj przeważenie w celach zabezpieczenia wierzycieli, które mniej formalności wymaga. W obecnym roku sfery miarodajne nie godzą się już na podobne ustępstwa, i koniecznie domagają się stosowania wyłącznie przepisów wspomnianej ustawy o rejestrowym zastawie rolniczym.

Na terenie b. dzielnicy rosyjskiej podobna ustawa była już znana i już przed wojną w praktyce stosowana przez państwowe banki rosyjskie, tylko bez rejestru. Nie dziw, że sfery tamtejsze najwięcej propagowały myśl tegoż prawa rejestrowego i najwięcej domagały się wprowadzenia go w czyn. Natomiast sfery rolnicze i bankowe ziem zachodnich, którym problem ten był nieznany, niejasny i mnóstwo nastrożało wątpliwości prawnych, jakoteż trudności praktycznych, z wielką rezerwą przyjęły te nowe prawo.

Udział kredytów na zastaw rejestrowy mogą wzgl. mają prawo przyjmowania takiego zastawu, kasy komunalne, jak oszczędnościowe i gminne (pożyczkowo-oszczędnościowe) oraz spółdzielnie kredytowe. Inne instytucje kredytowe mogą podjąć się tej działalności tylko za koncesją ministra skarbu.

Koncesję taką uzyskali następujące instytucje: Bank Polski, Bank Ziemiański w Warszawie, Bank Poznański Ziemstwa Kredytowego w Poznaniu, Bank Kwilecki-Potocki i Ska w Poznaniu, Poznański Bank Ziemian w Poznaniu, Pomorski Bank Rolniczy w Toruniu, Bank Handlowy w Warszawie, Centralna Kasa Spółek Rolniczych w Warszawie, Bank Związku Spółek Zarobkowych w Poznaniu, Państwowy Bank Rolny.

W jakiej formie udziela się tego kredytu na rejestrowy zastaw rolniczy? — Otóż zastaw taki załatwia się w formie pisemnej umowy notarialnej lub umowy prywatnej z notarialną lub sądową legalizacją podpisów. Te umowy oddaje zainteresowany rolnik lub Bank do Sądu Grodzkiego, właściwego dla miejsca zastawu, celem zapisania do rejestru sądowego. Rejestr ten jest jawny, to jest dla każdego bezwarunkowo dostępny. Dłużnik odpowiada karnie za rozmyślne zniszczenie, bezprawne usunięcie lub powtórny zastaw, i to karą więzienia do jednego roku lub grzywną do wysokości zł 10 000.

To byłoby w krótkości zasadnicze znamiona rejestrowego zastawu.

Nowy ten sposób zasadniczo zrywa z dotychczasowym wymaganiami zastawu ruchomego, zezwalając na zastaw ten bez posiadania przedmiotu przez wierzyciela. Rejestrowy zastaw wprowadza więc pewnego rodzaju „hipotekę na ruchomościach”.

Przeprowadzenie zastawu samego połączone jest z wielkimi formalnościami, wymagającymi wielkiej znajomości rzeczy, skrupulatności i kontroli. Zachodzi i ta obawa, że nowy ten eksperyment względnie nowa ta forma kredytu, która wymaga znacznie większego zaufania, niż wszystkie dotychczas stosowane sposoby kredytowe, ściąganie jedynie słabszą klientelę do Banku. Wobec tego instytucje kredytowe będą miały więcej kłopotliwych i cięższych zadań w rozwikłaniu tak uciążliwych formalności w przeprowadzaniu i nadzorowaniu kredytów. Tem gorzej więc, skoro mają podjąć się nowej formy kredytowej, która wymaga największego stopnia zaufania i chroni wierzyciela w danym razie drastycznymi sankcjami karnymi.

Przypatrzmy się w końcu wątpliwościom natury prawnej, które kwestio-

nują dostateczne zabezpieczenie wierzyciela przy rejestrowym zastawie rolniczym.

Według § 1120 Kod. cyw. (niem.) wierzyciel hipoteczny ma również prawo do egzekucji pól rolniczych. Wobec tego „prior tempore potior iure” i w razie wcześniejszego zapisu hipoteki ona nabywa wcześniejsze prawa z egzekucji również do pól. Więc albo będzie zagrożona względnie poszkodowana instytucja, która udzieliła kredytu na rejestrowy zastaw albo wierzyciel hipoteczny, którego zapis później był dokonany. Ten drugi wypadek jest bardzo niebezpieczny dla długoterminowego kredytu. Bardzo ujemnie wpłynąć może na ten najwygodniejszy i dotychczas najwyżej ceniony kredyt, tak ze strony dłużników jak wierzycieli, a szczególnie właścicieli listów zastawnych.

Poza tem zasadnicza sprzeczność praw istnieje pomiędzy art. 20-ym roz. o rejestrowym zastawie rolniczym a § 1124 kod. cyw. W odnośnych przepisach prawnych prawo do sumy ubezpieczeniowej przysługuje raz zastawnikowi, a poraz drugi wierzycielowi hipotecznemu.

Te trudności i komplikacje przytaczają sfery bankowe poznańskie przy każdej okazji, czy to na specjalnych zebraniach Zw. Polskich Organizacji Rolniczych w Warszawie, jak również na zwolnionych ad hoc konferencjach min. skarbu oraz w Banku Polskim, jak niemniej w prasie i memoriałach.

Ostatnio zajmował się tą sprawą specjalnie Związek Ziemian w Poznaniu, którego zarząd, wysłuchawszy odnośnego referatu bankowego, stanął również na tem stanowisku, że kredyt udzielony na rejestrowy zastaw rolniczy jest dla ziemiaństwa zbyt uciążliwy ze względu na formalistykę, oraz zbyt drogi ze względu na połączone koszty. Kredyt ten kosztowałby 15% w stosunku rocznym i tego nie można uważać jako pomoc, przeciwnie ziemiaństwu tylko dalsze ciężary przyniesie. Fakt, że kredyty tego rodzaju mimo to w szerokiej mierze wyzyskane zostały na terenie środkowej i wschodniej Polski, nie zmienia powyższego zdania, gdyż ani stosunków gospodarczych nie można mierzyć równą miarą tutaj i tam. Wobec tego wystąpił Związek Ziemian z odpowiednim memoriałem do Banku Polskiego i prosił o pomoc kredytową dla ziemiaństwa Polski zachodniej, lecz bez krepowania go formą kredytową.

PODATKI I OPŁATY

(p) Świadczenia przemysłowe na prowadzenie elektrowni. Na skutek memorandum związku elektryków polskich, ministerstwo skarbu wyjaśnia, że utrzymywane przez okręgowe elektrownie podstacje, służące do zmiany prądu wysokiego napięcia na napięcie użytkowe, a połączone ewent. ze specjalnymi biurami, które obliczają ilość zużytego przez poszczególnych odbiorców prądu i jednocześnie inkasują należność za prąd, stanowią jeden jednolity zespół gospodarczy z elektrowniami okręgowymi w rozumieniu postanowień art. 12 ustawy o podatku przemysłowym. Wobec powyższego elektrownie okręgowe wraz z utrzymaniem podstacji winny być zaopatrzone w jedno świadectwo przemysłowe III kategorii przedsiębiorstw przemysłowych. (c)

KRONIKA GOSPODARCZA

(k) Konkurs na plakat dla Międzynarodowych Targów w Poznaniu. Miejski urząd Targu Poznańskiego ogłasza konkurs na plakat dla Międzynarodowych Targów w Poznaniu pod następującymi warunkami: 1. Do konkursu zaprasza się wszystkich artystów polskich. 2. Wielkość rysunku nie powinna przekroczyć rozmiaru 90x60 cm. 3. Tekst polski winien być wkomponowany w rysunek plakatu, a odpowiedniki w języku francuskim, angielskim i niemieckim należy dołączyć oddzielnie. Tekst wkomponowania: Międzynarodowe Targi w Poznaniu 27. IV. — 4. V. 1930 Poznań. 4. Wykonanie plakatu w dowolnej ilości barw do litografii i pomniejszenia. 4. Termin prekluzyjny do nadsyłania prac upływa z dniem 15 października 1929 r. o godz. 12. Później nadesłane prace nie będą uwzględnione. 6. Prace oznaczone godłem, a nazwisko autora w zamkniętej kopercie należy nadsyłać pod adresem: Miejski Urząd Targu Poznańskiego Poznań, ul. Marszałka Focha 18. 7. Nagrody wyznaczono: I. — 1500 zł., II. — 1000 zł., III. — 600 zł. Łączna suma wszystkich nagród zostanie bezwzględnie wypłacona, lecz wysokość tychże może być zmniejszona według uznania Jury, a za pre-

czą wybraną do reprodukcji, prócz nagrody wypłaca się 900 zł. 9. Miejski Urząd Targu Poznańskiego zastrzega sobie prawo zakupu dalszych prac. Prace nagrodzone i zakupione stają się bezwzględna własnością z prawem reprodukcji Miejskiego Urzędu Targu Poznańskiego. Jury stanowią pp.: 1. Cyryl Ratajski, prezydent miasta Poznania przewodniczący, 2. H. Jackowski, art. - malarz, 3. M. Krzyżankiewicz, dyrektor Targu, 4. dyr. St. Maciejewski, 5. Karol Maszkowski, dyr. Państw. Szkoły Zdobniczej w Poznaniu, 6. St. Robiński, radca stwa Krajowego p. Wejserem na czele.

(k) Ogólnopolski zjazd wikliniarski w Poznaniu. Wielkopolska Izba Rolnicza zaprasza niniejszem wszystkich zainteresowanych wikliniarstwem na ogólnopolski zjazd wikliniarski, który się odbędzie w czwartek, dnia 26 września bm. o godz. 11 w Wielkopolskiej Izbie Rolniczej w Poznaniu, ul. Mickiewicza 33, I. piętro, sala posiedzeń.

IX TARGI WSCHODNIE

(T) Ołbrzymie zainteresowanie w Rumunii dla Targów Wschodnich. Konsulat Polski w Czerniowcach zażądał telegraficznie dodatkowe dostarczenie mu 500 kart stałego wstępu na Targi Wschodnie z tem, że poprzednia wysyłka kilkuset kart została przez interesantów rozchwyтана. Świadczy to o olbrzymim zainteresowaniu Targami Wschodnimi na Bukowinie, która rok rocznie dostarcza znacznego odsetka cudzoziemskich gości na Targi. Czerniowce zajmują siódme miejsce w rzędzie miast dostarczających Targom Wschodnim największego kontyngentu zwiedzających po Warszawie, Krakowie, Łodzi, Wiedniu, Poznaniu i Katowicach. W tym roku liczba przyjeżdżnych kupców z Bukowiny osiągnie rekordowe cyfry.

Z ZAGRANICY

(z) Transakcje finansowe Watykanu. Fachowe pismo giełdowe holenderskie, podaje szczegóły lokat i transakcji finansowych, dokonywanych przez Watykan po otrzymaniu od rządu włoskiego 1 miljarda lirów w obligacjach państwowych i 750 milj. lirów gotówką. Początkowo zdeponowano całą sumę w Banca Commerciale Italiana w obligacjach włoskich. Później za poradą doradcy finansowego Watykanu, wymieniono obligacje na akcje przemysłowe, a tylko małą część ulokowano w pożyczkach państwowych. Poza tem nabyto również obligacje pożyczek państwowych polskich (chodzi tu o polską pożyczkę tytoniową we Włoszech w lirach), oraz pakiet akcji bankowych.

(z) Zagraniczny obrót przekazowo-przelewowy P. K. O. Obok istniejącego w P. K. O. obrotu zagranicznego przekazowego, zapomocą którego mogą być przekazywane do wszystkich krajów zagranicznych opłaty gotówkowe, P. K. O. nawiązuje obecnie z pokrewnymi zagranicznymi instytucjami obrót przelewowy czekowych. Narazie obrót przelewowy nawiązany został z Austrią, z P. K. O. (Post - Sparkassenamt) w Wiedniu, z Czechosłowacją z pocztowym urzędem P. K. O. (Postovní Urad Sekovy) w Pradze i jego oddziałem w Bernie i z Francją ze wszystkimi biurami czeków pocztowych (Bureau des Checks Postaux), znajdującym się w następujących miejscowościach: Paryż, Nancy, Strassburg, Ajaccio, Algier, Bordeaux, Clermont, S. D. Dijon, Lille, Limoges, Lyon, Marseille, Montpellier, Nantes, Orlean, Rennes, Rouen, Toulouse.

Urzędowa ceduła Giełdy Zbożowej i Towarowej w Poznaniu

Poznań dnia 11. 9. 1929.

Warunki: Handel hurtowy, parytet Poznań, ładunki wagonowe, dostawa bieżąca za 100 kg.:

„Ceny orientacyjne”
parytet Poznań

Zyto nowe suche zdane do przemialu	24,00—24,00
Uspokojenie słabe.	
Pszennica nowa sucha zdane do przemialu	38,00—40,00
Uspokojenie spokojne.	
Jęczmień przemalowy	25,00—26,00
Jęczmień browarowy	28,50—31,50
Uspokojenie spokojne.	
Owies nowy	21,50—23,50
Uspokojenie spokojne.	
Maka żytnia wł. workach wadług urzędowo ustalonego typu (70%)	38,00
Uspokojenie słabe.	
Maka pszenna 65% wł. worka	60,00—64,00
Uspokojenie spokojne.	
Otręby żytnie	18,00—19,00
Otręby pszenne	19,50—20,50
Rzepak	69,00—72,00
Groch Victoria	56,00—64,00
Groch Volgera	47,00—52,00
Słoma luźna	3,25—3,75
Słoma prasowana	4,00—5,00
Siano luźne	08,00—10,00
Siano prasowane nadnoteckie	10,00—12,00
Ogólne uspokojenie spokojne.	

Uwagi: Jęczmień, pojawiający się na rynku w większej wypadkach nie odpowiada normom jęczmienia browarowego.

POWSZECHNA WYSTAWA KRAJOWA

Ogrodnictwo na P. W. K.

III.

Szkolnictwo ogrodnicze na P. W. K. reprezentują: Szkoła W. I. R. w Koźminie, Państw. Szkoła Ogrodnicza w Poznaniu, Państw. Szkoła Ogrodnicza w Wilnie, Państw. Średnia Szkoła Ogrodnicza w Warszawie i 3-letnia Szkoła Ogrodnicza w Lublinie. Najpoważniejsze miejsca zajmują na P. W. K. pierwsze dwie z wyżej wymienionych szkół.

Szkoła Ogrodnicza w Koźminie wystawia w Pawilonie Organizacji Rolniczych na stoisku Wlkp. Izby Rolniczej dobrze skompletowany zbiór chorób i szkodników roślin ogrodowych z podaniem szkód wyrządzanych i sposobów walki, chemikalja i cieczy do zwalczania chorób i szkodników drzew, różne sposoby uszlachetniania drzew, tablice poglądowe cięcia i formowania drzew owocowych i rysowania planów, różne modele i nawozy stosowane w ogrodnictwie. Liczne artystyczne fotografie przedstawiają ogrody i urządzenia techniczne Szkoły Ogrodniczej w Koźminie, dając pogląd na jej warsztat pracy i nauki. Trzy tablice statystyczne dają pogląd 1. na pochodzenie absolwentów szkoły podług województw — przeszło 50 proc. pochodzi z Wielkopolski, Pomorza i Śląska. 2. na przynależność rodziców do poszczególnych zawodów — 50 proc. rodziców należy do rolnictwa, ogrodnictwa i leśnictwa; 3. na uzyskanie pierwszych praktyk po ukończeniu szkoły — 75 proc. w Polsce, 20 proc. we Francji, 5 proc. w Niemczech.

Na wolnym polu wystawia Szkoła Ogrodnicza w Koźminie różankę, założoną w stylu francuskim i ogród owocowy formowy, zaznającą zwiędających z możliwością posadzenia dużej ilości drzew na małym obszarze i wyzyskania ścian domów i parkanów przy estetycznym wyglądzie całości.

Państwowa Szkoła Ogrodnictwa w Poznaniu wystawia liczne plany ogrodów ozdobnych i użytkowych, wykonanych przez swych słuchaczy, dając pogląd na wysoki poziom techniki rysowania planów w tej szkole. Tablice graficzne ilustrują stan i rozwój tej szkoły. Dla braku odpowiednich funduszy nie mogła dyrekcja Szkoły wystąpić na P. W. K. z całą okazałością. Ażeby mimo tego zaznaczyć szerszą publiczność z wysokim poziomem nauki w Państw. Szkole Ogrodnictwa w Poznaniu, urządziła dyrekcja Szkoły w swym gmachu szkolnym ul. Noskowskiego 6, wspaniałą i bogatą wystawę pomocy szkolnych, planów i prac słuchaczy. Zainteresowanym i rodzicom zamierzającym poświęcić swych synów ogrodnictwu polecam zwiedzenie tej wystawy na którą wstęp jest bezpłatny.

Szklarnie i inspekta wystawiają firmy: Przemysłowe Zakłady Ogrodnicze Bolesław Anders w Poznaniu, Hoentsch i Ska Poznań-Rataje, i A. Heyer w Grudziądzu. Na specjalną uwagę zasługują szklarnie i inspekta B. Anders w Poznaniu, które są praktyczne i tanie.

Wikliny wystawiają: Państw. Instytut Naukowy w Puławach i Fr. Borsuk w Warszawie.

Wkońcu należy wymienić Organizację Społeczno-Ogrodniczą, które zobrazowały swą działalność w Pawilonie Ogrodnictwa.

Kredytowa Spółdzielnia Ogrodnicza w Poznaniu wystawia tablice graficzne, ilustrujące stan i rozwój spółdzielni oraz jej działalność. Wielkopolski Związek Tow. Ogrodniczych w Poznaniu i Poznańskie Tow. Ogrodnicze wystawiają tablice statystyczne i wykresy obrazujące ich działalność. Towarzystwo Ogrodnicze Warszawskie przedstawia działalność ogólną towarzystwa, Stacji Ochrony Roślin T. O. W. i Stacji Doświadczalnej T. O. W. Maj. Mory w formie tablic, wykresów i fotografii. Związek Polskich Zrzeszeń Ogrodniczych wystawia tablice statystyczne dotyczące ogrodnictwa, szkolnictwa ogrodniczego i ogrodnictwa społecznego, bilans handlowy ogrodnictwa, oraz obrót z zagranicą. Ważniejszych plodów ogrodniczych. Centralny Związek Kółek Ogrodniczych w Warszawie przedstawia dział propagandy ogrodniczej Organizacji Rolniczych. Wielkopolska Izba Rolnicza wystawia w Pawilonie Organizacji Rolniczych wykresy, plany i tablice statystyczne dotyczące jej działalności na polu ogrodnictwa.

W dniu wczorajszym zwiedzali P. W. K. wybitni dostojnicy kościelni. Na fotografii, zdjętej przed pałacem Związków Ziemian, stoją od lewej: prałat ks. Choromański, J. E. ks. Kardynał Kakowski, dyr. pawilonu p. Dąbrowski, ks. Arcybiskup Teodorowicz i wicedyrektor działu rolniczego p. Jaxa - Bykowski. Fot. Drukarnia Polska S. A.

Dział ogrodnictwa na P. W. K. jest drugim i ostatnim etapem przed międzynarodową Wystawą Ogrodniczą, która odbędzie się w Polsce w niedalekiej przyszłości.

Dyr. J. Marciniak, jr.

Z wrażen na P. W. K.

U czarnych ludków

Ludki te są właściwie czerwone, a czarnymi dopiero się stają po pewnym spacerze, jaki w Pawilonie Polonia Zagranicą nieustannie odbywają. Wprawdzie pół Polski już przed nimi przedelfowało, ale jest jeszcze dość takich, którzy Wystawę znają tylko z opowiadania, więc dla nich tutaj wspomnę, że na stoisku „polsko-niemieckim” tj. w obrazie życia Polaków w Niemczech, znajduje się zmyślny przyrząd, który obrazuje nacisk germanizacyjny i jego skutki. Szereg czerwonych figurek wychodzi z chaty polskiej, przechodzi przez „Schule”, przez „Fabrik” i przez „Kirche” w przejściu tem coraz to nowi czerwoni ludkowie zmieniają się na czarnych, na znak, że zostali wynarodowieni, na koniec zaś rozdzielają się na dwa szeregi: jeden wchodzi do „Domu Polskiego”, drugi do „Deutsches Haus”. Proste i wymowne. Nieraz już opisywano tragiczną tę zabawkę, więc wspomnę o niej tylko z obowiązku, gdyż bardziej idzie mi o inną, nie tak znaną chociaż stoi tuż pod czarnymi ludkami, a jest niemniej ciekawa, chociaż nieruchoma. Jest to coś jak rozstawiona skrzynka zabawek drewnianych, taka jaką dajemy naszym dzieciom. Wewnątrz ogrodzenia stoją figurki, wyobrażające polskiego robotnika, rolnika, kupca, wydawcę pism polskich itp. Do każdej są przystawione figurki, wyobrażające Niemców, którzy są organami germanizacji i jej wykonawcami.

Więc w jednej grupie stoją: zandarm, polityk partyjny, poseł i urzędnik administracyjny. Drugą stanowi pastor, ksiądz katolicki Niemiec, oraz bojówkarz nacjonalistyczny. Opodal widzimy sekretarza związków zawodowych, i grubego pracodawcę, jak z pięściami prawie podchodzą ku polskiemu figurkom. Tak samo rzuca się na polskiego kupca brzuchaty handlarz niemiecki i postać z wekslem w ręku, a z bardzo zrozumiłym nosem. Uzupełnia ten korwód niemiecki wydawca „Zeitungów”, kierownik germanizacyjnego „Ostbanku” i postać z taczka, na której leży olbrzymi wór z 750 milionami marek niemieckich, jako funduszem na wykonywanie tak zw. „natychmiastowego programu”, w który wchodzi germanizacja. Nie brak i szkoły niemieckiej, która rodziców polskich nęci wakacjami dla dzieci na świeżem powietrzu.

Szkolą Opodal siedzi na stołku

chłopak czternastolatek, ale zbudowany tak jak dorosły mężczyzna. Figura ta wyobraża swoim potężnym wzrostem ilość dzieci polskich, które muszą uczyć się w szkołach niemieckich, bo polskiej nie mają. Obok niej widać jakiegoś pigmejczyka: to figurka, uplastyczniona ilość dzieci, które pobierają wprawdzie naukę polskiego, ale innych przedmiotów uczą się po niemiecku. Wreszcie mikroskopijny chłopaczek wyobraża tych małych szczęśliwców i szczęśliwczynie, które chodzą do prawdziwej polskiej szkoły.

I te manekiny miały chwilę ładnego rozgłosu, mianowicie, gdy stanął przed niemi poseł do Sejmu polskiego p. Naumann i na cały głos wyraził swe oburzenie. Zrazu przypuszczał ktoś podobno, że oburzył się był na germanizację Polaków w Niemczech — okazało się wprost przeciwnie. Rozgniewała go przesada, jaka rzekomo zachodzi w stosunku do siebie tych liliputów i tego germanizowanego olbrzymka. Ale widocznie p. poseł nie był jeszcze wtedy w pawilonie samo-

ządowym, gdzie kuratorjum szkolne katowickie wystawiło mapę szkół polskich na niemieckiej dzisiaj części Górnego Śląska. A szkoda!

Mapa ta opiera się na niemieckim spisie ludności z r. 1910, więc na dokumencie chyba nie podejrzanym z germanizacyjnego punktu widzenia, a daje wyniki takie:

Na obszarze dzisiejszego niemieckiego Górnego Śląska opolskiego było wtedy, według Niemców 540 584 Polaków. Ta ludność, która tymczasem chyba się trochę powiększyła — jesteśmy przecie „królikami” Europy — ma dzisiaj 29 jedno- i dwuklasowych szkół polskich z 30 nauczycielami i 478 dziećmi! To jest wszystko. Nie, ten chłopak-olbrzym jest jeszcze stanowczo za mały...

A Niemcy u nas? Według tej samej mapy na naszym dzisiejszym Górnym Śląsku było ich w r. 1910 tylko 301 222. Ile mają szkół, dzięki polskim rządowi? Oto 11 trzyklasowych, siedem czteroklasowych, 11 pięcioklasowych, 12 ośmioklasowych, jedną dziewięcioklasową i jedną dziesięcioklasową, oraz 10 seminarjów nauczycielskich...

A w Pałacu Rządowym mógł zganiowany poseł dowiedzieć się, że mniejszość niemiecka ma 658 publicznych szkół powszechnych, w których pobiera naukę prawie 90 tysięcy dzieci. Tylko niecałe 10 tysięcy uczy się w prywatnych niemieckich szkołach. Szkół polsko-niemieckich jest 9, gdziekolwiek znajdzie się w szkole polskiej chociażby 18 dzieci niemieckich, a dostają naukę niemieckiego, a gdzie jest ich chociaż 12 jednego wyznania, otrzymują naukę religii w języku ojczystym. A szkoły prywatne niemieckie istnieją tylko tam, gdzie pwo-góle za mało dzieci, aby państwowa szkoła utrzymywała. A wtedy władze szkolne polskie dają im najczęściej prawo korzystania z budynków szkół polskich...

Trzeba przypuszczać, że p. Nauman o tem wszystkiem nie wie, chociaż poseł do Sejmu polskiego wiedzieć powinien. Jeżeli zwiedził Wystawę, to się dowiedział i chyba przestał się już gniewać.

Zjazd ministrów

W dniu jutrzejszym przybywają do Poznania minister skarbu Lotwy p. Ansis Petrevics oraz b. minister przemysłu i handlu Finlandji p. Järvinen.

**„OBOJETNYCH NA NIEDOLĘ
ZWIERZĄT I LUDZKA NIE-
DOLA NIE WZRUSZY!”**

Twórcy P. W. K. w karykaturze: członek zarządu p. Leon Pluciński.

Ks. Wacław Faustman ze Śniecisk, prezes Związku Chórów Kościelnych na archidiecezję gnieźnieńską - poznańską.

Ks. dr. Wacław Gieburowski, dyrygent sławnego chóru katedralnego w Poznaniu, wybitny muzyk kościelny i kompozytor.

Przyjazd misji z Czechosłowacji

Jak donoszą z Pragi dziś wyjechała stamtąd, na zaproszenie rządu polskiego, wycieczka kierowniczych sfer gospodarczych Czechosłowacji z min. handlu p. inż. Novakiem na czele.

W skład wycieczki wchodzi również szef kancelarii cywilnej prezydenta Czechosłowacji p. Szamal, dyrektor generalny Zakładów Skoda Loevenstein, dyr. Banku dr. Preiss, sekretarz Związku Przemysłowców Hodacz.

Wycieczce, której pierwszym etapem jest Poznań, towarzyszyć będzie poseł polski w Pradze p. dr. Wacław Grzybowski.

Na zakończenie pierwszego wszechpolskiego kongresu graficznego uczestnicy zjazdu udali się wczoraj do Kornika, gdzie zwiedzali zamek i bibliotekę. — Zdjęcie nasze przedstawia przedstawicieli drukarstwa z całej Polski przed gamkiem kornickim

Tabela wygranych Loterji Państwowej

(Nieurzędowa)
(Bez gwarancji.)

W trzecim dniu cięgnięcia 5-tej klasy 19-tej polskiej loterii państwowej, glówniejsze wygrane padły na numery następujące:

20,000 zł na Nr. 143946.
15,000 zł na Nr. 130057.
10,000 zł na Nr. 127290.
5,000 zł na Nr. 54811 95571 125634.
3,000 zł na Nr. 78480.
2,000 zł na Nr. 7508 19920 20608 25902 54529 88406 113591.

1,000 zł na Nr. 19487 21017 25185 41484 78903 79574 91920 94763 96300 102368 103819 107339 143400 148006 149552 163400 178120.

600 zł na Nr. 815 2778 3862 5741 11281 16946 16966 17547 21782 22740 44217 44990 48847 51757 57083 57775 67689 87527 107117 129379 131704 148201 150285 150722 156239 182512.

Po 500 zł Nr. 309 353 446 2068 3079 3490 12929 13127 18561 19516 21379 23204 23721 24097 28266 29573 29676 31973 33624 33890 34268 34653 35168 35950 36672 37429 37840 38015 38026 38178 38556 38652 39156 40052 41549 42114 42210 43211 44083 44550 44672 45682 46936 49407 50108 50168 50279 50355 52124 53250 53817 53906 56293 56432 56928 60595 61571 63182 68727 69784 73339 75075 75542 76305 76503 77078 77470 77723 79406 79501 79502 81681 81715 84274 84496 86430 86626 88378 90893 91363 92794 96115 96394 97993 98217 98232 99323 99466 100310 102149 103450 104874 104986 104999 105056 105071 106653 108267 108674 109097 111130 111959 112968 114721 116136 116590 117647 119107 120982 124552 125248 127720 129539 129553 129797 130270 132374 133291 134411 134657 135401 137722 138489 139595 139633 140355 141517 143003 143879 144717 145616 146630 155703 157786 159243 161969 163151 163755 164946 166636 167917 168024 168145 169228 170167 172231 175904 175412 176611 177634 178295 180316 181389 181722 181963 182489 182501 182585 183069 183334 184040.

Po 250 zł wygrali numery następujące:

69 94 110 53 214 39 49 56 85 361 82 88 402 611 81 706 812 67 82 1040 50 93 97 111 53 338 414 37 515 25 53 669 737 885 98 932 2034 109 250 333 410 508 24 86 631 99 713 98 809 74 78 901 26 3009 15 58 164 73 228 34 67 320 98 513 43 603 47 794 807 14 4096 228 72 90 312 81 593 750 69 878 964 5011 52 555 74 719 44 90 6069 115 23 211 541 60 612 737 96 848 7006 43 62 95 294 317 451 560 76 636 946 8014 24 202 448 89 511 35 49 98 607 35 69 798 875 945 63 70 80 9062 146 76 94 279 315 720 44 63 968 10082 92 172 232 71 414 607 50 773 11062 68 139 72 98 330 38 50 79 89 511 671 725 96 830 65 70 969 12190 92 94 228 31 99 306 19 400 39 524 47 620 25 54 77 753 69 907 49 96 13010 95 98 117 38 87 90 250 393 414 705 48 91 964 66 14014 21 65 193 264 82 310 51 95 421 44 550 61 70 75 623 78 708 92 891 914 15009 148 58 247 74 87 312 16 64 415 610 28 38 78 84 853 902 52 61 64 16027 31 76 82 155 232 62 313 28 517 682 728 65 855 66 959 17040 105 271 313 72 456 75 81 516 33 89 699 719 28 52 861 18037 81 151 234 52 329 62 68 92 492 551 688 89 728 31 913 23 19019 97 211 318 496 509 38 57 66 704 75 871 915 96 20090 188 94 335 84 504 11 50 614 776 21049 108 212 52 99 315 73 533 61 974 22031 65 194 439 55 535 96 623 953 87 23020 139 288 308 638 704 8 50 830 84 90 941 24215 59 20 39 49 79 496 560 619 35 815 957 66 82.

25109 564 671 733 984 91 26026 50 284 85 319 79 461 93 519 74 636 74 775 873 923 66 27163 92 246 311 526 626 801 75 87 28331 55 461 554 66 620 734 82 90 899 29154 218 312 30 43 50 91 667 700 908 30027 53 411 46 541 753 808 49 969 81 31144 280 324 415 31 45 66 80 571 676 775 848 72 77 961 82 32063 76 120 52 96 200 2 28 334 523 76 964 33000 16 36 42 91 151 332 96 568 725 904 67 34069 73 158 208 50 79 86 305 75 408 25 576 84 609 16 17 766 803 36 83 915 54 35115 205 34 38 340 70 696 760 81 890 92 959 36070 34 68 353 63 79 87 434 74 517 79 622 84 37078 130 58 206 70 72 351 64 512 74 614 88 944 52 38005 18 23 48 110 93 315 510 624 49

799 39097 132 66 209 43 385 485 616 824 32 79 95 40022 221 572 613 28 767 77 909 12 41036 233 437 559 693 701 875 945 53 42017 77 122 72 259 375 509 19 631 739 77 850 43089 159 331 46 54 58 63 84 406 631 79 90 769 937 44020 138 215 476 601 44 719 64 888 913 2 147 45036 149 257 354 64 446 537 52 628 48 709 808 41 982 46034 234 55 454 656 61 93 706 11 842 942 78 47053 88 127 52 239 94 474 579 718 27 845 88 48234 76 81 89 323 57 575 78 603 14 95 719 28 51 873 907 49014 63 69 366 414 70 580 637 830 90.

50145 214 22 40 42 401 508 94 658 821 51139 212 303 538 78 94 658 714 70 841 910 14 31 52006 136 459 525 719 50 58 845 985 53094 149 54 62 86 310 12 407 85 589 619 703 33 41 62 860 54062 120 288 467 533 676 750 842 56 915 55120 95 230 308 18 401 515 16 31 43 63 645 70 727 824 84 932 56307 580 82 93 659 63 75 716 89 881 99 904 76 57010 35 86 197 230 41 318 44 427 70 632 39 82 708 21 852 69 98 960 58031 122 72 290 430 548 51 614 15 59002 53 89 116 394 403 13 85 836 96 935 60033 116 223 333 41 60 430 604 6 24 815 998 61267 88 472 709 29 48 835 930 55 62274 83 307 534 740 821 26 34 63022 198 256 73 312 78 437 81 672 769 97 64041 45 101 59 98 394 409 32 653 77 923 65016 136 87 580 622 56 825 99 905 60 66006 40 50 84 90 115 54 93 260 94 385 410 61 696 730 68 837 910 83 67042 64 79 241 78 87 306 86 420 575 617 898 907 68005 194 227 73 83 342 96 426 517 602 747 837 63 939 69179 204 76 309 402 84 516 718 23 91 848 908 70014 81 123 50 360 625 78 777 871 71014 160 236 358 501 4 874 980 72017 80 97 192 209 99 300 58 487 504 28 83 84 632 59 757 94 73026 412 70 86 518 606 862 923 74008 136 202 29 327 40 74 403 677 722 34 801 39 71 86 906.

75020 46 129 225 345 418 31 36 57 500 31 73 97 606 38 830 81 96 916 68 76105 58 95 230 302 15 531 48 55 81 712 50 77120 276 315 79 448 516 620 916 96 78057 65 113 222 94 313 38 99 487 618 20 709 957 79280 90 321 73 87 412 21 34 81 543 71 719 49 892 910 62 99 89031 115 17 48 287 303 15 473 93 510 71 83 722 30 49 83 826 61 980 81001 118 43 56 314 456 65 91 742 856 82032 57 219 376 455 533 633 59 719 65 863 988 83148 379 99 435 97 528 605 84168 77 289 325 445 47 526 66 660 61 89 826 901 50 85216 47 89 120 75 505 27 67 91 681 767 89 841 86134 269 452 500 55 624 84 767 852 68 71 934 51 87047 67 114 26 57 339 616 718 30 820 59 82 88068 100 216 353 73 456 60 530 82 626 733 921 88055 84 124 33 220 333 491 572 679 80 714 20 857 942 90008 35 39 69 82 144 87 203 50 308 437 61 586 689 867 69 944 51 91070 133 36 97 293 324 414 95 562 987 90 92120 56 225 337 53 76 492 521 91 93 98 914 21 93008 146 74 81 245 95 311 414 48 55 691 716 23 829 978 94024 162 69 218 60 98 391 575 752 90 801 27 57 58 55092 159 301 528 58 87 601 758 804 5 84 933 85 98 96030 55 71 107 39 98 334 51 87 413 97 546 52 643 729 808 62 96 965 97069 92 128 203 436 89 507 8 645 731 821 90 98122 63 271 333 446 563 668 927 99172 258 335 82 407 29 35 66 505 53 745 993.

W kolektorze
A. KĘDZIORA w Poznaniu,
ul. Sieroca 5/6.

pada codzień pewna ilość
większych wygranych

Kup jeszcze ówiarke piatej kl. za 50 zł
półkę zapas starczy. Ciągnienie codzienne
do 9 października. zw 18744

100019 88 162 79 247 316 433 65 535 62 686 752 81 841 901 101008 221 28 29 41 72 90 459 92 660 738 82 902 102010 16 78 82 101 48 210 12 333 82 464 504 35 649 772 80 933 36 39 86 103079 133 286 325 31 49 436 90 97 670 727 913 104110 12 45 73 412 33 48 54 801 19 57 89 965 105019 12 45 73 127 96 294 313 35 449 76 512 48 652 90 97 763 816 100244 60 459 573 80 772 86 807 53 85 903 93 107048 56 84 87 188 95 312 420 24 26 56 79 518 22 81 735 66 819 67 71 97 906 108001 84 244 307 87 455 85 526 70 80 661 65 792 109002 54 266 69 412 70 517 73 605 30 727 45 46 925 96 110050 61 88 225 98 337 50 574 622 766 86 863 74 958 111062 90 100 12 47 48 96 214 318 34 35 52 91 432 554 56 78 803 917 112047 229 69 399 436 66 510 687 748 79 884 86 953 113155 83 97 98 316 31 80 455 552 651 71 737 812 42 89 910 14 114049 55 425 38 517 600 762 947 115001 31 71 110 45 243 47 64 579 85 641 83 89 885 90 934 81 94 116106 17 77 273 306 21 489 538 659 76 759 74 897 117089

124 36 44 90 95 206 362 441 58 82 553 67 694 96 719 20 51 848 70 977 118068 71 232 12 54 55 62 70 428 89 529 43 604 32 51 74 799 881 924 119003 5 47 198 226 40 99 421 30 598 791 816 983 120079 178 249 57 300 421 635 46 87 767 68 77 80 808 45 54 904 12 49 93 121006 262 85 301 403 616 18 32 50 72 728 50 956 93 122018 102 55 79 290 321 27 403 20 509 55 73 91 657 761 97 841 123020 22 130 43 69 345 89 530 32 85 645 747 60 829 68 124091 164 97 214 363 79 442 74 523 39 60 652 97 796 833 72.

Każdy się z bogaci

kto kupuje los 5 kl. ówiarke za 50 zł
w największej kolekturze

Władysława Billerta
Poznań, św. Marcin 19.

Ciągnięcie codzienne do 9 października
Spiesz się! zw 18814

125029 76 128 29 56 87 378 527 57 631 45 731 36 900 126073 108 9 48 85 339 42 66 404 89 509 48 72 99 675 83 90 713 848 907 11 57 127093 146 51 262 343 451 539 44 687 708 38 889 129045 124 215 324 484 541 44 54 676 83 84 802 79 911 57 129050 125 33 230 437 547 50 63 60 65 84 88 611 23 29 758 951 67 96 130077 96 144 78 233 50 81 315 445 65 83 501 610 48 705 863 67 87 131141 71 201 26 30 49 69 79 306 9 53 503 22 33 87 604 710 34 827 969 132037 91 101 18 303 9 32 514 612 15 45 48 49 77 85 802 6 133019 20 82 121 31 61 308 38 51 414 512 43 607 54 90 92 721 80 824 72 80 91 97 924 134080 113 34 204 33 65 364 73 74 79 526 71 638 40 935 47 135015 216 311 60 69 71 435 558 65 669 724 43 803 60 62 87 939 85 136105 318 70 82 447 67 71 562 72 721 856 902 47 72 137191 234 94 316 27 440 67 536 608 59 712 76 849 56 138022 36 60 106 360 439 57 75 558 78 89 94 652 785 913 55 139016 38 161 62 76 206 21 29 39 371 95 99 408 52 558 74 650 822 49 55 75 933 140053 113 29 80 283 380 421 22 548 741 878 88 989 141017 113 72 291 347 51 434 67 597 621 85 88 810 91 142083 91 109 59 218 92 301 3 526 78 86 617 701 40 143010 29 33 52 254 76 315 25 459 572 611 43 67 762 802 89 95 144003 122 53 79 216 18 67 420 75 626 83 762 853 923 35 145123 39 43 299 321 78 481 83 535 776 828 59 88 922 146060 103 214 31 84 86 315 38 544 650 81 710 72 87 874 90 959 147036 39 58 82 215 77 353 402 222 583 645 802 4 989 93 148019 80 128 29 48 70 279 536 908 17 41 149032 63 105 37 265 325 483 655 892 914.

150030 68 195 207 61 343 70 401 570 85 648 794 892 941 151037 42 101 43 44 92 227 307 18 51 89 407 45 47 555 98 99 632 89 746 802 46 942 99 152031 49 68 214 59 396 535 97 705 856 85 951 153034 48 61 120 298 406 508 37 693 858 84 902 19 154183 98 303 84 531 38 54 667 873 155004 14 143 48 73 78 93 219 97 319 32 33 40 61 453 558 760 930 156134 53 264 303 14 441 609 90 725 48 847 94 985 157042 70 127 257 05 22 25 50 99 444 616 53 832 61 158108 67 223 304 87 465 73 535 67 607 19 41 50 74 76 81 705 45 871 87 159002 55 70 86 235 89 360 61 431 35 523 31 70 674 923 160048 111 206 37 58 304 442 740 928 67 76 161002 116 89 267 396 447 77 570 667 89 98 726 51 867 925 162190 232 91 415 95 565 92 622 31 37 54 92 96 812 44 952 67 163085 138 86 91 228 87 301 69 71 499 551 894 902 94 164027 221 22 59 81 347 92 424 68 85 92 517 41 630 839 921 165002 54 71 156 349 474 90 589 629 757 166023 43 117 32 259 72 316 27 534 53 73 77 755 64 817 67 936 99 167026 58 84 124 48 52 403 93 512 615 65 738 62 93 808 993 168012 13 121 68 230 545 54 80 613 19 28 709 92 826 39 951 169067 192 367 88 559 62 93 604 57 778 170012 196 211 13 378 462 539 66 655 79 744 59 801 15 958 171072 84 119 58 225 53 64 303 99 486 517 713 17 18 19 840 44 172026 311 408 82 616 49

RADJO

Programy radijofonijne

Czwartek, dnia 12 września 1929 r.

Poznań (335 m) godz. 7.00 gimnastyka poranna; godz. 8.45 nabożeństwo z Katedry poznańskiej z okazji Kongresu muzyczno-liturgicznego; godz. 9.30 msza chóralna; godz. 12.50 komunikaty P. W. K.; godz. 13.00 sygnał czasu — hejnał z wieży ratuszowej; godz. 13.05 koncert gramofonowy; 14.00 notowania giełdy pien.; godz. 14.15 komunikaty gosp., roln., PAT, sprawozdanie o ruchu statków itd.; godz. 17.15 kilka wrażeń z P. W. K.; godz. 17.30 pogadanka na temat: „Korespondencja krótkofalowa” (wygl. kpt. Mickiewicz); godz. 17.50 komunikaty P. W. K.; godz. 18.00 koncert kameralny (transmisja z Warszawy). W programie Mozart — Haydn; godz. 19.00 nadprogram; godz. 19.20 odczyt rolniczy p. t. „Obecny stan hodowli zwierząt domowych w Niemczech” (wygl. inż. Stefan Hozer); godzina 19.40 rolnicza skrzynka radiowa (wygłosi p. Józef Rządowski); g. 20.05—20.30 „Dzwon jako pomnik wiary i miłości ojczyzny” — transm. bicia dzwonów z P. W. K. (wygl. art. rzeźb. prof. A. Borawski. Transmisja do Warszawy; g. 20.30 koncert wieczorny k. wyk. chóru „Harmonia” pod batutą p. Stefana Poradowskiego. Program: Poradowski: a) Hej pieśni — kantata na chór m. a capella. 2. Poradowski: Wyjutki z „Zaślubin Wisły z Bałtykiem” (chór z fortepianem). 3. Moniuszko: a) Chochlik, b) Wróżba znachora, (odsp. chór żeński). 4. Nowowiejski: Wyjutki z rapsodu „Testament Bolesł. Chrobrego”; godzina 21.15 koncert muzyki francuskiej. Wykonawcy: prof. konserwat. Państwowego w Poznaniu: Gertruda Konatkowska (fortepian), Zdzisław Jahnke (skrzypce). godz. 22.00

sygnał czasu — komunikaty PAT; godz. 22.15 radiografja (syst. Fultona).

Katowice (416 m) godz. 16.30 audycja dla dzieci i młodzieży p. t. „Czarodziejska historia o mistrzu Marcinie”; godz. 17.00 koncert gramofonowy; godz. 17.25 transmisja z Warszawy. „Wśród książek”; godz. 18.00 transmisja koncertu kameralnego z Warszawy; godz. 20.00 odczyt z działu „Sport” p. t. „Ignac na morzu” — wygl. dr. Kazimierz Żaluzki; godz. 20.30 transmisja koncertu wieczornego z Krakowa; godz. 22.45 transmisja muzyki tanecznej z Warszawy.

Warszawa (1395 m) godz. 12.05 koncert gramofonowy; godz. 13.00 komunikat meteorologiczny; godz. 15.40 komunikat gospodarczy; godz. 17.25 „Wśród książek”; godz. 18.00 koncert kameralny; godz. 19.25 komunikat rolniczy i meteorologiczny; godzina 20.30 muzyka lekka; godz. 22.00 komunikaty; godz. 22.45 muzyka taneczna.

RUCH W TOWARZYSTWACH

— Tow. Muz. „Cecylja”, Łazarz. Nadzwyczajne walne zebranie odbędzie się dnia 11 bm. o godz. 20 w lokalu p. Silskiej przy ul. Marsz. Focha. O liczne przybycie członków oraz sympatyków uprasza Zarząd.

— Tow. Cechowej Czeladzi Krawieckiej urządza wieczorek pożegnalny dla wstępujących w szeregi wojskowe członków w dniu 14 bm. w salach przy pl. Bernardyńskim 2. Początek o godz. 19.30. Zebranie plenarne odbędzie się dnia 16 bm. o godz. 20. Na porządku obrad sprawa kursu kroju oraz wykład.

— Żeńskie Tow. Przemysł. Zebranie plenarne odbędzie się dnia 12 bm. o godz. 19.30 w wielkiej sali Domu Królowej Ja-

dwi. Na porządku obrad wykład i komunikaty.

— Zrzeszenie Warmji, Mazur i Ziemi Malborskiej. W czwartek, 12 bm. o godz. 20 odbędzie się plenarne zebranie w lokalu p. Bayerowej pod Bernardynami.

Każdy
nożyk
Gillette bada się
114 razy...

.... przyczem nieodpowiednie
nożyki są bezwzględnie niszczone. Dlatego też można być
zupelnie pewnym, że każdy
nożyk Gillette ogoli łądko
i szybko.

Gillette

KOMUNIKAT.

Ból w bokach i dolku podsercowym (gdzie siedzi się zebra) Pobożenie w wiarze. Skłonność do obstrukcji. Język obłożony. Gorycz i niesmak w ustach. Odbijanie. Wzdęcia burczenie w kiszce. Bóle i zawroty głowy. Podenerwowanie. Uryna ciemna i mętna. Są to początkowe objawy choroby wątroby, wstępne objawy kamieni żółciowych. Podczas ataków w dolku i w okolicy silny ból, który się rozchodzi ku stronie tylnej w jasną krzyż i sięga aż pod łopatkę. Wzdęcie brzucha rozsadzanie żebra parcie na kieszke stolowa. Niekiedy wymioty żółcia. Zimne poty. Niekiedy żółtaczka. Kuracja żółtaczki. Cholektyzaż uważni od tej ciężkiej dolegliwości choroby. Zioła Cholekinyza są do nabycia we wszystkich aptekach w składach aptecznych. Przy kupnie żądać przepisu użycia (wedł. Dr. Niemcewskiego). Wyrób Laboratorium fizj. chemiczne „Cholekinyza” Sp. z o.o. w Warszawie Nowy Świat 5. Generalna reprezentacja na Stany Zjedn. Ameryki, Północ. i Kanadę IMICO 303 63 Stevens Point, Wis. U. S. A.

Pw 3971-62.311

ODZNACZENIE.

Na Wystawie Propagandowej przemysłu krajowego, zorganizowanej przez Sekcję Popierania Wytwórczości Krajowej przy Muzeum Przemysłu i Rolnictwa w Warszawie, w reprezentacyjnych salach Rady Miejskiej, najwyższą nagrodę medal złoty za znakomite wyroby kosmetyczne, otrzymało laboratorium St. Górski w Warszawie. Wszystkie wyroby tej firmy świadczą o ich rzeczywistej doskonałości i artystycznym wyglądzie. Należy więc z zadowoleniem powitać te dowody inicjatywy w kierunku wyparcia cudzoziemszczyzny. Liczne kremy, jak Anitra, Venus, ogórkowy, mydła do golenia, oraz środki Arago od odcisków, Ekslikans od potu itp. stwarzają najstarszemu w Polsce laboratorium kosmetycznemu St. Górski — stale zwiększające się uznanie i popularność. zw 18 801

We wtorek, dnia 10 września 1929 r. o godz. 10.45 przed południem, zmarł po długich i ciężkich cierpieniach, opatrzony Sakramentami św., mój najdroższy nigdy niezapomniany mąż, nasz najukochańszy ojciec, dziadek, brat, teść, wujek, szwagier i stryjek, ś. p.

Hipolit Szubert

obywatel m. Poznania i b. przemysłowiec łódzki,

przeżywszy lat 73. Wyprowadzenie drogiej nam zwłok z kaplicy św. Józefa na cmentarz św. Marcina przy ul. Bukowskiej odbędzie się w piątek, dnia 13 b. m. o godz. 4.30 po południu, a msza św. za spójność duszy ś. p. Zmarłego odbędzie się w kościele parafjalnym Bożego Ciała w sobotę, 14 b. m. o godz. 9 rano, o czym donosi

rodzina.

Poznań, ul. Strzelecka 12, Łódź, Warszawa, Sochaczew, Szamotuły, Kościan, Grabów, Bydgoszcz, Zakopane.

Zakład Pogrzebowy „Ceremonja”. Poznań, Towarowa 25, tel. 31-90.

W dniu 28 sierpnia 1929 r. zmarł w Zakopanem, ś. p.

dw 2063

Dr. med. Romuald Wierzbicki

Zmarły, który był swego czasu członkiem i sekretarzem naszego Zarządu, zjednał sobie w Związku swą sumienną i energiczną pracą jako też swem doświadczeniem życiowym i bystrością umysłu ogólne uznanie i niezatartą pamięć.

Związek Lekarzy Z. P.

Dnia 9 września 1929 r. zmarł po krótkich, a ciężkich cierpieniach, opatrzony Sakramentami św., w 11 wiośnie życia, nasz najdroższy syn, ś. p.

Jan Milanowski

uczeń II kl. gimn. im. Adama Mickiewicza.

Pogrzeb odbędzie się w czwartek, 12. b. m. z kaplicy Zakładu św. Józefa przy ulicy św. Józefa, o godzinie 5.30 po południu na cmentarz parafji jeżyckiej. Nabożeństwo żałobne w piątek rano o godzinie 9 w kościele Serca Jezusowego na Jeżycach, o czym zawiadamiają wszystkich Krewnych i Znajomych.

W głębokim i nieutulonym smutku pogrążeni

rodzice.

zw 18 803

W poniedziałek o godz. 22.40, zasnęła w Bogu, po krótkich, ciężkich cierpieniach, opatrzona Sakramentami św., w 17 roku życia, nasza najukochańsza córeczka, najdroższa siostrzyczka, siostrzenica, kuzynka i wnuczka, ś. p.

Wanda Duszczaówna

Pogrzeb odbędzie się w czwartek o godzinie 5 po poł. z kaplicy Sióstr Miłosierdzia w Główniej przy ulicy Marjańskiej.

W głębokim smutku i żalobie pogrążeni rodzice i rodzina.

zw 18818

Szkoła Muzyczna im. Chopina

Poznań, ulica 27 Grudnia nr. 19.

Grono profesorskie bież. roku szkolnego:

Dyr. Pospieszalska-Ogryczakowa fortepian
kierownicza mianowana przez Minist. W. R. i O. P.

Prof. Malinowska — fortepian

Prof. Potemski — śpiew solowy

Prof. Poradowski — kompozycja - skrzypce

Prof. Ehrenberg — koncertmistrz-skrzypce

Prof. Pietrzycki — klarnet-dęty

Wpisy uczniów tak początkujących jak zaawansowanych przyjmuje każdego czasu kancelarja ulica 27 Grudnia 19.

zw 18818

Uczeń wzgl. wolontarjusz

z odpowiedniem wykształceniem, podając zyciorys — oraz ekspedjent - dekorator

Przesyłając odpisy świadectw, fotogr., z podaniem warunków zechcą się zgłosić BAZAR — B. KNAST, PELPLIN — biawaty — konfektja.

zw 18 681

M. Mindykowski
Poznań, ul. Żydowska 33.
Pw 4278-0, 1147

Plachty nieprzemakalne

Worki jutowe do wszelkich celów. Sienniki. Tkaniny jutowe. Dery na konie, poleca

Fa. Szulc i Kunert
Sp. z o.o. Kw 311

Fabryka Namiatów Placht i Worków
Poznań, ul. Woźna 12. Tel 5802

Wypożyczamy Plachty nieprzemakalne do krycia wagonów na dogodnych warunkach.

Pies polowczyk

Pointer biały z żółtymi łatami, lewe ucho, złote, prawe białe, n. r. złoto, zaginał. O ga się przed k. nem. oddania za w gr. d. niem. Zgłosz. p. an. ka Pocztowa P. an. 20. lub teleon 52-43. zw 18817

SPROSTOWANIE.

Otwarcie Kolektury Loterii Państwowej Juliana Langer'a przy ulicy Wielkiej nr. 5 i ulicy Fredry nr. 3 nie nastąpi z powodu niewykończenia lokalu w dniu 11 b. m. jak było podane w prasie, lecz nieodwołalnie

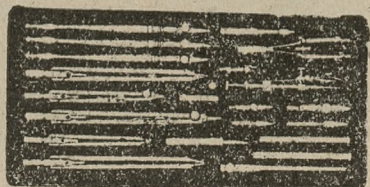
we wtorek, 17 b. m. o godz. 10-tej.

Kolektura Loterii Państwowej

JULIAN LANGER

nw 3778 Poznań, ul. Wielka 5 — Centrala; ul. Fredry 3 — Oddział.

NA SEZON SZKOLNY

CYRKLE W NAJLEPSZYCH GATUNKACH

SUWAKI RACHUNKOWE,
DESKI i STOŁY RYSUNKOWE,
MIKROSKOPY NAUKOWE,
APARATY PROJEKCYJNE,
EPIDJASKOPY

POLECA

MAGAZYN OPT.-TECHN. **G. GERLACH,** WARSZAWA, OSSOLIŃSKICH nr. 4

Niezwykła okazja

Sprzedamy:

Tłocznie (sztance) ekscentryczne,
Tłocznie frykcyjną
Tłocznie balansową
Tłocznie automatyczną
Heblarkę (szeping)
Frezarka poziomowa
Frezarki do kółek zębatach
Tokarnie precyzyjne
Rewolwerówki
Automaty do łożek i części fasonowych
Wiertarki i inne maszyny lub całkowite urządzenia na wyroby metalowe i zegary.

Zgłoszenia szybko decydujących refl. uprasza się do ekspedycji Kurjera Poznańskiego pod zw 18784

FABRYKĘ

wyrobów drzewnych z zapędem elektrycznym korzystnie sprzedam

Gapczyński,
Poznań,
Dolna Wilda 60.

zw 18765

Willa w Sopotach

z 3 mieszkaniami z tych jedno 7 pokojowe mieszkanie, holl i t. d. natychmiast wolne. Ogród w rodzaju parku z ślicznymi, starymi drzewami, tanio do sprzedania.

RATHENOW, Gdańsk
Vorstädtischer Graben 21.

Pw 526 - 63.926

Na raty
miesięcznie
20 zł.

Kromczyński

Poznań
Aleje Marcinkowskiego 5

Agenci

do sprzedaży maszyn do szycia potrzebni.

zw 18824/5

Sprzedam z powodu starości rolę pod budowę, dom z dobudowaniem i ogrodem

okolica Poznań-Winiary. Blizsze szczegóły u p.

K. Skibińskiego, Poznań,
Górna Wilda 75.

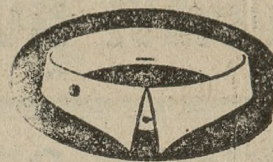
Sztetwność, elegancja i trwałość

— Problemy te rozwiązuje bez zarzutu:

KOŁNIERZ ERCO-GOLD.

Kołnierz ten wchłania sztywnik tylko do pewnego stopnia nasycenia - jest to właśnie tajemnicą materiału - jest dlatego nadzwyczaj giętki i lekki, a wygląda jak kołnierz sztywny. Jest to kołnierz, któremu Pan pozostanie wierny.

Niech się Pan zwróci do Pańskiego dostawcy, aby Panu przedłożył fasony kołnierza Erco-Gold. Sztuka kosztuje zł 2,20, 1/2 tuzina zł 13,20

Pw 5246-70,341

Kogo zajmują zagadnienia umysłowe doby dzisiejszej, sprawy kultury narodowej oraz twórczość polska i obca w zakresie literatury i sztuki, winien czytać kwartalnik

p. t. „Pamiętnik Warszawski“

Wydawany przy współpracy wielu wybitnych poetów i uczonych, pisarzy i krytyków polskich, pod redakcją **Wacława Berenta.**

W LIPCU UKAZAŁ SIĘ ZESZYT 2-GI

Zeszyt ten, objętości 16-tu ark. druku, jest do nabycia w wszystkich większych księgarniach kraju.

Prenumeratę roczną (28 zł w Warszawie, 32 zł na prowincji z przesyłką pocztową) zgłaszać można telefonicznie lub kartą pocztową do administracji pisma bądź przesyłać pocztowym blankietem nadawczym na **czekowy rachunek P. K. O. Nr. 19.700** zw 18820

Warszawa, Krakowskie-Przedmieście Nr. 5, tel. 21-31.

TYLKO

Lakiery - Emalie - Farby marki

„SMOK“

są najlepsze i najtrwalsze. Kto „Smokiem“ maluje, Nigdy nie żałuje. Zw 18229

Poszukuje się na biura

2-4 pokoi

w centrum miasta od 1 stycznia 1930 r. Oferty należy skierować do Kurj. Pozn. pod zw 18827

Mamy do oddania:

jeden milion cegieł

franko wagon Zbąszyń z cegielni Zbąszyńskiej,

sączki 1, 5 i 2

w większych ilościach, franko wagon Kostrzyn z cegielni Iwieskiej.

Zarząd dóbr Majętności Iwno, poczta Kostrzyn.

Kompletne

urządzenie światła elektrycznego

prawie nowe, nadające się specjalnie na majątek — jest korzystnie i na dogodnych warunkach spłaty na sprzedaż. Oferty do Kurjera zw 18 807

SAMOCHÓD

ciężarowy, dwu tonowy, marki Chevrolet, gotowy do jazdy, bardzo dobrze utrzymany sprzedam. **Stanisław Mytkowski, Gniezno, Rynek.** nw 3781

PP. PIEKARZE!

MASZYNY PIEKARSKIE

zupełnie nowe, fabrykat zagraniczny, najnowszego systemu:

- maszyna do gniesienia ciasta,
- „ „ „ dzielenia ciasta,
- „ „ „ bicia piany,

natychmiast korzystnie do sprzedania. Spieszne zgłoszenia refleksantów przyjmuje Kurjer zw 18 800

Dr. med. Chmielewski
Stary Rynek 45
powrócił.

Pw 5351-55,86

Wróciłem
Piątkowski
lekarz-dentysta

Tel. 12-04. 27 Grudnia 19.
zw 18753

Wróciłem
Dr. Szuman
Poznań, Plac Wolności nr. 2.

zw 18908

Wróciłem
Profesor Kowalski

dw 2083

Homeopata

leczy metodą Indyjską wszelkie choroby. Specjalność:
Leczenie ziołami, sugestją i przyrodą. Dostarczam również
wszelkich ziół leczniczych. Wszelkich porad udzielam
bezpłatnie. zw 18705

Przyjmuje od godz. 10—12 i od 3—7 wieczorem prócz świąt.
Adres: Poznań — Śniadeckich 4, III, lewo, Łazarz.

Dbajcie
o swoje zdrowie!

„Szwajcarskie Gorzkie Ziola” (z marką „Kogut”) są stosowane przy chorobach: żołądka, kiszek, obstrukcji i kamieni żółciowych.

„Szwajcarskie Gorzkie Ziola” są naturalnym łagodnym środkiem przeczyszczającym, ułatwiającym funkcje organów trawienia i działającym przeciwko nadmiernej otyłości.

Ostrzeżenie! Przy zakupie żądajcie oryginalnych „Szwajcarskich Ziół” Gaseckiego z marką fabryczną „Kogut” gdyż są już naśladowstwa w podobnym do naszego opakowaniu, a nie mających nic wspólnego ze „Szwajcarskimi Ziołami” naszego wyrobu. Cena za pud. 2,— złote. nw 10882

W Puszczykowie

poszukuje mężczyzna na wyższym stanowisku
słonecznego pokoju umeblowanego z całodziennym
utrzymaniem od 15. b. m. na cztery tygodnie.
Pożądany w mieszkaniu telefon. — Oferty Kurjer
zw 18 815

Drukarnia Polska S. A.
św. Marcin 70

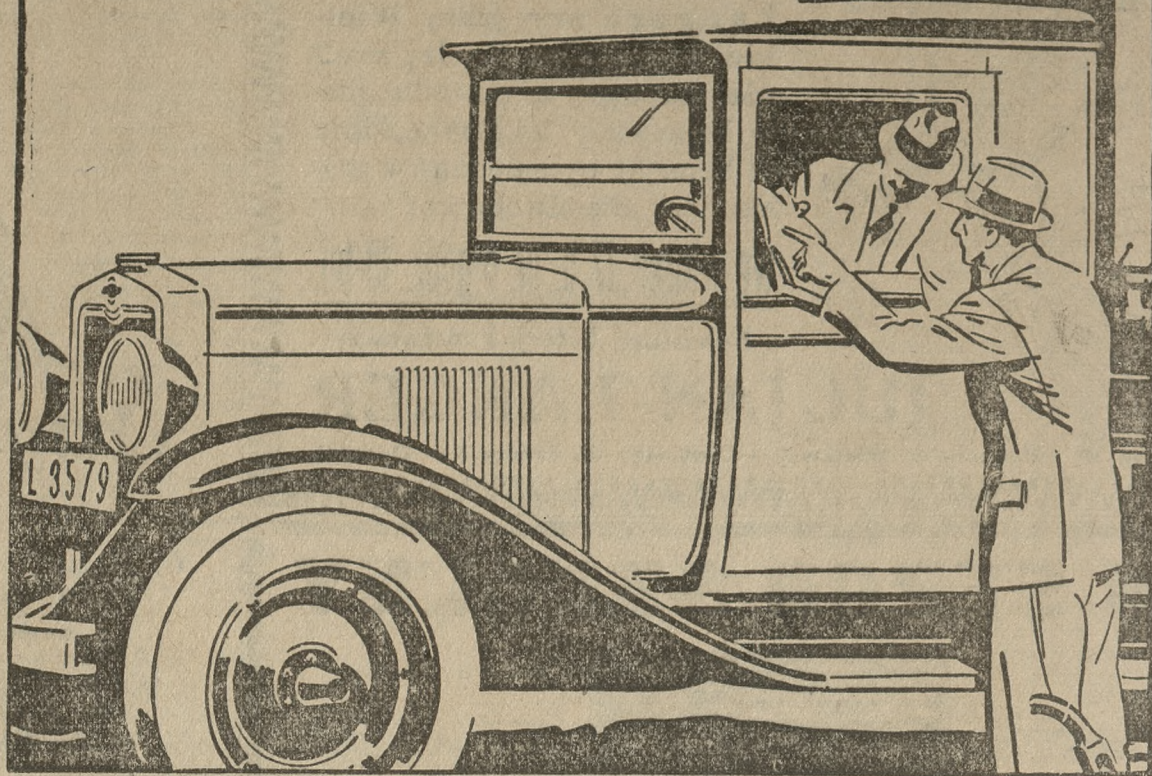
poszukuje dla swych urzędników

MIESZKANIA

3 i 4 pokojowego.

Łask, zgłoszenia z podaniem położenia i warunków
uprasza się pod zw 18446

Samochód ciężarowy — maszyną do robienia pieniędzy

Dochód każdego przedsiębiorstwa zależy w znacznym stopniu od sprawności i niskich kosztów transportu. Punktualna dostawa bez względu na odległość, szerszy rynek zbytu zjednywują i powiększają liczbę odbiorców, decydując o powodzeniu przedsiębiorstwa. Dlatego też samochód ciężarowy Chevrolet jest pierwszorzędny czynnikiem w każdej racjonalnie prowadzonej instytucji handlowej, przemysłowej, lub też w gospodarstwie rolnem.

Nabycie ciężarówki Chevrolet ułatwiają dogodne warunki płatności według planu G. M. A. C. Wyrób General Motors.

Upoważnione zastępstwa na całym terytorjum Polski i w Wolnym Mieście Gdańsku.

Ceny:

Podwozie ciężarowe Chevrolet (opony 30x5) ... zł. 8950.—

Podwozie półciężarowe Chevrolet ... zł. 7150.—

Loko Fabryka Warszawa, łącznie z podatkiem obrotowym

Ciężarówka i półciężarówka CHEVROLET

General Motors w Polsce, Warszawa

OKAZYJNE KUPNO!

KAMIENICA piętrowa (z balkonem) natychmiast za gotówkę do oddania, obiekt pierwszorzędny, cena 29.000.— zł
Zgłoszenia przyjmuje zw 18 806
„ROLNIK” we Wrześni, Spółdzielnia Rolniczo-Handlowa z odpow. ograniczoną. Telefon 39 i 40.

Niezwykłe kupno okazyjne!

- 1 Chenard Walcker, limuzyna 4 osob w dobrym stanie
- 1 „Fiat 509” 4 osob. w bardzo dobrym stanie
- 1 „Berliet” 6 osob. do natychm. jazdy
- 1 samochód ciężarowy 2½ ton., na oponie z pełnej gumy, do natychm. jazdy. nw 3777

AUTO-INDUSTRIA

Garaże i warsztaty reparacyjne samochodów

PAWEŁ HELLWIG, Mostowa 23.

Automaty gry „Bajaco”

(Automaty zręczności). Wielki zarobek, ca 100 sztuk sprzeda
korzystnie nw 3784

Kossmann Sp. z o. odp. Gdańsk-Wrzeszcz
Kastanienweg 13.

Duży skład

135 mtr. kwadr. z raz piwnicami, obecnie śniadalnia z pełnym wyszynkiem, z powodu wyjazdu do nabycia. Ze względu na bardzo dobre położenie nadaje się na każdą inną branżę. — Spieszne zgłoszenia Kurjer Poznański pod zw 18 816

Ubikacje

handlowe około 70 m², położone w centrum m. Poznania przy principalnej ulicy, na wysokim parterze, z centralnym ogrzewaniem, oświetleniem elektrycznym, na biura wzgl. hurtową sprzedaż towarów włókienniczych, galanterji i t. p., natychmiast wprost od właściciela nieruchomości do wydzierżawienia. Spieszne zgłoszenia uprasza się do Kurjera zw 18 810

Koncesjonowane biuro windykacyjne

„KONFIDENCJA”

Warszawa, Bielańska 9 — Tel. 12-12

załatwia windykacje protestowanych weksli i wyroków, na żądanie również na własny rachunek

SIERPIEŃ i WRZESIEŃ

najodpowiedniejsze miesiące do zaopatrzenia się w Futro, kilkadziesiąt blamów i szlachetnych skór, jak opasy — wydry — karakuly zakupione gotówkowo z pierwszych źródeł umożliwiają najniższą kalkulację i całą korzyść przypada i tylko w udziale Szanownym odbiorcom. Pw 3267-3060
Futro wykonane na miarę, spód oposin, kołnierzyk opas męski najlepsze poszycie trwałe i piękne, cena zł 800.
Futro gotowe ze składu prima czarne poszycie, spód oryginalne skunksy, kołnierzyk naturalna wydra tylko zł 800.
To są futra, które każdy może nosić lat kilkanaście, spody na dziesiątki lat. Naturalnie mamy na składzie także futra w niższych gatunkach, sportowe oraz spacerowe czarne poszycie, czarny spód, kołnierzyk elektryczny seal, cena tylko 175,— zł. — Fachowe poszycie — przeróbki i modernizacja futer, wykonanie sumienne, ceny najniższe.

EDMUND RYCHTER - Poznań

ul. Fr. Ratajczaka 2, tel. 26-07, 54-25, 21-71, 54-15

ul. Wrocławska 14 i 15. — Przy ul. Wrocławskiej zważać dokładnie na imienną firmę.

Letnisko P.C.K. Puszczykowo

Dojazd koleją lub autobusem 20 minut od Poznania. Poleca pokoje suche, higienicznie urządzone, z centralnym ogrzewaniem, kanalizacją, łazienką, elektrycznym światłem, wielką oszkloną werandą. Cena z utrzymaniem 4x dziennie 10 zł, dzieci do 6 lat 5 zł dziennie. Przyjmuje się tylko zdrowych i potrzebujących wypoczynku. Bliższe wiadomości

Polski Czerwony Krzyż, Puszczykowo. Telefon 9.

Pościel własna pożądana.

zw 18804

ASFALTY DROGOWE „GALKAR“

do powierzchniowego i wglębnego asfaltowania
wszelkiego rodzaju dróg
polecają:

KARPATY

Sprzedaż Produktów Naftowych Spółka z ogr. por.

Centrala: LWÓW, Batorego 26.

POZNAŃ, WARSZAWA, KRAKÓW,
ul. Fr. Ratajczaka 16. ul. Marszałkowska 151. ulica Basztowa 10.

Oddziały i składy we wszystkich większych miastach Polski.

Pw 5201-36,182

Poszukujemy dzielnej siły biurowej

z dłuższą praktyką bankową zaraz, względnie od 1 października. Wnioski z dołączeniem życiorysu, odpisem świadectw, podaniem żądanych poborów należy skierować do Komunalnej Kasy Oszczędności Powiatu Koźmińskiego w Koźminie. ZW 18-21

Inowrocławska Fabryka Maszyn Rolniczych T. A.
w Inowrocławiu
poszukuje doświadczonego

werksmistrza

Gruntowna znajomość lokomobil i młocarn parowych konieczna. — Mieszkanie fabryczne wolne.
Pw 5287-37,72

Pierwszorządna Instytucja Ubezpieczeniowa
zaangażuje zaraz

ustosunkowaną osobę

w sferach poważnego kupiectwa i obywatelstwa, rozporządzającą rozległymi znajomościami, do nawiązywania stosunków w celu ubezpieczenia wśród kupców i obywatelstwa. — Pierwszeństwo mają byli kupcy i byli ziemianie. Jako wynagrodzenie przewiduje się stałą pensję, koszty reprezentacyjne i udział w prowizji. — Zgłoszenia należy kierować do „PAR“, Aleje Marcinkowskiego 11, pod 37,66. Pw 5274-37,66

Dzielny podróżujący

dobrze zaprowadzony u klienteli na prowincji, z kaucją lub pewną gwarancją, za wysoką prowizją potrzebny zaraz do fabryki czekolady i cukrów deserowych w Poznaniu. Reflektuje się tylko na silę pierwszorzędną. Zgłoszenia do „PAR“, Aleje Marcinkowskiego 11, pod 37,53. Pw 5274-37,53

ATA

Henkla Proszek do szorowania
Gła czyści wszystko!

Poszukuje dzielnej kasjerki

od 1. 10. 29.

STEFAN IWADOWSKI
właściciel:
Bolesław Wężyk,
Poznań, Stary Rynek 79.
skład żelaza - sprzęty
domowe i kuchenne.
Pw 5210 58,88

Skład rzeźnicki

zaraz do wynajęcia z maszyną, urządzeniem składowym i mieszkaniem.

Morzyńska, Buk.
ZW 18822

Stenotypistka

niemiecko-polska
zaraz poszukiwana.
Oferty: skrzynka
pocztowa 378.
ZW 14826

Chodniki

K. Kużaj
27 Grudnia 9

K. K.
P.

Ekspedjentka

poszukuje posady od 1. 10. w restauracji lub cukerni. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdw 47 801

Przy chorobach nerek, pęcherza,
kobiecych, kwasu moczowym,
Tw 315 białku, cukrze.
1928: 22080 zwiedzających.

Wildunger Helenenquelle

KURACJE DOMOWE
W aptekach i drogeriach.
Bro-zury gratis.
MICHAŁ KANDEL — Poznań,
ulica Masztalarska 7

NATYCHMIAST po powrocie z wakacji!

która musi mieć nową suknię i ciepłą jesionkę! Dla siebie materjał na ubranie i palto
kupisz najkorzystniej

S. Chojnacki
POZNAŃ ST. RYNEK 52

W poważnym przedsiębiorstwie wakuje zaraz posada

buchaltera

z dokładną znajomością spraw podatkowych i procesowych. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego pod dw 2074

Do moich nowo przybranych oddziałów poszukuję od 1. 10. b. r. Pw 5271-37,48

EKSPEDJENTKI

z branży konfekcji, obuwia i kapeluszy. — Oferty piśmienne — Dom Towarowy H. Smyczyński, Kraszewskiego 11.

Chłopiec

inteligentny, akuratywny, który chciałby wyuczyć się jako laborant w chemicznym laboratorium może się zgłosić. dw 2659
Ul. Cieszkowskiego 5, Akwawit.

Dzielna

stenotypistka

pisząca na maszynie Remington, która praktykowała u adwokata może się zaraz zgłosić.
Kancelaria adw. i not. Drów. J. i St. Ślaskich
Poznań, ul. Rzeczypospolitej 1. zw 1828

TECHNIK

młody, dobry rysownik, władający językiem polskim i niemieckim, zostanie przyjęty we firmie Rączkowski, Kemnitz i S-ka, Bydgoszcz, Dworcowa 22 23. — Wyczerpujące oferty prosimy tylko pisemnie podać. nw 3776

PRZETARG.

Wydział Powiatowy w Żninie wyda prace malarskie w Lecznicy Powiatowej w Żninie w drodze przetargu publicznego. dw 2075

Druki ofertowe nabyć można w Wydziale Powiatowym w Żninie. Oferty w zalakowanych kopertach należy oddać w wymienionym Wydziale Powiatowym do dnia 14 września 1929 r.

Żnin, dnia 10 września 1929 r.
Przewodniczący Wydziału Powiatowego
Szczerbiński, Starosta powiatowy.

OGŁOSZENIA DROBNE

Ogłoszenia wśród drobnych:
1-linowy milimetr 50 groszy

Znak oferty (na przykład: z 18924, n 2735, d 1 790 i t. d. = 1 słowo.

Drobne ogłoszenia przyjmuje się do godziny 10.

29 POWSZECHNA WYSTAWA KRAJ.

Skład

kolonialny, delikatny 4 pokoje komfortowe, centralne ogrzewanie, cena 24.000 zł. Zgłoszenia Rutkowski, Grobla 29. zw 47 544

Skład

konfekcji męskiej przy Starym Rynku, cena 15.000 zł. Zgłoszenia Rutkowski, Grobla 29. zw 47 069

Kapelusze

damskie przerabia, czyści, farbuję najgustowniej „Regina” św. Marcin 78. zw 47 179

Artykuły tapicerskie

nałanianie poleca Giergiewicz. — Małe Garbary 9. zw 47 051

60

mórg ziemi pszennej z całym żniwem, inwentarzem cena 35.000 wpłaty 10.000 sprzedawca „Nowość” św. Wojciech 2. zw 47 541/2

1 SPRZEDAŻE

Dobrobyt

Znakomicie prosperujące przedsiębiorstwo sprzedawca z powodu wyjazdu za 75.000 zł. Oferty nadsyłać pod „Business” do Reklam Polskiej, Poznań, Al. Marcinkowskiego 6. Kw 847

Skórki

futrzone prywatnie tania do nabycia. Ratajczaka 33. II. ptr. zw 47 272

Piec

do pieczenia ciastek na 4 blachy w bardzo dobrym stanie na rozbiórce do sprzedania. Wytwórnia Cukierków St. Marecki, Rynek Łazarski 2, telefon 6185. zw 47 129

Pasieki

wzorowa, 10 pni, z pszczołami i wszelkim urządzeniem sprzedawca. Nowotny, Mur. Goślina. zw 47 122

Leżanki

kanapy, garnitury klubowe, salonikowe, materace sprężynowe nakładki, meble poleca Sprenger św. Marcin 74. zw 44 672-3

Skład obuwia

dobrze zaprowadzony w mieście 6.000 miesz. przy rynku, wśród bogatej okolicy z pełnym towaram i urządzeniem z powodu objęcia innego przedsiębiorstwa załatwia na sprzedaż. Oferty do Kurjera Pz. zw 46 278

Zakopane

Biuro J. Kubińskiego. ul. Krupówki tel. 397 ma do sprzedania wille, parcele — pensjonaty do wydzierżawienia. nw 3746

Sprzedam

skład rzeźniczy dobrze prosperujący z powodu choroby. Zgłoszenia Kurjer zw 46 863

Parcele

3.000 kwm. tania sprzedawca zaraz. Adres Kurjer zw 47 592.

Skład

porcelany, szkła, sprzętów kuchennych w większym powiat. mieście przy przynajmniej ulicy, dobrze zaprowadzony, świetnie prosperujący, z bardzo dobrą egzystencją, zaraz na sprzedaż. Wartość 35.000 zł. Oferty skrytka pocztowa 28, Leszno. Pw 5 273-56,92

Maszyny

do pisania sprzedawca tania. Matuzewski, Małe Garbary 1. Pw 5 272-56,96

Skład

kolonialny, 2 pokoje kuchnie, towarem, obrót 200. — dziennie, cena 7.000. — sprzedawca Sroka. Sew. Mielżyńskiego 25 a. zw 47 623

Wielki wybór

gospodarstw, majątków, młynów, domów i kamienic. Bardzo dużo z rak niemieckich na korzystnych warunkach do kupienia, poleca „Agropol”. Poznań, Dąbrowskiego 2, telefon 6571. zw 47 615

Plac

z bocznica kolejową, ogrodzony z szopami, ca. 400 mtr. do odstąpienia. Zgłoszenia Kurjer zw 47 614

Skład

z urządzeniem oraz pokój i kuchnia z kompletem umeblowaniem w tem piec cukierniczy (mól sutereny) za zgodą gospodarza sprzedawca. Adres Kurjer zw 47 606.

Antyczne

meble największy wybór. Skarbowa 4, pter. lewo. zw 47 603

Antyki

salon brzozy, sypialnia mahoni o 1 łóżku, zegar stojący, serwantki, biblioteki, komody, stoly, stoliki, fotele, krzesła, świeczniki i stara porcelana na sprzedaż. Skarbowa 4, pter. lewo. zw 47 605

Narzędziom

obrazki ślubne pierścienie, zegarki na reke i inne stosowne podarki poleca Chwilkowski, św. Marcin 40. zw 47 37

Plaszcze

jesienne, zimowe tania oddam. — Waly Jana III. 9. II. zw 47 577

Fortepian

dobrze utrzymany na sprzedaż Meckelburg, Patr. Jackowskiego 35. I. lewo. jw 2569

Majątek

326. orn 240. drenowany, wszelkie budynki maszynowe, maszynaria, bydło, żniwo kompletnie blisko Bydgoszczy. Cena 150.000. wpłaty od 30.000 (znak). Laszkiewicz, Wągrowiec, Strzelecka 50. zw 47 735

Na nowy rok szkolny

Ubranka do gimnastyki. Przybory Sportowe najtaniej Dom Sportowy Jan Wienczek, św. Marcin 14, telefon 55-71. Pw 5281-37,60

Motocykl

5 konny „Ariel” dobrze utrzymany sprzedam tania. Kamiński, Kwiatowa 11. zw 47 723

Kamienicę piętrową

z interesem całkowitem urządzeniem rzeźniczym i chłodnią (nadaje się na inne branże) w centrum miasta, blisko Poznania z powodu choroby wydzierżawie lub sprzedam. Adres wskazuje Kurjer zw 47 738

Samochód

ciężarowy 5 ton na kardanie i na nowych pełnych gumach w bardzo dobrym stanie korzystnie na sprzedaż. Zgłoszenia Kurjer zw 47 765

Rzeźnicznik

urządzenie składowe, warsztatowe, motor elektryczny sprzedam razem za 2.000 zł. Gozimirski, Inowrocław, Mikołaja 30. zw 47 764

Zakopane

parcela większa w najpiękniejszym położeniu, odpowiednia na budowę wili lub sanatorium, też do podziału na dwie posesje. Zgłoszenia Kurjer zw 46 110

Salonik

mahoniowy mało używany, wyłożony brokatem seledynowym, 15 części, sprzedawca tania. Słowacki, ul. 34. I. lewo. zw 47 761

Sprzedam

teren na Ławicy 6.000 mtr. l-w Adres wskazuje Kurjer zw 47 739

Sypialnia

nowa, styl barokowy, czczot na mahoni, sprzedam niżej cenę kupna 6.000. Zgłoszenia Kurjer zw 47 750

Piekarnia

z piecem patentowym obszernym mieszkaniem, większym mieszkaniem i szosie nadające się na budowę domów, fabryki, składnic i ogrodnictwo poleca Śniódzielnia Osadnicza Robotników Sp. z o. o. ogr. odp. w Krotoszynie. nw 3737

Skrzypce

stare koncertowe sprzedam korzystnie. Blum, Rybaki 26. od godz. 7-8. zw 47 721

Rower

maszynę damską, wózek dziecięcy gramofon, lampę elektryczną sprzedam. Poznańska 38. III. lewo. zw 47 639/40

Meble

sprzedaje ratami stolarnia. W. Garbary 41. zw 47 598/99

Dwa

łożka materacami sprzedam tania. Adres wskazuje Kurjer zw 47 347/48

Sypialkę

używaną oraz inne meble sprzedam Kozłowski Szewska 15. zw 46 987/8

Wyprzedaje

naczynia aluminiowe emalowane, blaszane, lano-żelazne oraz inne przedmioty dla gospodarstwa domowego po cenach znacznie niższych Jan Borys, skład żelaza, ul. Wielka 20. Pw 4857/58-36.90/90 a

Willa

8 pokojowa Wągrowiec, tania. Rutkiewicz, Chwaliszewo 70. zw 47 661

Ford

kryty na sprzedaż za 2.500. Musiał, ul. Przemysłowa 28a. zw 47 664

Hurtownia kolonialna
dobrze prosperująca do wydzierżawienia respo. sprzed. Zgłoszenia do Kurjera zw 46 659

Meble

wszelkiego rodzaju na raty na najdogodniejszych warunkach spłaty poleca Stefan Pahl. Mar. szalka Rocha 29, magazyn mebli. Telefon 64-25. Pw 3243 29,120

Kilka parcel

w mieście powiatowym Krotoszynie tuż przy dworcu torze kolejowym i szosie nadające się na budowę domów, fabryki, składnic i ogrodnictwo poleca Śniódzielnia Osadnicza Robotników Sp. z o. o. ogr. odp. w Krotoszynie. nw 3737

Pamiętajcie

radioamatorzy
że najtańszym miejscem zakupu dla Was to „Elektrovox”. Półwiejska 30 naprzeciw Kwiatowej. Przebudowy, reparacje. zw 46 817

Antyki

okazyjnie — wielki wybór. Poczta 22. Pw 4960-56 52

1,75

Teki szkolne W Czyst. Szkolna 11. Pw 5185-35,2

Tanio

się ubierzysz umeblujesz w Domu Komisarza św. Marcin 79a. Pw 3073

Trykotażę miarowe:

eleganckie garsonki, suknie, szlafrocki, pullovery, swetry, ubranka, kostiumy sportowe w koniun. „Tricot” Rom. Szymańskiego 10. III. róg placu świętokrzyskiego. Pw 4299-55,505

Plac

budowlany przy ul. Dolina (Wilda), nadający się również na składnicę, sprzedamy. Zgłoszenia do firmy „Materiał Budowlany” S. A. w Poznaniu ul. Sew. Mielżyńskiego 23. Pw 4841-36,67

Antyki

wielki wybór. Bracia „Pro. Al.” Marciakowskiego 28. Kw 843

Na sprzedaż

1 trak o śred. zewn. 750x750 mm 550 skok pily. 1 trak o śred. zewn. 550x550 mm. 170 skok pily. z wszelkimi przyrządami pomocniczymi. Zgłoszenia Fabryka Porcelany i Wyrobów Ceramicznych w Cielowiu Sp. Akc. Wytwórnia w Chodzieży. zw 47 206

Cena 8,50 uderza

od razu za serwis do kawy porcelanowy 6 osobowy. Serwis obiadowy, porcelanowy w komplecie po 35 i 55 złotych. Noże i widelce alpakowe 1/2 tuzina 28 zł. Szkła do zapraw tania na waga. Lampy stolowe tania lecz tylko w Hurtowni Porcelany. Wróblewka 24, w podwórzu. zw 47 306

Sypialnie

jadalnie, urządził i kuchenne i pojedyncze meble poleca najtaniej Józef Hilscher, Poznań Górna Wilda 56 i ul. Żydowska 34. tel. 3122. Pw 4 839-35,215

Pewna egzystencja

Skład papieru, artykuły biurowe, dewocjonalie, obficie zaopatrzony w najlepszym położeniu powiatowego miasta, gdzie wojsko, wysze uczelnie, zaraz za cenę faktury urządzenie 2 tysiące na sprzedaż lub współnik (czka) potrzebne 6 do 15 tys. złotych. Znak na odpowiedź. Zgłoszenia Kurjer zw 46 896

Skład

przy ulicy przynajmniej, nadający się do wszelkiej branży w mieszkaniu do wydzierżawienia, zaraz, ewentualna sprzedaż nieruchomości nie wyklucza. Okolica handlowa w Wielkopolsce. Oferty Kurjer zw 46 838

Warsztaty

metalurgiczne

z zapadem elektr. w pełnym ruchu, dwoma domami w śródmieściu Torunia, sprzedam lub wydzierżawie korzystnie z rowodu wyjazdu. Oferty uprasza Szymkowiak, Poznań, Marszałka Focha 27. zw 46 950

Powóz

Landauer, zupełnie lekki, nadający się na polne drogi sprzedam tania Balcerak ul. Drużbackiej 7. zdpw 46994

Skład

z przyległym mieszkaniem w Środzie, przy rynku, bardzo korzystnie zaraz do wynajęcia. Zgłoszenia Kurjer zw 46 523.

3 morgi

łaki na przedmieściu Poznania, korzystnie sprzedam. — Adres wskazuje Kurjer rw 6760

2 osobowy samochód

sportowy i kilka 4-6 osob. sprzedam tania na dogodnych warunkach zapłaty „Konna” Sp. z o. o. Automobile, Poznań, ul. Dąbrowskiego 83-85. Tel. 77-67 i 54-78. nw 3 643

Gospodarstwo

120 mórg ziemi pszennej powiat gnieźnieński do sprzedania. Zgłoszenia pisemne Kraków Raicha. Koszary II. p 101 Weychert. nw 3738

Kuźnia

z kompl. urządzeniem, 2 ognie w śródmieściu korzystnie do sprzedania lub wydzierżawienia. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego Stary Rynek rw 6737.

Magnety 4
bardzo tanio do sprzedania. Ma-
tejk 53. I. prawo. zdw 46 963

Samochód
Presto Limuzyna sześć osobowa.
po generalnym remoncie korzyst-
nie sprzedam. zamienię na to-
war lub przystąpię do spółki.
Garaż 51. Wulkanizator, ul. Da-
browskiego. zdw 47 314

Skład
kolonialny, dobrze prosperujący z
jedną ubikacją sprzedam. Adres
Kurjer zdw 47 416

Sprzedam
korzystnie całe urządzenie piekar-
ni. Oferty Kurjer zdw 47 370

Pomidory
do zapraw w własnej plantacji. —
Zgłoszenia Nowicka, Sew. Miel-
żyńskiego 1. zdw 47 363

Karoserję
autobusową nadającą się także
do innego celu tanio odda J. Ma-
dela. Nowe Pomorze.
zdw 47 357

Pies
dobry, doberman i kompletny
Radioapar. sprzedam bardzo
tanie Kulski, Traugutta 6.
zdw 47 352

Motory elektryczne
5, 5, 8 km. fabrykat Siemens & A.
E. G. pod gwarancją korzystnie
sprzedam „Frankol”. Grobla 27.
zdw 47 333

Skład
towarów krótkich z mieszkaniem
tanie sprzedam. Adres wskaże
Kurjer zdw 47 326

Skład kolonialny
urządzenie, towar 3 pokojowe
mieszkanie. z powodu wyjazdu
sprzedam zaraz. Oferty Kurjer
zdw 47 445

Resztówka
300 mórg. pięknie położona sprze-
dam z pełnym łożem, wpłaty
150 tysięcy. Agenci wykluczeni.
Oferty do Kurjera zdw 47 446

Skład
konfekcji i artykułów męskich w
rynku z przyległym większym
mieszkaniem, mieście powiatow-
nym, gdzie wyższe szkoły na
miejscu zaraz na sprzedaż. Zgło-
szenia Kurjer zdw 47 468

Kasę
(National) dobrze utrzymaną
sprzedam tanio. Wodna 20. skład
zdw 47 521

Fortepian
(skrzydło) czarny sprzedam ta-
nio. Wodna 20. skład. zdw 47 519

Sprzedam
2 szafy orzechowe, takąż samą
umywalkę z lustrem i marmu-
rem. Spokojna 11. zdw 47 782

Sypialkę
dębową sprzedam tanio. Kiliń-
skiego 1. III., lewo. zdw 47 783

Lisa
pięknego, młodego sprzedam za
50 zł. Kosiba Sedziny-Buk.
zdw 47 784

Futro
męskie, kosztowne, eleganckie
sprzedam tanio. Wskaże Kurjer
zdw 47 787

Krzesło
bujak sprzedam. Mostowa 5. III.,
prawo. zdw 47 788

Piekarnia
z całkowitem urządzeniem z
mieszkaniem, z powodu naciej
zmiany jest zaraz na sprzedaż.
Jeżycka 34. zdw 47 714

Majątek
500 mórg w zachodniej Wielkop.,
o jednym planie, kolej w miejscu
miasto powiatowe, 14 km. pod
plus 420 mórg, reszta lasu, ziemia
pszenno-żytnia, z żywym i kupa-
m martwym inwentarzem, pełnym
łożem, budynki masywne, dom
mieszkanie 7 pokoi, sprzedam na-
tychmiast. Cena ostateczna 500
głotych mórg. Zgłoszenia Kurjer
Poznański zdw 47 708.

2 samochody
Fiat 501, w dobrym stanie, kor-
zystnie sprzedam. Ul. Skarbowa
5, warsztaty. zdw 47 721

Dom
ze składem blawatnym, wystawo-
we okno, 3 ubikacje, podwórko,
chlew, wyjazd, 1/2 morgi ziemi w
mieście przy rynku, cena 15 000,
wpłaty 9 000. Krzyżaniak, Wron-
ki. Poznańska 40. nw 3 779

Skład
kolonialny, przyległe 4 pokoje
sprzedam. Adres Kurjer
zdw 47 632

Majątek
500 mórg. ziemia pszenno-żytnia,
z budowlami masywnymi, dom sied-
miu pokoi, całkowite łożniwa,
kompletny żywy młoty inwen-
tarz. Cena 180 000, wpłaty 80 000
„Lech”. Grobla 22. tel. 20-45.
zdw 47 555

Kamienica
4 składy, skład rzeźniczy, war-
szat nowoczesnymi maszynami,
mieszkanie czteropokojowe dla
nabywcy wolne, ruchliwa ulica.
Cena 85, wpłaty 50 000, „Lech”,
Grobla 22. tel. 20-45.
zdw 47 554

Dom
masywny przy Poznaniu, cztero-
pokojowy z ogrodem za 13 000,
wybór większy innych sprzedam.
Czarnecki, S-ka, Ratajczaka 13.
zdw 47 492

Koń
5 letni kasztan na sprzedaż —
Śnieżka, ul. Grudzień 47 a.
zdw 47 770

Sprzedam
skład rowerów, maszyn do szycia,
wirówek, z mieszkaniem 2
pokoje i kuchnią, 14 000 gotówką
oraz warsztat mechaniczny kom-
pletnie urządzony w pełnym bie-
gu 4 500 zł także sprzedaż osobna.
ceny podług umowy. Zgłoszenia do
ekspedycji Kurjera Poznańskiego
zdw 47 757

Powózka
parkowiec na sprzedaż. Skweres.
Ostrówek 12. zdw 47 664

Gabinet
męski dębowy z garniturem klubo-
wym jak nowy sprzedam 1 300
złotych. Grobla 19, front, II. p-
t-lewo. zdw 47 766

Kino - aparat
Krupp-Ernmann jak nowy z
wszelkimi przyborami, sprzedam
okazyjnie Włodarski, Toruń, Mo-
kre, Podgórną 22a. zdw 47 532

Maszynę
krawiecką sprzedam. Bukow-
ska 31, fryzjer. zdw 47 559

Domy
dwa, jeden cały wolny, 2 morgi
ogrodu, blisko tramwaju. Cena
35 000, Dukić, Chwaliszewo
70. zdw 47 602

Polowczyka
eleganckiego, mało używanego
korzystnie sprzedam. tel. 20-05.
liśmienne zgłoszenia do Kurje-
ra zdw 47 513

Meble
sprzedają ratami. Rybaki 15.
zdw 47 481

Piekarnia
bardzo dobrze prosperująca, przy
ruchliwej ulicy z ładnym miesz-
kaniem na sprzedaż. Oferty do
Kurjera zdw 47 483

Skład kolonialny
z towarem, magłem oraz 3 pokoi-
mieszkanem, światło elektr., kor-
zystnie sprzedam. Adres wskaże
Kurjer zdw 47 588.

Dom mieszkalny
z obórką chlewami, wielką szopa
i z około 2 morgami ogrodu war-
zywnego i owocowego, nadający
się dla stelmacha, stolarza lub na
skład każdego rodzaju, położony
w Górzach koło Szwarczaka
wolny od 1 listopada r. b. zaraz do
sprzedania. Bliższych wiadomo-
ści udzieli miejscowy kierow-
nik szkoły katolickiej.
zdw 47 425

Kapelusz
filcowy i aparat do prania sprze-
dam. Wielkie Garbary 2 I. pra-
wo. od 11-4. zdw 47 553

Narzędzia
instalacyjne i kowadło 50 kg do-
brze utrzymane sprzedam. Edm.
Radziejewski, Małeckiego 1.
zdw 47 511

Dom
z składem rzeźniczym, całkowite
mieszkanie składem i warsztatem
i drugim składem, nadający się
na każdą branżę w rynku,
w najlepszym położeniu z powo-
du stosunków rodzinnych zaraz
na sprzedaż. Cena 45 000 zł. O-
ferty Kurjer zdw 47 447

Pianino
Wolkenhauer krzyżowe. Cena
2 100. Wskaże Kurjer zdw 47 526

Folwark i Młyn
na sprzedaż lub zamienię na ob-
jekt miejski. Ziemi pszenno-
żytniej 210 mórg, kompletne łoż-
niwa i inwentarz żywy i martwy.
Podwórko obszerne, zabudowa-
ne budynki w dobrym stanie.
Młyn nowourządzony w biegu,
przemiał 100 ctr. w bogatej oko-
licy. Oferty Kurjer zdw 47 520

Resztówka na Pomorzu
ziemia pszenno-buraczana, 2 km.
od stacji, szosa na miejscu. In-
wentarz żywy i martwy zapasy.
Obszar ca. 1050 mórg, obszar
może być ewentualnie zmniejszo-
ny. Wpłaty około 350 000 zł.
Pośrednicy nie wykluczeni. Infor-
macji udzieli Koncesjonowane
Biuro Parcelacyjne K. Rouba,
Grudziądz, Dworcowa 23/25, tel.
nr. 688. zdw 47 452

Motocykle Rex Akme
sprzedają po niższych cenach.
Koszyński, Paśa Apollo.
zdw 47 450

5 KUPNA

Kupię
dom z składem i mieszkaniem
wolnym w Poznaniu. Zgłosze-
nia z podaniem warunków i ulicy do
Kurjera zdw 46 021

Pokój
męski używany w dobrym sta-
nie kupię. Zgłoszenia z podaniem
ceny do Kurjera Pozn.
zdw 46 914

Skład
komisowy Strzelecka 2, kupuje
używaną męską garderobę, można
pisemnie zgłosić. zdw 46 913

Wille
z ogrodem, ponad 7 pokoi w Po-
znaniu lub okolicy kupię. Zgło-
szenia do Kurjera Poznańskiego
zdw 46 908

Składu
z przyległym pokojem w cen-
trum miasta przy ożywionej uli-
cy zaraz poszukuję. Zgłoszenia
Kurjer zdw 47 249

Pianino
używane, w dobrym stanie kupię.
Płace gotówką. Oferty Kurjer
zdw 46 671

Kupuję
srebrne i złote monety po naj-
wyższej cenie. Chwilkowski,
Św. Marcina 40. zdw 47 678

Piec
mały kaflowy przenośny kupię
Zgłoszenia do „Par”. Aleje Mar-
cińskiego 11 pod 36.119
Pw 4870 36.119

Kupię
dom, wpłace 80—100 000. Oferty
Kurjer zdw 47 403

Pianino
kupię. Oferty podaniem ceny
Kurjer zdw 47 460

Kupię
parcele pod budowę kamienicy. —
Oferty Kurjer zdw 47 439

Wille
puszczykowie od właściciela kupię.
Oferty Kurjer zdw 47 665

Planina
poszukuję celem kupna. Oferty
Kurjer zdw 47 533

Kupię
dwa okna skrzynkowe i dwoje
drzwi 100x180. Zgłoszenia Kur-
jer zdw 47 581.

Kupię
samochód w dobrym stanie, płace
gotówką 2 000 zł. 400 dolarów
hipoteką na 1. miejscu na gospo-
darstwo, resztę podług umowy.
Pirma Sowiński, Św. Marcina 22.
telefon 18-97 i 52-09. zdw 47 775

Kluby i dywan
używany, lecz w dobrym stanie
kupię za gotówkę. Zgłoszenia
„Par”. Aleje Marcinkowskiego
11 pod 56.99. Pw 5276-56.99

Planino
kupię. Oferty z podaniem ceny
Kurjer zdw 47 790.

Kupię
magiel używany. Zgłoszenia Kur-
jer zdw 47 781.

6 KAMIENIC

Kamienicę
z piekarnią 3 składowi sprze-
dam. Środa, Kilińskiego 6.
zdw 47 208

Kamienica
w śródmieściu II. p-ty, oficyjna III.
p-ty, cena 52 000 zł., wpłaty 35 000
zł. dochód 5 300 zł. sprzed. Zieli-
cki, Gen. Umińskiego 7a. zdw 46 549

Kamienicę
kupię, wpłace 40—60 000. Oferty
Kurjer zdw 47 405

Kamienica
IV piętrowa w Poznaniu do
sprzedania zaraz. Dochód roczny
około 19 000 zł. Oferty Kurjer Po-
znański zdw 47 363

Kamienicę
komfortową Jeżyce, czynsz 9 000
zł. roczny. Cena 120, wpłaty 70
tys. wskaże Szczepański, Wier-
biecice 30, parter, lewo. zdw 47 278

Willa
20 ubikacji, dochód roczny 7 500
zł, cena 47 000, wpłaty 25 000, 5 po-
koiowe mieszkanie wolne sprzeda-
„Kraus”, Poznań, Pocztowa 30.
zdw 47 607

7 PIENIADZ

3—5,000 zł
I. hipotekę gospodarstwo przy-
watne poszukuję. Oferty Kur-
jer zdw 46 873

10,000 zł
wypożyczyć lub przystąpić jako
wspólniczka. Oferty Kurjer
zdw 47 031

Udzielam
pożyczkę dolarową za pierwszo-
rzedną gwarancję lub wstąpię do
pewnego przedsiębiorstwa. U-
względniam tylko szczegółowe o-
ferty do Kurjera pod
zdw 46 132

15,000
wypożyczyć I. hipoteką. Winkler,
Rogożno Wilk. zdw 47 412

500 zł
pożyczkę za wskazaniem posady.
Zgłoszenia Kurjer zdw 47 368

500 do 1000 zł
wypożyczyć pod zastaw w dom.
Oferty Kurjer zdw 47 354

Szukam
10 tysięcy złotych na I. hipot. lub
7 tysięcy na II. hipot. na domo-
stwo w mieście w rynku w naj-
lepszym położeniu z 2 składowi,
ubezpieczenie krajowe 55 000. Po-
średnicy pożądan. Oferty Ku-
rjer zdw 47 449

20 000
i 15 000 ułokujemy na pierwszym
miejscu kamienic w Poznaniu.
Bank Spółdzielczy Właścicieli
Nieruchomości, Piekary 1.
zdw 47 421

Kapitałistom
lokujemy bez kosztów najkorzyst-
niej pieniądze na pierwszorząd-
nych hipotekach Bank Spółdziel-
czy Właścicieli Nieruchomości,
Piekary 1. zdw 47 420

Pożyczki
100—120 tysięcy złotych poszuku-
je, 15 procent. Oferty Kurjer
zdw 47 651

Szukam
3—4 tysięcy złotych pożyczki.
Jako procent dam pokój umelo-
wany z niekrepującym wejściem
i całkowite utrzymanie i dobrą
gwarancję. Oferty Kurjer
zdw 47 688

15,000
wypożyczyć za dobrej płatną po-
sade i zabezpieczeniem hipotecz-
nem. Zgłoszenia do Kurjera
zdw 47 125

Poszukuję
400 zł, wysoki procent, pewna
gwarancja. Oferty Kurjer
zdw 47 675

10,000
poszukuję na kamienicę w Po-
znaniu. Zgłoszenia Kurjer
zdw 47 736

Świetna
stała egzystencja
Inwalida poszukuje pana lub pa-
ni do spółki do restauracji dobrze
prosperującej. 40 lat Gotówką
potrzeba 5 000. Adres Restaura-
cja Kolejowa, Sianki.
zdw 47 758

9 DO WYNAJĘCIA

5 pokoi. mieszkanie
za opłatą czynszu zgóry do wy-
najęcia od 1. 10. Marynarska 4.
Informacji udziela stróż.
zdw 46 539

Mieszkania
każdej wielkości za dzierżawę-
zaraz wolne odda Komis” Sew.
Mielżyńskiego 28. zdw 46 77

Mieszkanie
6 pokojowe i 3 ubikacje biurowe.
oba centrum. wysoki parter. na-
tychmiast do oddania Zgłoszenia
Kurjer dpw 2058

Jeszcze
kilkanaście mieszkań wolnych
Czarnecki, S-ka, Ratajczaka 13.
zdw 57 489

4 pokojowe
mieszkanie z przynależnościami.
Jeżyce III. p-ty. par. Czynsz 2
letni. Adres wskaże Kurjer
zdw 47 728

Pokój
kuchnia, nowo umeblowane, zgo-
da gospodarza odpłatę. Zgłosze-
nia Fraczyk, Gen. Umińskiego 9.
wejście 16. zdw 47 755

Mieszkanie
4 pokoje, łazienka, czynsz 3 lata
zgóry 6 750 Zgłoszenia Niegolew-
skich 10 a. jadłodajnia.
zdw 47 642

Mieszkanie
cztery pokoje, kuchnia, ogród,
wydzierżawie w Obornikach.
Zgłosz. Kurjer pod zdw 47 586.

Mieszkanie
pięć pokojowe tuż przy Pozna-
niu. Dzierżawa 140 zł miesięcznie.
Wiadomość „Informator” Rataj-
czaka 15. zdw 47 781

Do
wynajęcia w nowowynbudowanym
domu na przedmieściu mieszka-
nia parterowe 3 pokojowe 250 zł
mies., 2 pokojowe 175 zł m., 2 la-
ta zgóry. Oferty do Kurjera
zdw 47 565

Mieszkań
wielki wybór, każdej wielkości od-
da Sroka, Sew. Mielżyńskiego
nr. 25 a. zdw 47 624

9 SZUKA MIESZK

Bezdzietne małżeństwo
poszukuje 2—3 pokojowego mie-
szkania czynsz za dłuższy czas
zgóry Zgłoszenia Kurjer
zdw 41 455 6

Szukam
4 pokojowego mieszkania w śród-
mieściu zaraz. Oferty Kurjer Po-
znański zdw 46 719

Emeryt Woj. Śląskiego
poszukuje 2—4 pokojowego mie-
szkania w Poznaniu. Miejs-
cowość obojętna. Warunki
dzierżawy przy umowie. Łaska-
we oferty uprasza się do Kurje-
ra Poznańskiego zdw 47 015

3
pokojowego mieszkania z komfor-
tem poszukuję, płace czynsz za
dwa lub trzy lata zgóry. Oferty
Kurjer zdw 47 414

Mieszkania
2 pokojowe z kuchnią poszu-
kuje bezdzietne małżeństwo. Zgło-
szenia Kurjer zdw 47 388

Mieszkania
2 lub 3 pokojowego z kuchnią od
gospodarza w śródmieściu poszu-
kuje. Oferty Kurjer zdw 47 362

Mieszkania
od 1—3 pokojowego od gospodar-
za od 1. 10. lub 1. 11. 20. Zgło-
szenia do Kurjera zdw 47 358

Poszukuje
się mieszkania 4—3 pokojowego
w centrum miasta lub niedaleko.
Może zapłacić czynsz za 1—2 lat
zgóry. Wiadomość Puszczkowsko-
willa „Rusalka”. Górska.
zdw 47 355

Mieszkania
2—3 pokojowego zaraz lub 1. 10.
29 w pobliżu przystanku tram-
wajowego poszukuje młode inte-
ligentne małżeństwo. Czynsz
zgóry i ewent. remont. Oferty
Kurjer zdw 47 346

Mieszkania
2—3 pokojowego poszukuję. —
Czynsz zgóry. Oferty Kurjer
zdw 47 476

Poszukuje
1—2 pokoi z kuchnią wprost od
gospodarza za czynszem zgóry.
Oferty Kurjer zdw 47 467

Poszukuje
2 pokoje kuchnia. Czynsz za 2
lata zgóry. Oferty Kurjer
zdw 47 455

Poszukuje
pokoju i kuchni ewtl. pokoju z
komórką wprost od gospodarza.
Czynsz zgóry. Oferty Kurjer
zdw 47 544

2—4 pokojowego
mieszkania z meblami lub bez
spiesznie poszukuję. Oferty Ku-
rjer zdw 47 490

Poszukuję
pokoju z kuchnią wprost od go-
spodarza czynsz płace zgóry. —
Oferty Kurjer zdw 47 438

1.000 zł
plus bieżące komorne zapłace za
mieszkanie 1 lub 2 pokojowe. O-
ferty Kurjer zdw 47 571

Mieszkania
2 pokojowego z kuchnią poszu-
kuje, najchętniej w Jeżycach.
wprost od gospodarza. Płace
czynsz na dłuż y czas zgóry. O-
ferty do Kurjera Jeżyce
w 2571/72

Mieszkania
4—5 pokojowego z kuchnią poszu-
kuje możliwie parter, czynsz zgó-
ry. Oferty Kurjer zdw 47 740

Mieszkania
do 3 pokojowego z kuchnią poszu-
kuje wprost od właściciela, czynsz
zgóry. Łaskawe oferty Kurjer
zdw 47 591

Poszukuje
pokoju, kuchnia. Oferty Kurjer
zdw 47 602

4.000 zł
dam za 3—4 pokojowe mieszkanie.
Oferty Kurjer zdw 47 618.

Potrzebne
mieszkanie 2 pokoje kuchnia. —
Kurjer zdw 47 780

Poszukuję
mieszkania 3 pokoi. z wygodami
nie wyżej I. piętra, czynsz zgóry.
Oferty Kurjer zdw 47 638.

Mieszkania
1 lub 2 pokojowego z kuchnią po-
szukuje zaraz Dzielnica obojętna
Zgłoszenia do „Par” Aleje Mar-
cińskiego 11 pod 37 68.
Pw 5236-37.68

10 ZAMIANA
MIESZKANIA

Zamienię
pokój z kuchnią na Jeżycach na
3 pokoje z komfortem z dopłatą i
czynszem za 2 lata. Oferty Ku-
rjer zdw 47 413

Posługaczka
poszukuje posługi od 15. 9. Oferty Kurjer zdw 47 789.

Początkująca
stomatolog poszukuje posady w biurze. Oferty Kurjer zdw 47 792.

Dziewczyna
samodzielną gotowaniem, chętna uczyć. Poszukuje posady do wszystkiego od 15. 9. Zgłoszenia Kurjer zdw 47 621.

Młynarz
z duża praktyką, dzielny w swym zawodzie, który pracował w większych młynach, oraz ukończona szkoła młynarska poszukuje zaraz posady. Oferty proszę skierować do Kurjera Poznańskiego pod dw 2 064.

Młody
człowiek szuka pracy woznego lub podobnej. Wstawi gwarancję. Oferty Kurjer zdw 47 766.

Ekspedjentka
z duża praktyką poszukuje posady do kawiarni lub cukierni. Zgłoszenia Kurjer zdw 47 558.

Młodszy
pomocnik kupiecki, lat 22, poszukuje posady w branży kolonialnej od 1. 10. lub później. Łaskawe zgłoszenia do Kurjera Pozn. zdw 47 776.

Gospodyni
intel. średnich lat z znajomością dobrej kuchni, zapraw. niecz. wa i chów drobiu szuka posady samodzielnej od 1. 10. 29. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdw 47 777.

Były
średnik gospodarczy w średnim wieku z dobrym poleceniem poszukuje jakiegokolwiek innego zajęcia choć za skromnym wynagrodzeniem, inkasenta, woznego i t. p. Gwarancja pewna. Oferty Kurjer Pozn. zdw 47 772.

Uczennica
biurowa, posiadająca rok praktyki, ze znajomością stenografii i pisania na maszynie, poszukuje odpowiedniego zajęcia. Oferty Kurjer zdw 47 613.

Wdowa
emerytowana przymie posadę gospodyni do wszelkich prac domowych u samotnej osoby od 1. 10. Miejscowość obojętna. Oferty Kurjer zdw 47 610.

Przystojna
panienka poszukuje posady ekspedjentki do piekarni, cukierni lub restauracji. Oferty Kurjer zdw 47 619.

Panienska
z lepszej rodziny poszukuje posady ekspedjentki, krawcowej, w składzie biawatów i tow. krótkich. Łaskawe oferty Kurjer zdw 47 609.

Dla
syna chcącego wyuczyć się mechaniki, branży samochodowej, budowy maszyn lub t. p. poszukuje miejsca w większym przedsiębiorstwie. Feliks Ostrowski, Gebice p. Mogilno. zdw 47 763.

Sierota
szuka posługi na cały dzień bez prania zaraz lub piętnastego. Oferty Kurjer zdw 47 742.

Piekarz
z chlubnymi świadectwami lat 23, przymie zaraz posadę, ewtl. złoty kaucja. Oferty Kurjer zdw 47 744.

Poszukuje
posady woznego inkasenta, magazyniera z kaucją 1.000 zł. Oferty Kurjer zdw 46 544.

Panienska
z dobrymi świadectwami poszukuje posady do dzieci lub do wszystkiego, zaraz lub od 15. 9. Oferty Kurjer zdw 46 532.

Rymarz
trzeźwy, sumienny poszukuje na majątności lub w cukrowni posady od zaraz. Zgłoszenia Kurjer zdw 46 723.

Podróżujący
przymie posadę na stałą pensję. Oferty Kurjer zdw 47 295.

Szofer
trzeźwy i sumienny poszukuje posady, miejscowość obojętna. Zgł. Kurjer zdw 47 134.

Młoda
intel. obowiązująca pani, mająca wszechstronne gospodarstwo wiejskie i miejskie oraz wszelkie robotki ręczne i modniarstwo poszukuje zarządu domem w majątności lub w kasynie zaraz lub od 1. 10. 29. Zgłoszenia do Kurjera Pozn. dw 2028.

Starsza
dziewczyna poszukuje posady do wszystkiego. Oferty Kurjer zdw 46 750.

Żelazniak
lat 20 z dobra znajomością branży poszukuje posady jako ekspedient albo magazynier od 15. 9. 29 lub 1. 10. 29. Miejscowość obojętna. Może dać gwarancję. Oferty Kurjer dw 2025.

Cukiernik
samodzielną, dobry fachowiec, poszukuje zajęcia zaraz lub później. Kurjer Pozn. zdw 46 790.

Pracznia
młodsza poszukuje prania. Oferty Kurjer zdw 46 630.

Pani młodsza
poszukuje posady na wsi do pomocy w kancelarii oraz do pielęgnowania starszej pani lub pana. Łask. oferty Kurjer zdw 46 820.

Dwóch
kwalifikowanych puszkarzy poszukują od 1. 10. rb. stałej posady. Oferty Kurjer zdw 46 648.

Panna
poszukuje posady do składki piekarskiej od 15. 9. 10. Zgłoszenia Kurjer zdw 46 795.

Monter - szofer
poszukuje posady. Oferty Kurjer zdw 46 633.

Czeladnik
kuśnierski szuka pracy do wszelkich prac kuśnierskich. Oferty Kurjer zdw 46 611.

Szofer
lat 22, trzeźwy, pracowity, z dobrymi poleceniami, 5 miesięczna praktyka, znający obsługę traktora poszukuje prywatnej posady. Oferty Kurjer zdw 46 906.

Emerytowany
przodownik Policji Państwowej, lat 36, bezwzględnie uczciwy i pracowity poszukuje jakiegokolwiek posady. Łaskawe zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 46 858.

Bona freblanka
poszukuje posady do dzieci od 15. 9 lub później. Oferty Kurjer zdw 46 841.

Ogrodnik
samodzielną poszukuje posady w większym majątku, ostatnia posada 7 lat, która pragnie zmienić od 1. 1. 30. lub od 1. 4. 30. Oferty upraszam do Kurjera Pozn. pod zdw 46 661.

Kucharka
samodzielną, uczciwą poszukuje posady od zaraz lub 15 w lepszym domu bez prania. Oferty Kurjer zdw 45 654.

Specjalista
w sprawach hipotecznych młody, energiczny przymie stanowisko. Oferty Kurjer zdw 47 116.

Maszynistka
polsko-niemiecka z praktyką poszukuje posady ewtl. przejściowej. Zgłoszenia Kurjer zdw 46 376.

Szofer
kawaler z praktyką, dotąd na niewypowiedzianej posadzie poszukuje posady od 1. wgl 15 10. rb. Miejscowość obojętna. Posiada dobre świadectwa. Zgłoszenia do Kurjera zdw 45 951.

Biuralistka
początkująca z książkowością, stenografią i pisanem na maszynie poszukuje posady. Adres Kurjer zdw 45 959.

Amerykaniec
Szukam posady jako gospodyni-kucharka w Ameryce. Jankowska, Słowackiego 36, Poznań. zdw 43 412.

Samodzielną
inteligentną gospodyni poszukuje posady u samotnej osoby. Zgłoszenia Kurjer zdw 47 251.

Sierota
w średnim wieku, córka kierownika wiejskiej szkoły, biegła gospodyni - kucharka, z najlepszymi świadectwami, przymie posadę na probostwie albo w lepszym domu od 1 października 1925. Zgłoszenia Kurjer Poznański pod zdw 46 313.

Nauczycielka
pierwszorzędne rekomendacje szuka posady. Kurjer Poznański pod zdpw 46 521.

Krawcowa
na wszelką garderobę damską i dziecięcą poleca się w dom bardzo tanio. Zgłoszenia do Kurjera jw 2549.

Kasjerka
maszynistka obojętna z pracą biurową 5 lat praktyki szuka posady, referencje posiadam. Oferty Kurjer zdw 47 382.

Gospodyni
samodzielną, obojętną dobrze w gospodarstwie, poszukuje posady u samotnych państwa lub samotnej osoby, najchętniej na wsi. Najlepsze referencje. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 47 408.

Kucharka
(sierota), czysta, pracowita i sumienna szuka posady, najchętniej do dwóch osób od 15. 9. Język obojętny. Zgłoszenia do Kurjera zdw 47 406.

Panienska
religijna, kochająca dzieci, znająca i robotki, przymie posadę do dzieci u religijnych i szlacheckich państwa. Oferty Kurjer zdw 47 402.

Uczciwa
dziewczyna poszukuje pracy, lub posługi zaraz. Zgłoszenia Kurjer zdw 47 400.

Poszukuje
stróżostwa lub portierstwa. Oferty Kurjer zdw 47 398.

Elektromonter
z duża praktyką na siłę, światło, sygnalizację budowę anten, reperację akumulatorów z znajomością słusarsstwa poszukuje posady. Łaskawe oferty Kurjer zdw 47 392.

Sierota
lat 14 szuka posady do dzieci ok. lica Jeżyce. Oferty Kurjer zdw 47 350.

Pomocnik
młynarski, mający dobre referencje i który pracował w większych młynach poszukuje od 15. 9. lub 1. 10. 29. odpowiedniej posady. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdw 47 372.

Poszukuje
posługi najchętniej na Wildzie. Oferty Kurjer zdw 47 339.

Młodsza
początkująca siła biurowa z wyższym wykształceniem poszukuje posady zaraz lub od 15. 9. Zgłoszenia Kurjer zdw 47 478.

Kucharka
samodzielną, znającą całe gospodarstwo wiejskie i miejskie na wskroś uczciwą, poszukuje posady od 1. 10. 29, najchętniej na wsi. Oferty Kurjer zdw 47 697.

Pracznia
czysta, pierze dobrze poleca się. Zgłoszenia do Kurjera zdw 47 693.

Poszukuje
posady, wiadom językiem niemieckim, francuskim, Ignacy Wesolowski, Rynek 4, Śrem. zdw 47 669.

Służąca
z cościółkiem gotowaniem szuka posady od 15. 10. Zgłoszenia Strugałówna, Za Bramką 12a, u Koch. zdw 47 670.

Inwalida
wojenny, stolarz szuka pracy. Wykonuje polerowanie mebli oraz wszelkie reperacje po cenie przystępnej. Zgłoszenia uprasza Towarzystwo Pomocy Inwalidom Wojennym, Poznań, Fredry 7, pokój 47, telefon 29-94. zdw 47 506/a.

Uczeń
biurowy (absolwent szkoły wydziałowej) poszukuje zajęcia wieczornego. Łaskawe oferty Kurjer zdw 47 482.

Pomocnik fryzjerski
działny potrzebny od 15. bm. lub później. Pensja 60 zł miesięcznie i wolne utrzymanie. Z. Sikorski, Środa. zdw 47 012.

Uczciwa
służąca na cały dzień potrzebna. Zgłoszenia Kurjer zdw 47 010.

Służąca
z gotowaniem potrzebna Dudziński, ul. Strzelecka 25, parter, zdw 46 936-37.

Siodlarz
młody na galanterie lub chcący się nauczyć galanterii potrzebny na stałe. Zgłoszenia piśmienne z życiorysem Graczyk, Górna Włda 116. zdw 46 951-2.

Służąca
dobrem gotowaniem do wszystkiego potrzebna zaraz. Kucharek, Graniczna 1, II. zdw 46 943.

Ucznia
uczniwych rodziców, chcących wyuczyć się kucnictwa poszukuje zaraz. Zgłoszenia piśmienne do Kurjera pod rdw 46 941.

Służąca
samodzielną z gotowaniem do 4 osób od 15 b. m. Zgłoszenia zaraz Friebe, Zwierzyniecka 22. zdw 47 253.

Dziewczyna
potrzebna od 15. 9. Zgłoszenia Szkolna 12, Skrypczak. zdw 47 000.

Służąca
do wszystkiego z gotowaniem potrzebna od 15. 9. Zgłoszenia ul. Stroma 26, II. pr. prawo. zdw 4 021.

Szofer
kawaler z dobrymi poleceniami do "Fiata" zaraz potrzebny. Józef Działaszewski i Ska, Fabryka Maszyn, Poznań, ul. Przemysłowa 35. zdw 47 030.

Panienska
do szycia do krawca potrzebna zaraz. Sienna 2, I. podw., Ratajczak. zdw 47 815.

Fryzjer
na stałe może się natychmiast zgłosić. Zakład fryzjerski, ulica Adama Jaskiego, Łazarz. zdw 47 162.

Kucharka
która samodzielnie gotuje, piecze, zaprawia i zna się na prawowaniu i wszelkiej pracy domowej, potrzebna do bezdzietnego małżeństwa w małym miescie. Zgłoszenia z podaniem warunków proszę do Kurjera Poznańskiego dw 2040.

Szofer młodszy
(prowinca) ciężarówka Ford, z kaucją zaraz potrzebny. Kurjer zdw 47 121.

Bufetowa
potrzebna zaraz. Kawiarnia Rzymska, Matejki 56. Kw 846.

2 szoferów
poszukuje od zaraz z pożyczką 1.000-1.500 zł. Biuro Handlowe Skarbowa 18. zdw 46 949.

Pomocnik
piekarski może się zgłosić zaraz. Oborniki, Dworcowa 11. zdw 46 940.

Służąca
potrzebna. Kowalewska, Wszystkich Świętych 3. zdw 46 771.

Pomocnik
fryzjerski, który strzyże dobrze włosy damskie potrzebny zaraz. Marczyński, Leszno. zdw 46984.

Fryzjerka
samodzielną potrzebną zaraz na wysoką pensję. Wodna 14. zdw 46 895.

Fryzjerka
może się zgłosić zaraz. Szamarskiego 20/22 III. i wchód - Salach. zdw 46 859.

Potrzebna
od 1. 10. panna do garderoby, gwarancja 250 zł. pożądana. Oferty Kurjer zdw 46 909.

1.500-3.000
złoty miesięcznie zarobić może każdy. Wyplacamy natychmiast najwyższą prowizję gotówką i zaliczkujemy Pracy energicznej pracy wysoka pensja. Okazja dla agentów losowych i ubezpieczeniowych. Wszystkich pouczamy. Zgłoszenia: skrytka pocztowa 83, Lwów. np 3596.

Bona - freblanka
skromna, miła, bardzo doświadczona potrzebna zaraz do 2 dzieci 5/6 i 8 lat na Pomorze blisko morza. Zyciorys odpis świadectw i wynagrodzenie podać do Kurjera dw 2013.

Dzielnej
krawcowej zarazem bielizniarki na bieliznę męską poszukuje zaraz. Oferty Kubiśka, Chłudowo. zdw 46 855.

Służąca
do wszelkich prac domowych potrzebna zaraz. Górna Włda 139 parter. zdw 47 745.

Fryzjerka
może się zgłosić. Strzelecka 33. zdw 47 087.

Potrzebny
zaraz elew gospodarczy. Zgłoszenia majenność Kurza-Góra, pocztą i powiat Kościan. zdw 46 958.

Młodszy
pomocnik fryzjerski potrzebny. Rynek Śródecki 2. zdw 47 151.

Kuśnierka
krawiec, uczeń i uczennica mogą się zgłosić. Le Grand Chic, Ratajczaka 33. zdw 47 271.

Młodsza
panienka może się zgłosić do szycia abażurów. Ul. Półwiejska 12, I. lewo. zdw 47 75.

Bona
z ukończonym seminarjum ochraniarskim potrzebna na wieś od 15. albo 1. 10. do dwóch chłopców (6 i 7 lat). Zgłoszenia z kopiami świadectw i nośnikiem warunków proszę przysłać pod adresem Barbara Janowska, Mogilno, Polwark. zdw 47 212.

Maszynistkę
pisząca biegle znającą perfektnie niemiecki poszukuje. Św. Marcin 43, I. l. p. zdw 47 011.

Drogerzysta
działny i sumienny ekspedient, możliwie starszy, dobry dekorator, energiczny i dobry fachowiec potrzebny od 1. 10. 1925 r. Dołączyć odpis świadectw, fotografie oraz referencje. Drogeria pod Orłem, L. E. Hanczowski, Grudziądz, Toruńska 10, telef. 673. zdw 47 213.

Inteligentne
rzutkie osoby poszukujemy na prowizję ewentl. gaże dla aktywnych anonsów do poważnego wydawnictwa Jasna 8. Instytut. Godziny 16-18 zdw 41 987.

Apteka
p. Orłem w Krotoszinie poszukuje asystenta (tki). Oferty z refer. i warunkami. dw 958.

Kotlarz
na roboty kotłowe siła tylko pierwszorzędna potrzebny. Mieszkanie zapewnione. St. Malinowski, fabryka maszyn Śrem. Pw 5176-36 118.

Poszukuje
się od 1. 10. rb. inteligentnej, sumiennej bony-freblanki do 3 dzieci. Zgłoszenia do biura ogłoszeń "Par". Aleje Marcinkowskiego 11, pod 36.117. Pw 5174-36.117.

Uczeń
chcący się wyuczyć piekarstwa i cukiernictwa może się zgłosić zaraz. Mistrz piekarski Luberski, Kostrzyn. zdw 47 415.

Służąca
do wszystkich prac, kochająca dzieci może się zgłosić w składzie ul. Niegolewskich 5. zdw 47 409.

Dziewczynę
czystą, sumienną bez spania do 2 dzieci i lekkich prac poszukuje zaraz. Biedermann, Gen. Chłapowskiego 3, parter. zdw 47 401.

Osoby
do pomocy przy lekarzu poszukuje. Zgłoszenia Pocztowa 22, II. piętro od 15-16. zdw 47 390.

Pomocnik
fryzjerski potrzebny zaraz Władzowa 8. zdw 47 831.

Chłopak
mocny do pomocy woznicy potrzebny. Centrala Płw. Kozia 23. zdw 47 376.

Elewka
z wykształceniem średnim nie niż 16 lat potrzebna do przedsiębiorstwa fabrycznego. Zgłoszenia Kurjer zdw 47 375.

Służąca
do wszystkiego z praniem może się zgłosić. Konwińska, Maraz. Focha 95. zdw 47 374.

Uczeń
potrzebny zaraz do rzeźnictwa. W. Wolny, Swarzędz. zdw 47 373.

50 000

nakładu posiada tygodnik
Ilustracja Poznańska i Nowiny Sportowe.
OGŁOSZENIA

przedsiębiorstw z masową produkcją, przeznaczoną dla
najszerzszych mas, znajdują w nim najodpowiedniejszy organ.
Zamówienia wprost i przez wszystkie agencje ogłoszeniowe
upraszamy do każdego poniedziałku godziny 10 przed poł.

Drukarnia Polska S. A. w Poznaniu
św. Marcin 70.

500-1000 zł
złote, przymie posadę w jakimkolwiek przedsiębiorstwie. Zgłoszenia Kurjer zdw 47 369.

Miejsca w cukrownictwie
jako uczeń poszukuje dla syna lat 15. Oferty Kurjer zdpw 47 861.

Maszynistka
biegła w polskim i niemieckim poszukuje posady. Oferty do Kurjera Pozn. zdw 47 338.

500 zł
kaucji i polecenia wstawi inteligentny robotnik lat 27. Zgłoszenia Kurjer zdw 47 325.

Dziewczyna
z porządnej rodziny poszukuje pracy do samotnego państwa lub samotnej pani. Łaskawe oferty Kurjer zdw 47 323.

Bona
inteligentna, kochająca dzieci poszukuje posady. Zgłoszenia Kurjer zdw 47 441.

Biuralistka
pisząca na maszynie z kilkoletnią praktyką poszukuje posady. Wymagania skromne. Zgłoszenia do Kurjera zdw 47 474.

Panna
inteligentna, skromna, zdrowa, kochająca dzieci, znająca szycie, szuka posady do dzieci od 1. października. Łaskawe oferty Kurjer zdw 47 472.

Ekspedjentka
szuka posady do składki rzeźniczego. Łask. oferty Kurjer zdw 47 470.

Marszantka
obojętna, dobrze w swym zawodzie, poszukuje posady. Miejscowość obojętna. Oferty Kurjer zdw 47 471.

Panna
z szyćmi poszukuje posady do starszych dzieci u lepszego państwa zaraz lub 15. 9. Oferty Kurjer zdw 47 466.

Kierownik
młyna szuka posady, lub jako młynarz samodzielną, posiada dobre świadectwa ewtl. złoty kaucja. Zgłoszenia Kurjer zdw 47 469.

Służąca
zna średnią kuchnię i wszelką pracę domową, (ma własną posciel) poszukuje posady do lepszych państwa od 1-go października. Oferty Kurjer zdw 47 465.

Książkowa
maszynistka, początkująca, znająca wszystkie pol. podw. włoskiej, żurnal amerykański, stenografję, poszukuje posady w Poznaniu. Łaskawe oferty pod zdw 47 462 do Kurjera Poznańskiego.

Gospoia
inteligentna panna zna się na gospodarstwie i wykwinnej kuchni przymie posadę najchętniej na probostwie, lub u jednej osoby. Zgłoszenia Kurjer zdw 47 456.

Rutynowany
fachowiec w starszym wieku z branży tapicersko - meblowej przymie posadę jako werkmistrz lub kupiec meblowy. Oferty do Kurjera Poznańskiego zdw 47 454.

Służąca
z gotowaniem poszukuje posady od 15. 9. 29. Zgłoszenia Kurjer zdw 47 514.

Szofer
trzeźwy i sumienny dobrze polecony z dobrymi świadectwami szuka posady zaraz. Zgłoszenia Kurjer zdw 47 510.

Służąca
młodsza ze wsi, umiejąca cościółkiem gotować poszukuje posady do wszelkiej pracy domowej od 1 października. Zgłoszenia Kurjer zdw 47 498.

Poszukuje
posługi po południu. Oferty Kurjer zdw 47 437.

Bandonista
poszukuje posady w kawiarni lub w kabarecie. Oferty Kurjer zdw 47 433.

Registrator
młodszy sekretarz 5 letnia praktyka w biurze adwokackim obojętny dokładnie z sprawami procesowymi, obliczaniem kosztów itd. poszukuje posady ewntl. do przedsiębiorstwa prywatnego działu prawnego. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 47 435.

Rzeźnik - szofer
lub tylko szofer trzeźwy i sumienny z dobrymi świadectwami polecającymi szuka posady zaraz. Zgłoszenia Kurjer zdw 47 509.

Panienska
z wyższym wykształceniem, znająca wszelką pracę biurową, z 2-letnią praktyką i bardzo dobrymi referencjami poszukuje posady, najchętniej w zakładzie fotograficznym jako kantorzystka. Łaskawe zgłoszenia Kurjer Stary Rynek rzw 6776.

Służąca
szuka posady do wszystkiego od 15. 9. lub 1. 10. Oferty Kurjer zdw 47 703.

Panna
z lepszego domu, znająca gospodarstwo domowe i gotowanie poszukuje posady do samotnej osoby lub bezdzietnego małżeństwa od 15. bm. Oferty Kurjer zdw 47 477.

Uczciwa
dziewczyna poszukuje posady w lepszym domu. 15. 9. lub 1. 10. Oferty Kurjer zdw 47 702.

Sierota
panienka szuka posady od 15 do 20, wymagania skromne. Zgłoszenia Kurjer zdw 47 655.

Pracznia
czysta poszukuje prania prywatnie. Oferty Kurjer zdw 47 658.

Inteligentna
panienka poszukuje posady pielęgniarki do chorego w domu lub szpitala z dobrym świadectwem. Oferty Kurjer zdw 47 659.

Ekspedjentka
branży rzeźniczej (język niemiecki znany) poszukuje posady. Anna Langowicz, Grodzisk, Mińska 2. zdw 47 570.

Krawcowa
działna przymie posadę w interesie lub poza dom. Oferty Kurjer zdw 47 536.

Młodzieniec
intel. sumienny przymie jakiegokolwiek zajęcia. Oferty Kurjer zdw 47 546.

Panienska
sierota przymie posadę stałą do dzieci. Oferty Kurjer zdw 47 545.

23 WOLNE MIEJSCA

Fryzjer
damski lub fryzjerka, potrzebna na Śląsk za wysokim wynagrodzeniem. Pietrzak, Radzionków, ul. Damrota 71. zdw 47 221.

Panienska
otymna stała posadę w składzie na wypożyczenie 1.000-2.000 zł. Zgłoszenia Kurjer zdw 47 233.

